

KESÄTYÖNTEKIJÄN PIKKUJÄTTILÄINEN

CRUX

1 |

HELMIKUU 2012

Akavan kirkolliset ammattiliitot AKI R.Y.

HYVÄ - PÄHA TYÖAIKA

■ Työaika~~ko~~keilujen tuloksia

■ Maisterista pätkäpapiksi

■ Att hinna

Anna nähdä olennainen

EIJA NIVALA

PAPPISLIITON PUHEENJOHTAJA

eija.nivala@evl.fi

Siivoan työpöytäni. Uuden vuoden alkaessa vanhaa joutaa pois. Menneen vuoden toiminta- ja taloussuunnitelma on saanut seuraajansa. Pöydällä rinnakkain olevien opusten kansikuvat kiinnittävät huomioni. Edellisessä on kuva messusta, seurakunnan yhteisestä juhlasta. Tämänvuotisen kannessa on kuva parista muutaman euron rahapinosta. Hymähdän, mutta jään miettimään.

Kuva on ihan osuva, sillä nyt puhutaan rahasta ehkä enemmän kuin koskaan. Ihan viimeisiä kolikoita ei toki ole laskettu, mutta menneen vuoden ja erityisesti syksyn puheet entistä tiukemmista ja epävarmemmista tulevaisuudennäkymistä ovat heijastuneet myös seurakuntiin. Rakennemuutoksen tarpeet, väestön ikääntyminen, ihmisten entistä heikompi sitoutuminen ja monet muut yhteiskuntaa puhuttaneet aiheet koskettavat myös kirkkoa.

Rahasta ja rakenteista puhutaan ja on tarpeen puhua jatkossakin. Monenlaisia hankkeita on vireillä kokonaiskirkon ja rovastikuntien tasolla. Tämän vuoden aikana ensimmäiset seurakunnat ovat liittymässä pilotteina Kirkon palvelukeskukseen, joka jatkossa hoitaa keskitetysti taloushallinnon tehtäviä. Monissa seurakunnissa jatketaan selvitystyötä mahdollisen hallinnollisesti yhteisen tulevaisuuden rakentamiseksi naapureiden kanssa. Väestökirjanpito siirtyy tämän vuoden aikana koko kirkon kattavaan järjestelmään, joka mahdollistaa palvelun saamisen mistä tahansa Suomen seurakunnasta. Kaiken tarkoituksena on tehostaa työtä, vähentää päällekkäisiä toimintoja ja siten pitkällä aikavälillä säästää myös rahaa.

Kaiken tämän tärkeän ja tarpeellisen keskustelun ja kehittämistyön keskellä on välillä siivottava pöytää. Kysyn, millainen on se kuva, jonka haluaisin kirkosta välit-

tyvän? Mikä Kristuksen kirkossa on olennaista? Mikä on kirkon keskeisten viranhaltijoiden rooli kuvan kirkastamisessa?

Kuluneen vuoden aikana olen omassa seurakunnassani iloinnut erityisesti monista jumalanpalvelus- ja muistakin tilanteista, jossa on koettu yhdessä tekemisen iloa ja voimaa. Näen, että seurakuntien vahvistaminen nimenomaan jumalanpalvelusyhteisöinä on epävarmuuden ja muutospaineiden keskellä entistä tärkeämpää.

Olen nähnyt, että seurakunnan vahvuus voi olla myös sen heikkoudessa. Myös niukkenevien resurssien aikana on mahdollista, että seurakunta säilyy – tai vahvistuukin – toimivana ja hengellisesti elävänä yhteisönä. Tähän tarvitaan seurakuntaansa pyyteettömästi rakastavia seurakuntalaisia, osaavia luottamushenkilöitä, sitoutuneita työntekijöitä, pitkäjänteistä ja tiukkaa taloudenhoitoa ja Jumalan siunausta.

Kirkolla on paitsi kuva, myös sisältö ja sanoma, joka edelleen puhuttelee ja johon luotetaan. Vuoden vaihteen positiiviset uutiset kirkosta kertovat mielestäni juuri tästä. Joulunajan jumalanpalveluksiin osallistui ennätysmäärä ihmisiä. Synkän vuoden jälkeen kirkkoon liittyjiä oli vuonna 2011 enemmän kuin koskaan.

Nyt tarvitaan lujaa luottamusta siihen, että kirkolla on tulevaisuus ja toivo. Tässä tilanteessa me viranhaltijat, papit, kanttorit ja muutkin, tarvitsemme rohkeutta. On tärkeää, että tuemme toisiamme niin, että ammattidentiteettimme vahvistuu, osaaminen lisääntyy ja työssä jaksaminen paranee. Kollegiaalisuuden vahvistaminen on myös Pappisliiton ja Kanttori-urkuriliiton, koko AKI-yhteisömme, keskeinen tehtävä.

Rohkenemmehan näkyä kirkon töissä – yhdessä! ■

24

42

26

CRUX

1 | HELMIKUU 2012

TEEMA

Työaika kokeilujen tuloksia. Työaika kokeilussa selvitetään säännellyn työajan soveltumista hengelliseen työhön. Millaisia tuloksia kokeiluista on saatu?.....14

ROOLIJOUSTAVUUS, RAJAT JA AJANKÄYTTÖ
työssäjaksamisen edistäjinä kirkossa18

TYÖ - PAKETTI VAI HAASTE?.....22

ATT HINNA
Att få arbete och fritid att fungera ihop är inte lätt när man arbetar för kyrkan24

PAPPINA PÄTKÄTÖISSÄ26

JOUSTAVAT TYÖAJAT
saatava mukaan lakipykäliin30

ARTIKKELIT

MITEN TAATA SEURAKUNNILLE OSAAVAT TYÖNTEKIJÄT?
Polku kirkon työntekijäksi sisältää monta risteystä ja kontaktipintaa32

HÄPEÄ KIRKOLLISEN TOIMINNAN VAIKEUTTAJANA
Häpeä estää ja vetää omaan kehää kiertävään maailmaansa36

KESÄTYÖNTEKIJÄN PIKKUJÄTTILÄINEN38

KUTSUMUSTA KUUNTELEMASSA
Luokanopettajasta teologiksi.....42

ME TEEMME TEKSTIN ÄÄRESSÄ -PALSTAA44

TYÖTÄ VUOROTTA?

MERJA LAAKSAMO PÄÄTOIMITTAJA

Työaika ja työajattomuus puhuttavat yhä enemmän myös seurakuntien työajattomia työntekijöitä. Silloin kun työtä on sopivasti, työajattomuus ei juurikaan aiheuta ongelmia. Työn ja oman elämän yhteen sovittaminen toimii juohevasti, työ koetaan itsenäisenä ja vapaana. Aikaa jää suunnittelulle ja töiden koordinoimiselle työyhteisössä.

Silloin kun työtä on liikaa, ollaan ongelmissa. Kun määrittämisen ei ole määritelty, kuinka paljon työtä on riittävästi, monikaan ei osaa asettaa työlleen rajoja. Aina rajojen asettaminen ei ole mahdollistakaan, seurakunnissa vaan on paljon töitä, jotka jonkun on tehtävä. Työtä tehdään aamusta iltaan, lepoaikaa ei jää ja oma elämä jää työn jalkoihin.

Usein työt jakautuvat eri työntekijöille epätasaisesti, jos niitä ei kovin paljon suunnitella etukäteen ja ohjaututaan seurakuntalaisten pyyntöjen mukaan.

Viimeaikaisista työaikakokeiluista on saatu tuloksia niin työajallisuuden puolesta kuin vastaankin. Tässä Cruxissa esitellään ensimmäisiä tuloksia kahdessa seurakunnassa tehdyistä kokeiluista. Annamari Jokisen artikkelissa tuodaan esille niin myönteisiä kuin kielteisiäkin näkökohtia.

Työaikakokeilu paljasti jopa työntekijävajeen seurakunnassa, todettiin uuden viran tarve ja virka on jo perusteilla.

Juha Mattila vertailee seurakuntien työntekijöiden suhtautumista työaikaan ja työajattomuuteen työnohjaajakokemuksensa pohjalta. Hänellä on vertailukohtanaan yhteiskunnan muiden sektoreiden työntekijöitä. Mari Järvinen ja Fredrik Portin kertovat omista kokemuksistaan työajan säätelyssä.

Työaikakysymys vaatii vielä paljon pohdintaa ja keskustelua. Kovin nopeasti ei päästä maaliin, mutta pieniä uudistuksia on jo lähiaikoina mahdollista tehdä kerättyjen kokemusten pohjalta.

Cruxissa lähes viisi vuotta seikkaillut Korppis lensi jäähyväislentonsa viime vuonna. Kiitos Marjatta Leinoselle Korppiksen sutkauksista. Uutta sarjakuvaa piirtää Oulunkylän pastori Ulla Kosonen. Sarjakuvassa nähdään välähdyksiä seurakuntien todellisuudesta ordinariokoulutuksen ja perehdyttämisen näkökulmasta. Havaintoja tekee koulutusta järjestävä asessori tai perehdyttävä.

JULKAISIJA

Akavan kirkolliset ammattiliitot AKI r.y.
Rautatieäistenkatu 6, 00520 Helsinki

PÄÄTOIMITTAJA Merja Laaksamo
Puh. (09) 150 2466
merja.laaksamo@akiliitot.fi

TOIMITUSSIHTEERI Heli Meinola
Puh. (09) 150 2653, faksi (09) 148 5875
heli.meinola@akiliitot.fi

TOIMITUSKUNTA

Olli-Pekka Laakkonen, kanttori
Merja Laaksamo, pastori (pj.)
Milla Mäkitalo, seurakuntapastori
Karoliina Nikula, sairaalapastori
Panu Pihkala, seurakuntapastori
Ilkka Raittila, kappalainen
Minna Raassina, kanttori
Jenni Urponen, kanttori

CRUX

OSOITTEENMUUTOKSET

Tuija Kukkonen
Puh. (09) 150 2453
tuija.kukkonen@akiliitot.fi

Heli Meinola
Puh. (09) 150 2653
heli.meinola@akiliitot.fi

TOIMITUS JA ULKOASU

MCI Press Oy
Mikonkatu 18 B, 00100 Helsinki

ILMOITUSHINNAT

Koko		
2/1 s.	380 mm x 255 mm	1 790,- euroa
1/1 s.	190 mm x 255 mm	1 020,- euroa
1/2 s.	166 mm x 118 mm 79 mm x 245 mm	560,- euroa
1/4 s.	79 mm x 118 mm	330,- euroa
1/8 s.	79 mm x 55 mm	200,- euroa
takisivu	190 mm x 230 mm	1 200,- euroa

ISSN 0783-0122

PAINOPAIKKA

Scanweb Oy

32

AJANKOHTAISTA

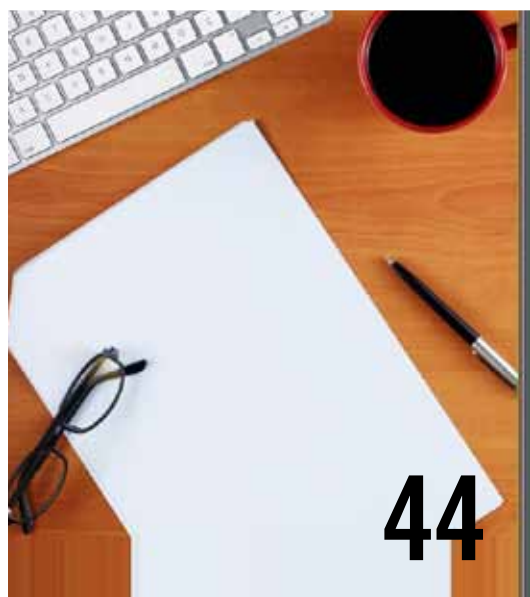
UUSIA TYÖHYVINVOINTIPALVELUJA	7
PAPPISLIITON APURAHA HAETTAVANA	8
KUNTOUTUSTA ASLAK-KURSSILLA	9
HAETTAVANA KANTTORI-URKURILIITON STIPENDIT	10

KIRJOITUSSARJAT

LUOTTAMUSMIEHELTÄ	
Ammattiliiton kautta voi kertoa mielipiteensä	12
RUUDUN TAKAA	
Kanttorit videokokoustamassa	48
MESSUSTA ON MONEKSI	
Uusi kirjoitussarja esittelee erilaisia messuja	50

VAKIOT

ORDINARIOKOULUTUS	8
KYSYVÄ EI TIELTÄ EKSY	10
OPISKELIJAVINKKELI	31
TYÖNTEKIJÄN NÄKÖKULMASTA	53
TEKSTIN ÄÄRESSÄ	54
SATTUMUKSIA	69

44

38

URAKEHITYS ON KESKEINEN KANNUSTIN KOULUTTAUTUMISEEN

MIKAEL HELENELUND

KANTTORI-URKURILIITON PUHEENJOHTAJA

mikael.helenelund@evl.fi

Kanttorien täydennyskoulutuksesta on valmistunut laaja ja ansiokas kokonaiskatsaus, ”Kanttorien täydennyskoulutus. Orientoitumiskoulutuksesta erityiskoulutukseen”. Kirkon koulutuskeskuksen asettaman työryhmän mietintö esiteltiin Kanttori-urkuriin valtuustolle marraskuussa, ja tammikuussa liiton hallitus antoi siitä lausunnon.

Mietinnön esiin nostamista kysymyksistä keskeisimpiä on, miten saataisiin kanttoreita osallistumaan täydennyskoulutukseen nykyistä enemmän. Kysymys voi tuntua oudolta, kun työntekijäjärjestöt parhaillaan käyvät työnantajan kanssa kovaa kädenvääntöä raamisopimukseen sisältyvästä oikeudesta kouluttautumiseen. Kysymys on outo siitäkin näkökulmasta, että tuon tuosta kuulee kanttorien valittavan työnantajiansa nuivaa suhtautumista koulutustoiveisiin.

Ikävä tosiasia kuitenkin on, että kirkon koulutuskeskuksen täydennyskoulutukseen on viime vuosina hakeutunut kanttoreita vähenevässä määrin. Mietinnössä luetellaan useita syitä tähän kehitykseen. Suurimpana syynä mainitaan – seurakuntien säästötarpeiden ohella – kannustimien puuttuminen. Vain harva kanttoreita koskeva täydennyskoulutus voidaan tällä hetkellä perustella välttämättömänä, ja mikään koulutuksesta ei ole virkaan kelpoistava kuten teologien pastoraalitutkinto.

On helppo yhtyä mietinnön näkemykseen, että täydennyskoulutuksessa hankitun erityisosaamisen huomiointi palkkauksessa olisi hyvä kannustin. Tähän asti täydennyskoulutuksella on ollut valitettavan vähän vaikutusta kanttorien palkkakehitykseen. Palkkauksen käyttö täydennyskoulutuksen kannustimena vaatii kuitenkin selkeitä pelisääntöjä. Tilanteessa, jossa koulutus myönnetään osalle seurakunnan työntekijöistä ja eväitä toisilta, koulutuksen suorittaneiden rahalliselle palkitsemiselle on oltava hyvät perustelut – kuten se, että

nämä koulutukset palvelevat seurakunnan toimintaa ja strategiaa muita koulutuksia paremmin.

Tässä yhteydessä voi ongelmaiseksi nousta se, että työnantajan näkemys työyhteisön osaamistarpeista joskus poikkeaa paljonkin kanttorin omasta näkemyksestä. Niin sanotun Toive-hankkeen kyselyn mukaan kanttorit arvioivat suurimpien osaamisen puutteen olevan musiikillisia, toisin kuin kirkkoherrat, jotka näkevät kehittämistarpeita ennemmin esimerkiksi kanttorien hallinnollisissa ja vuorovaikutustaidoissa.

Kanttorin identiteettiin kuuluu vahva koulutushalukkuus ja tarve jatkuvasti kehittää omaa osaamistaan. Kanttorien vähentynyt kiinnostus täydennyskoulutukseen johtunee pitkälti siitä, etteivät he ole kokeneet koulutustarjonnan vastanneen heidän osaamistarpeisiinsa. Toive-kyselyn tulosten valossa on olemassa vaara, että tämä ongelma kasvaa tulevaisuudessa: mietinnön mukaan peruskoulutuksessa keskitytään musiikillisten taitojen hankkimiseen, kun taas täydennyskoulutuksessa annetaan enemmän tilaa musiikin tekemisen ulkopuolella oleville asioille.

Mietinnössä sivutetaan täysin kanttorien tärkein jatkokoulutusväylä, Sibelius-Akatemiassa maisterin tutkinnon jälkeen suoritettavaan laajaan yliopistotutkintoon tähtäävät opinnot. Näiden opintojen suorittaminen mahdollistaa parhaiten kanttorin uralla etenemisen ja takaa viime kädessä kirkkomusiikkimme korkean tason säilymisen.

Kanttorien urakehitystä ja kirkkomusiikkimme tasoa ajatellen on erittäin tärkeää, että seurakunnissa kannustetaan kanttoreita suorittamaan laajaan yliopistotutkintoon johtavia opintoja. Laadittaessa seurakunnissa henkilöstön kehittämissuunnitelmia tämä koulutusväylä ei siksi saa jäädä kirkon sinänsä monipuolisen täydennyskoulutustarjonnan varjoon. ■

AKAVALAISILLE UUSIA TYÖHYVINVOINTIPALVELUJA

Palkansaajalomajärjestöt A-lomat, SAL ja T-lomat ovat perustaneet Palkansaajien hyvinvointi ja terveys PHT -järjestön, jonka keskeisenä tehtävänä on kehittää työikäisille suunnattua kuntoremonttitoimintaa.

HELENA JAAKKOLA

UUDISTAMISELLA halutaan vastata työelämän muutoksiin ja työurien pidentämisen tarpeeseen.

– Tämän vuoden alusta akavalaiset hakevat terveyttä ja työhyvinvointia tukevat palvelut PHT:lta, ei A-lomilta. Ensimmäiset jaksot tulevat haettaviksi vuoden 2012 keväällä, A-lomien toiminnanjohtaja **Mervi Luostarinen** kertoo.

Raha-automaattiyhdistys on tukenut PHT:n pilottihanketta, jossa on kehitetty uutta, kuntoremontin korvaavaa palvelua. Mukana on ollut asiantuntijaosaamista monelta taholta.

Myös perhelomatoiminta siirtyy A-lomilta PHT:lle. Uutta perhelomakonseptia kehitetään parhaillaan.

– Tavoitteena on tarjota palveluja, jotka tukevat perheiden hyvinvointia, antavat eväitä vanhemmuuteen ja lisäävät perheiden sisäistä yhteenkuuluvuutta.

– A-lomat jatkaa yhteistyötä Perhelomat ry:n kanssa, ja esimerkiksi juu-

ri nyt on käynnissä haku perhelomajaksoille Huhmarin lomakeskukseen, Luostarinen muistuttaa.

Intervac-kodinvaihdosta hyviä kokemuksia

– A-lomien mökit ja lomaosakkeet säilyvät edelleen meillä, ja akavalaiset voivat vuokrata niitä jäsenetuhintaan. Osassa mökeistä on tehty isohkoja korjauksia, jotka lisäävät mökkien viihtyvyyttä, kertoo Luostarinen.

A-lomat jatkaa kansainvälisen Intervac-kodinvaihtojärjestelmän edustajana Suomessa. Intervacin ideana on, että perheet, pariskunnat ja yksityishenkilöt vaihtavat asuntoja keskenään ja pääsevät matkoillaan tutustumaan uudella tavalla muihin maihin ja kulttuureihin.

– Kodinvaihto tapahtuu kätevästi internetissä pientä jäsenmaksua vastaan. Vaihtoja voi tehdä lähestulkoon maailman jokaiseen kolkkaan. Pitkään kodinvaihdossa mukana olle-

den suomalaisten kokemukset ovat olleet hyvin myönteisiä.

Tietoa uudistuksista verkosta

Akavalaiset löytävät tietoa uusista ja vanhoista palveluista A-lomien ja PHT:n tulevilta verkkosivuilta.

– Toiminnan muutoksen myötä A-lomien tiedotusrooli korostuu ja siksi olemme uusimassa myös verkkosivujamme. Lisäksi lisäämme tiedotustoimintaa A-lomien jäsenjärjestöille ja sitä kautta kaikille akavalaisille, Luostarinen lupaa.

– Meille on tärkeää, että muutosten myllerryksessä akavalaiset löytävät PHT:n uudet palvelut ja myös kaikki vanhat palvelut, joita A-lomat tarjoaa. Tässä tiedotustyössä olemme tietysti kiitollisia, kun ammattiliittojen lehdistä ja verkkosivuilta löytyy tilaa tiedotusaineistollemme. ■

Lisätietoja: www.a-lomat.fi

Pappisliiton apurahaa HAETTAVANA 12 000 EUROA

PAPPISLIITON hallitus julistaa kuudennen kerran haettavaksi kaksi apurahaa liiton opinto- ja avustusrahostosta, yhteismäärältään 12 000 euroa. Apurahat jaetaan joka toinen vuosi. Apurahan saajan tulee olla Pappisliiton työelämäjäsen.

Apurahojen myöntämisessä huomioidaan sekä tieteelliset että ammatilliset tutkimukset. Niillä voidaan tarvittaessa tukea myös sellaisia hankkeita, jotka liittyvät tai sivuavat liiton toimintaa.

Ensimmäinen apuraha myönnetään tieteellisen tutkimuksen tekemiseen (esimerkiksi lisensiaattityö, väitöskirjatyö) tai ammatillisen jatkotutkimuksen (esimerkiksi ylemmän pastoraalitutkimuksen tutkimus) suorittamiseen.

Toinen apuraha myönnetään sellaiseen hankkeeseen, joka edistää papin työtä ja seurakunnan tai kirkon toiminta-

taa tuoden siihen uusia näkemyksiä ja työtapoja. Hankkeeseen ei lähtökohtaisesti tarvitse kuulua tieteellistä tai ammatillista tutkimusta. Painopiste on käytännön työn innovatiivisessa kehittämisessä.

Apurahoja haetaan toukokuun loppuun mennessä (31.5.2012). Hallitus päättää apurahojen myöntämisestä elokuussa 2012. Apurahojen käyttämisen tulee ajoitua enintään kolmen kalenterivuoden ajalle, myöntämisvuosi mukaan luettuna (v. 2012 - 2014). Apurahan saajan tulee tehdä Pappisliiton hallitukselle vuosittainen selvitys apurahan käytöstä.

Apurahan hakemislomakkeita saa AKIn toimistosta ja Pappisliiton kotisivuilta (www.pappisliitto.fi). Lisätietoja antaa tarvittaessa AKIn apulaistoininnanjohtaja **Merja Laaksamo**, puh. (09) 1502 466. ■

Oletko saanut liiton uutiskirjettä?

Jos vastauksesi on en, voi sähköpostiosoitteesi olla väärin jäsenrekisterissämme.

Ilmoita sähköpostiosoitteesi liiton toimisto@akiliitot.fi tai päivitä se jäsentietoihin liiton kotisivuilla.

ORDINARIOKOULUTUS

Kenestä VUODEN PAPPI 2012?

ON JÄLLEEN aika miettiä Vuoden pappi 2012 -ehdokkaista. Vuoden pappia voivat ehdottaa liiton alaosastot, opiskelijajärjestöt sekä hallituksen ja valtuuston jäsenet. Yksittäisellä jäsenellä on hyvä mahdollisuus saada äänensä kuuluviin edustajiensa kautta. Hallituksen ja valtuuston jäsenet sekä alaosastojen yhdyshenkilöt löytävät kotisivuilta www.akiliitot.fi.

Vuoden pappi -ehdotukset perusteluineen lähetetään 13.4. mennessä osoitteella toimisto@akiliitot.fi. Vuoden pappi 2012 julkistetaan Papiston päivillä 2.10.2012 Helsingissä.

Vuoden pappi on ensimmäisen kerran valittu vuonna 1995, joten valinta tehdään tänä vuonna 18. kerran. ■

Valtakunnalliset ASLAK-kurssit vuosina 2012–13

KELA on myöntänyt papeille ja kanttoreille AKIn hakemat ASLAK-kurssit, jotka alkavat syksyllä. Valtakunnallinen ammatillisesti syvennetty lääketieteellinen ASLAK-kurssi papeille järjestetään Ikaalisten kylpylässä ja kanttoreille Rokua Kuntoutus Oy:ssä. Kummallekin kurssille valitaan 10 kuntoutujaa.

Kanttoreiden ASLAK-kurssi

Kokonaispituus yhteensä 22 vuorokautta
Rokuan Kuntoutus Oy / Rokua health Rokua

Laitosmuotoinen jakso 5 vuorokautta 27. - 31.8.12.
Laitosmuotoinen jakso 6 vuorokautta 22. - 27.10.12.
Kaksi jaksoa (yht. 11 vrk) toteutetaan vuoden 2013 aikana.

Pappien ASLAK-kurssi

Kokonaispituus yhteensä 20 vuorokautta
Ikaalisten Kylpylä Oy, Kuntoutumiskeskus

Laitosmuotoinen jakso 5 vuorokautta: 20.-24.8.12, 12.-16.11.12, 11.-15.2.13 ja 19.-23.8.13.

Valtakunnallisena järjestettävälle ASLAK-kurssille hakeudutaan kaikkialta Suomesta. Hakijoilla pitää olla työterveyslääkärin laatima B-lausunto, jossa on selvitetty kuntoutustarve. Lisäksi hakijat täyttävät ja allekirjoittavat netistä löytyvän kuntoutushakemuslomakkeen KU 102, johon lisätään kurssinumero (kanttoreilla 43814 ja papeilla 44522). Kurssilaisten valinta tapahtuu hakijan oman työterveyshuollon kautta, jonka jälkeen hakemukset lähetetään hakijan kotipaikan Kelan toimistoon.

ASLAK on aktiivista, ryhmämuotoista kuntoutusta, johon ei sisälly hoitoja. Kela maksaa kurssin ajalta kuntoutuksen, täysihoidon kahden hengen huoneessa ja kuntoutusrahan, joka maksetaan työnantajalle, jos kuntoutuja saa palkkaa kuntoutuksen ajalta. Omavastuu on koko ASLAK-prosessin ensimmäisen jakson ensimmäinen päivä. Lisäksi kuntoutujalle maksetaan matkakorvaus edullisimman matkustusvaihtoehdon mukaan vähennettynä omavastuulla, joka on 9,25 euroa yhdensuuntaiselta matkalta.

Jos kuntoutuja joutuu yöpymään kuntoutuslaitoksessa kurssin alkamista edeltävänä yönä pitkän matkan tai kurssin varhaisen alkamisajan vuoksi, hänelle voidaan maksaa yöpymisraha 20,18 euroa kuuttia vastaan. Tästä yöpymisestä kuntoutujan on aina erikseen itse sovittava kuntoutuslaitoksen kanssa.

Kurssille kannattaa hakea viipymättä, mutta hakemukset on toimitettava Kelalle viimeistään puolitoista kuukautta ennen kurssin alkua, sillä niiden käsittely Kelassa vie enimmillään viisi viikkoa.

Lisätietoja www.akiliitot.fi/207-kuntoutuspalvelut. ■

Toimitusten hoitaminen hoitovapaalla

Olen hoitovapaalla ja minua on pyydetty kastamaan ennen hoitovapaata vihkimäni pariskunnan lapsi. Jos menen tekemään toimituksen, mikä taho maksaa minulle kilometrikorvaukset? Pariskunta on muuttanut toiselle paikkakunnalle, jonne matkaa tulee lähemmäs 100 km.

HOITOVAPAALLA ollessaan pappi tekee toimituksia vapaa-ajallaan ja omasta vapaasta tahdostaan. Seurakunta ei maksa hänelle palkkaa eikä myöskään kilometrikorvauksia.

Työssä ollessaan pappi voi halutessaan tehdä toimituksia myös oman seurakuntansa ulkopuolella. Toimitusta pyytänyt seurakunta ei kuitenkaan maksa korvauksia, ellei pyyntö ole tullut nimenomaan seurakunnan taholta. Eikä liioin papin omalla seurakunnalla ole velvollisuutta maksaa toiselle paikkakunnalle suuntautuvia toimitusmatkoja.

Kun tutut ihmiset pyytävät toimitukseen toiselle paikkakunnalle, heille tulee kohteliaasti kertoa, että pappi ei tällaisessa tapauksessa saa kilometrikorvauksia seurakunnalta. Niiden maksaminen lankeaisi pyytäjille. Korvauksista kannattaa neuvotella etukäteen ennen toimitusta. Itse toimituksesta ei voi ottaa korvausta.

Toiselle paikkakunnalle toimituksia sopiessaan kannattaa pyytää asianomaisia hankkimaan omasta seurakunnastaan tarpeelliset paperit kuten kaste- ja kummitodistukset, mahdollinen kaste- ja vihkiruokailu tai vihkiruokailu. ■

Lähetä oma kysymyksesi
os. edunvalvonta@akiliitot.fi.

Kanttori-urkuriliiton stipendit 2012 suunnataan kirkkomusiikin jatko-opintoihin

KANTTORI-URKURILIITOLLA on stipendiraasto, josta hallituksen päätöksellä voidaan myöntää stipendejä liiton jäsenille liiton toimialaan liittyvään tutkimus- ja opiskelutoimintaan sekä opintomatkoihin.

Vuoden 2012 stipendit on päätetty suunnata tohtorintutkintoon tähtääviin kirkkomusiikin jatko-opintoihin.

Stipendejä voi anoa maaliskuun loppuun mennessä. Stipendejä anotaan lomakkeella, joka on tulostettavissa AKIn verkkosivuilta www.akiliitot.fi kohdasta Lomakkeet. Lomakkeen voi myös pyytää liiton toimistosta. Anomus osoitetaan liiton hallitukselle ja lähetetään liiton toimistoon. ■

Sattuiko hupaisa tapaus?

CRUXIN Sattumuksia-palstalle kootaan seurakunnan työssä sattuneita hauskoja tositaapauksia, jotka vetävät suupielet hymyyn. Tapaukset voivat olla miltä tahansa työalueelta, kuten toimituksista, kuoroharjoituksista, kotikäynneiltä, kohtaamisista lasten kanssa jne. Pääasia on, että tapaus on hauska ja se on todella tapahtunut.

Sattumus kannattaa kertoa niin, että siihen liittyneitä henkilöitä ei tunnisteta. Jos työntekijä haluaa mainita oman nimensä, se on mahdollista. ■

Lähetä sattumus sähköpostilla
os. merja.laaksamo@akiliitot.fi.
Julkaistuista sattumuksista ei makseta palkkiota.

JUMALA - TEOLOGINEN SYMPOSIUM 21.–22.2.2012

Itä-Suomen yliopisto, Joensuu, Yliopistokatu 4,
Carelia-rakennus, Sali C2

OHJELMA

Tiistai 21.2.2012

Miksi Jumala on ajankohtainen?

- 10.00 Symposiumin avaus, KTS:n puheenjohtaja, professori **Paavo Kettunen**, Joensuu
10.15 Jumalasta puhumisen vaikeus ja välttämättömyys, Kuopion piispa, dosentti **Wille Riekkinen**, Kuopio
10.45 Keskustelu

Muuttuuko Jumala ja mihin suuntaan?

- 10.50 Ikaikainen Jumala ja Raamatun muuttuva Jumala, professori **Lauri Thurén**, Joensuu
11.20 Isä Jumala vai Äiti Jumala? Jumalasta, sukupuolesta ja Jumalan sukupuolesta, TT **Outi Lehtipuu**, Pirkkala
11.50 Keskustelu
12.30 Lounastauko

Kristillisen tradition Jumala

- 13.30 Jumala läntisessä traditiossa, professori ma. **Antti Raunio**, Joensuu
14.00 Jumala itäisessä traditiossa, TT **Pekka Metso**, Joensuu
14.30 Keskustelu
15.00 Kahvitarjoilu, Kirjapaja

Ihmisen Jumala

- 15.30 Kelpaamattoman ihmisen Jumala, professori **Paavo Kettunen**, Joensuu
16.00 Mustavalkoinen vai huolta pitävä Jumala, psykoanalyttikko, dosentti **Matti Hyrck**, Kirkkonummi
16.30 Keskustelu
17.00 Työskentely päättyy

Keskiviikko 22.2.2012

Tuunaa oma Jumalasi

- 9.30 Jumala uuskarismaattisuuden silmin, professori **Mika Vähäkangas**, Lund
10.00 Persoonallinen Jumala – persoonaton jumaluus, dosentti **Jyri Komulainen**, Helsinki
10.30 Keskustelu
11.00 Lounastauko

Jumalan tulevaisuus

- 12.30 Jumala fundamentalismissa ja fundamentalismi maailmassa, dosentti **Risto Ahonen**, Tampere
13.00 Jumala on maailmaa ja historiaa suurempi! – Huomispäivän Jumala globalisoituneessa maailmassa, TT, piispa emeritus **Lennart Koskinen**, Visby
13.30 Keskustelu
14.00 Symposiumin päätös, KTS:n puheenjohtaja **Paavo Kettunen** ja piispa **Wille Riekkinen**
14.30 Kahvitarjoilu, Suomen kirkon pappisliitto

Symposiumiin ilmoittaudutaan maksamalla osallistumismaksu 20 euroa **15.2.2012 mennessä** Karjalan teologisen seuran tilille 577005-2139053. Opiskelijoille symposium on maksuton.

Päivitetyt ohjelmatiedot ja ajankohtainen informaatio (mm. majoitustiedot) löytyvät seuran internet-sivuilta osoitteesta www.karjalanteologinenseura.fi.

Järjestäjät: Karjalan teologinen seura, Itä-Suomen yliopisto, Kuopion ja Mikkelin hiippakunnat ■

Ammattiliiton kautta voi kertoa mielipiteensä

MATTI AHO

PÄÄLUOTTAMUSMIES,
KOKKOLAN
SEURAKUNTAYHTYMÄ

Vanha luottamusmies luopui tehtävästä ja uusi piti valita. ”Helppo homma. Pari kokousta vuodessa ja kerran vuodessa leppoisa laivaseminaari.”

Vuosia sitten seurakuntapappina pohdin, minkä takia kuulun Pappisliittoon. Ei ollut luottamusmiestä, en käynyt Papiston päivillä, palkka pysyi samana, koska päättäjät olivat sitä mieltä, että teen saman työn pienemmälläkin palkalla. Ei tuntunut olevan muuta syytä kuin kollegiaalisuus rovastikunnan ja hiippakunnan muita pappeja kohtaan – se oli tärkeä asia, koskapa en Loimaan kassaan liittynyt. Pienen seurakunnan apupapin asiat olivat niin kuin olivat, eikä niihin juuri muutoksia osannut toivoakaan. Tai siis paljonkin toivoi, mutta tyytyi siihen, että näin se on aina ollut ja näin kait tulee aina olemaan.

Sitten siirryin isomman työnantajan palvelukseen. Oli työtovereita seurakuntayhtymässä ja jopa samassa työssä, oli neuvotteluvaraa ja luottamus-

mies. Uusi työ ja työyhteisö kiinnostivat, antoivat uutta virettä työhön. Mutta sitten tuli Palkkavaaka. ”Voi ei! Meidän työtä punnitaan! Ja minkälaisella vaa’alla!” Onneksi se vaaka vedettiin takaisin. Ja parannettuna versiona tuli uusi – joka liittyi kokonaan uudenlaiseen palkkausjärjestelmään! Isoja muutoksia tulossa. Lähes 20 vuotta olin ollut pappina, ja sitten tuttu palkkausjärjestelmä vaihdetaan tuosta vain uuteen ja erilaiseen, jota ei kukaan tunnu ymmärtävän. Ei enää palkkaluokkia vaan vaativuusryhmiä. Kuka yleensäkin on kykenevä millään mittareilla mittaamaan työomme vaativuutta? ”Miksi haluaisin olla tällaisen ammattiliiton jäsen?”

Sitten huomasin, että eihän meidän liittomme yksin tällaisia muutoksia aja. Sehän on koko kirkon juttu, jossa vain ammattiliiton kautta on mahdollista kertoa oma mielipiteensä.

Minä – luottamusmies

Luottamusmies kutsui syksyllä 2006 koolle vaalikokouksen. Menin paikalle, koska vain osallistumalla voi vaikuttaa. Vanha luottamusmies luopui tehtävästä ja uusi piti valita. ”Helppo homma. Pari kokousta vuodessa. Kerran vuodessa leppoisa laivaseminaari.” Jokainen vuorollaan sai puheenvuoron, jossa oli mahdollisuus kertoa, ”miksi juuri minusta ei voi tulla uutta luottamusmiestä”. ”Pienet lapset, vaativa työ, pitkä työmatka ja niin edelleen.” Minun

vuoroni tuli viimeisenä. – Siispä minut valittiin luottamusmieheksi. Päätin, että kun nyt tässä tehtävässä olen, koetan hoitaa sen niin hyvin kuin osaan. Jospa tässä jotain oppisinkin?

Ensimmäisen vuoden aikana uutta palkkausjärjestelmää ajettiin sisään. Kokouksia oli useita jopa viikon aikana. Kyseltiin esiin tulleisiin ongelmiin vastauksia sekä liitoista että kirkon työmarkkinalaitokselta. Vastauksia saatiin, mutta joskus aika ristiriitaisia. Toivottomalta tuntui, mutta paluuta vanhaan ei kuulemma ollut. Siispä vaan eteenpäin, kohti suurta tuntematonta. – Jos joskus olen tuntenut itseni ammattitaitoiseksi, niin tässä tilanteessa en. Ainoa lohtu oli siinä, että kaikki opettelivat.

Aikataulu painoi päälle. Uusi järjestelmä otettaisiin käyttöön pian. Kaikki tehtäväkuvaukset ja vaativuuden arvioinnit ja vaativuusryhmiin sijoittelut pitäisi tehdä ennen sitä. Eihän tässä mitenkään voi ehtiä! Unohdetaan toistaiseksi ne sijoittelut siellä vaativuusryhmien sisällä, niin saadaan edes jotakin valmiiksi. Pannaan porukan palkka pääsääntöisesti alarajalle ja määritellään tarkemmin sitten ajan myötä. Lopulta, pääosin hyvässä yhteistyössä muiden ammattiliittojen luottamusmiesten ja työnantajan edustajien kanssa sorvattiin kokoon jonkinlainen ”suden ja lampaan risteytys”. Jospa se näyttäisi enemmän lampaalta kuin sudelta. Kovin keskeneräinen tekele.

”Voi ei! Meidän työtä punnitaan!”

Hyvä alku. Eikä se ole miksikään näinä muutamana vuotena muuttunut. Yhä keskeneräinen. Pientä viilausta on saatu tehtyä, mutta se mikä jätettiin tehtäväksi ajan myötä, on yhä tekemättä. AARGH!!! Ja nyt sitten tämän päälle HAVA! *\$~£€@); Kaikessa tässä rahapulassa? Onks pakko, jos ei taho!

Luottamusmies – työyhteisön palvelija

On se hyvä, ettei kukaan muu silloin halunnut tähän hommaan. Oma näkökulmani työhön, työyhteisöön ja koko kirkkoon on muuttunut. Jotakin olen varmaan oppinut. Mutta kyllä ajoittain menee rutkasti aikaa ja päreitä. Meidän yhtymässä onneksi sekä työnantajan että toisten liittojen suuntaan yhteistyö toimii hyvin. Keskustelu ja neuvottelu sekä liittotasolla että seurakunnissa ovat avaimia parempaan. Sanelulla tai syrjään vetäytymisellä ei kukaan voita mitään. Koko kirkon yhteistä työtä tähän tämä on. Seurakunnan rakennukseksi ja työntekijöiden jaksamiseksi. Päättävöitteena lopulta se, että evankeliumi saisi kaikua kirkkaana.

PS. Ensi syksyn luottamusmiesvaaliin kannattaa ehdokasasettelut tehdä ajoissa ennen vaalikokousta. Ja ehdokkaaksi kannattaa asettua! ■

Matti Aho on toiminut luottamusmiehenä kuusi vuotta. Ensimmäisen vuoden aikana uutta palkkausjärjestelmää ajettiin sisään. Esiin tullessiin ongelmiin kysyttiin vastauksia sekä liitoista että kirkon työmarkkinalaitokselta. Vastauksia saatiin, mutta joskus aika ristiriitaisia.

Moni työaikakokeilussa mukana ollut koki työnsä
tehostuneen ja työstä vapaan ajan lisääntyneen.
Yhteisestä työkalenterista on kaikkien ollut helppo
seurata työyhteisön kokonaistilannetta.

Työaikakokeilujen tuloksia:

TYÖ- JA VAPAA-AJAN RAJA SELKIYTYI

ANNAMARI JOKINEN

AKIN APULAISTOIMINNANJOHTAJA

Yhä useampi pappi ja kanttori kaipaa selkeyttä työn ja vapaa-ajan erottamiseen ja rajaa riittävälle työn määrälle. Monet työnantajan edustajat haluaisivat hengellisen työn suunnitteluun ja johtamiseen parempia välineitä. Työajattomuus ei välttämättä edistä näiden tavoitteiden saavuttamista. Sopijaosapuolet päättivätkin muutama vuosi sitten käynnistää työaikakokeilun, jolla selvitetään säännellyn työajan soveltumista hengelliseen työhön. Raisen seurakunnassa kaksivuotinen kokeilu on nyt päättynyt. Meilahdessa kokeilu on hieman yli puolivälissä.

Työaikakokeilun tarkoitus on antaa tietoa työajan sääntelyn vaikutuksesta hengellisen työn viranhaltijoiden työssä jaksamiseen, työn tuloksellisuuteen ja työn jakautumiseen viranhaltijoiden kesken. Kokeiltavat työaikajärjestelmät ovat jaksotyöaika ja moduulityöaika. Jaksotyö on yksi kirkon yleisen virkaehtosopimuksen nykyisistä työaikajärjestelmistä, ja se on ollut käytössä laitos- ja huoltotöissä. Moduulityö-

aika on kokeilua varten kehitetty järjestelmä, jossa työaikaa mitataan noin kahden tunnin mittaisina moduuleina.

Työaikakokeilut perustuvat sopijaosapuolten Kirkon työmarkkinalaitoksen, JUKOn, Kirkon alojen sekä Kirkon alan unionin solmimiin erillisiin virkaehtosopimuksiin. Sopimusmääräykset eivät tietenkään kata kaikkia eteen tulevia tilanteita, ja kokeiluseurakunnilla onkin ollut valtuudet pyrkiä

yhteistoiminnallisesti – työnantaja ja henkilöstö yhdessä - tekemään omassa työyhteisössä tarvittavat käytännön ratkaisut. Esimerkiksi leirityön, asiakaspalvelun ja työtehtävien valmisteluun käytettävän ajan yksityiskohdista sovittiin kokeiluseurakunnissa paikallisesti.

Työaikakokeilua koordinoi sopija-osapuolten työryhmä. Työryhmä teki kyselyn kokeiluun osallistuville työntekijöille kokeilun alkaessa, kokeilun puolivälissä sekä kokeilun päättyttyä. Työaikaan kohdistui aluksi monia epäilyksiä, mutta myös toiveikkuutta oli havaittavissa. Tähän mennessä saadut kokemukset ovat olleet pääosin myönteisiä. Kokeilun aikana ilmaantuneista ongelmista useimmat on pystytty selvittämään, mutta uusia kynnyskysymyksiäkin on noussut esiin.

Toteutuneita toiveita

Tyytyväisimpiä työaikakokeiluun ovat olleet työalajohtajat ja osa-aikatyössä olevat. Työaika on helpottanut työn

suunnittelua ja työn tasaamista työntekijöiden kesken. Osa-aikatyöläiset kertoivat työajan avulla ensimmäistä kertaa pystyneensä rajaamaan työmääränsä osa-aikapalkkauksen mukaiseksi.

Helpoimmin säänneltyyn työaikaan vaikuttavat sopeutuneen diakonia-työntekijät, jotka ilmeisesti ovat työajattominakin työskennelleet pitkälti kuten työajalliset.

Moni koki työnsä tehostuneen ja työstä vapaan ajan lisääntyneen. Yhteisestä työkalenterista on kaikkien ollut helppo seurata työyhteisön kokonaistyötilannetta. Jokainen voi omalta osaltaan huolehtia, että kenellekään ei tule ylipitkiä päiviä.

On myös tullut esiin taustatyönomaista työtä, joka vie paljon aikaa mutta johon ennen kokeilua ei ollut osattu varata työsuunnitelmassa riittävästi tilaa.

Työn laatu on parantunut, kun suunnitteluun on rohjettu varata aikaa. Kun töiden valmistelu-aika on kaikkien tiedossa, turhat häiriötekijät ja keskeytykset ovat vähentyneet.

Joidenkin työalojen työvoimavaje on työajan seurannan ansiosta tullut näkyväksi, ja toisessa kokeiluseurakunnassa onkin jo päätetty perustaa uusi kanttorin virka.

Kokeiluun osallistuneiden kommentteja: ”Suuri edistysaskel työelämässä, jonka toivoisi muidenkin saavan kokea.” ”Pelottaa, että jos tämä loppuu!”

Turhiksi osoittautuneita pelkoja

Työaikajärjestelmän pelättiin aluksi lisäävän hallinnollista työtä ja vievän aikaa varsinaisilta työtehtäviltä. Koekilut ovat osoittaneet, että aikaa toki aluksi kuluu systeemin opetteluun, mutta työaikojen kirjaamiseen opitaan nopeasti.

Moni arveli, että leirien toteuttaminen tulee työajan sääntelyn myötä mahdottomaksi. Molemmissa kokeiluseurakunnissa onnistuttiin kuitenkin luomaan sellaiset leirityön järjestelyt, että leirejä pystyttiin toteuttamaan entiseen tapaan. Leirityöaikahyvitykset paranivat verrattuna työajattomien leirivapaisiin.

Tyytymättömyyden aiheita

Yksittäistapauksissa on koettu tyytymättömyyttä oman työn autonomisuuden ja yksityisyyden vähentymisestä. Työmäärien tasaaminen henkilöstön kesken on joillakuilla johtanut työtehtävien ja niihin käytetyn ajan lisääntymiseen, mikä ei ole asianomaisista tuntunut mukavalta.

Ratkaistavia ongelmia

Jo ennen kokeilujen aloittamista osatettiin odottaa ongelmia siitä, että korotetut työaikakorvaukset rajautuvat pois niiltä, jotka ovat vaativuusryhmässä 601 tai ylempänä. Sopimuksen mukaan pyhä- ja ylityöstä voi saada korotetun korvauksen työaikana tai rahana vain vaativuusryhmässä 503 tai alempana olevat, kun taas muut saavat korvauksena tunnin tunnista. Käytännössä tämä johtaa tilanteisiin, joissa esimerkiksi messun sunnuntaina hoitava kanttori joutuu tekemään päivän työajasta ”puuttumaan” jäävät tunnit olemalla arkipäivinä työssä hyvin pitkiä päiviä. Työaikakorvausten piiriin kuuluvat, kuten nuorisotyön ohjaajat tai suntiot saavat korotetun työaikakorvauksen ansiosta päivän työtunnit täyteen messuun kuluvalle ajalla.

Kyseistä sopimusmääräystä perustellaan työaikalain pohjalta työn itenäisyyden erolla, mutta se ei kirkon työssä ole oikeudenmukainen eikä siksi kestävä ratkaisu. Työaikakorvausten raja nykyisessä sopimuksessa on aivan liian alhaalla. Kaikkien suorittavaa hengellistä työtä tekevien pitäisi saada työaikahyvitykset työaikalain mukaisesti. Vain korkeimmissa johtotehtävissä olevat voidaan rajata työaikakorvausten ulkopuolelle.

Missä olemme?

Tärkeää on muistaa, että tällä hetkellä kaikissa maamme seurakunnissa Meilahden seurakuntaa lukuun ottamatta hengellisen työn viranhaltijat ovat työaikamääräysten ulkopuolella. Tämä tarkoittaa sitä, että hengellistä työtä tekeville viranhaltijoille ei voida määrätä säännöllistä päivittäistä työaikaakaan eikä heidän työtään voida seurata tunteina eikä minuutteina. Seurata voidaan vain virkaan kuuluvien ja annettujen työtehtävien toteutumista.

Työajattomuus ei kuitenkaan tarkoita sitä, että työajattomilla voidaan teettää määrättömästi työtä tai että työajassa olevien ilt- ja pyhäaikaan sijoittuvia työtehtäviä voidaan siirtää työajattomille työaikakorvausten välttämiseksi. Myös työajattomilla on oltava oikeus riittävään päivittäiseen ja sopimuksenmukaiseen viikoittaiseen lepoaikaan.

Minne menemme?

Keskustelu työajallisuuden ja työajattomuuden vaikutuksista on alkanut. Keskustelun esiin nostamia kysymyksiä ei voida enää tämän jälkeen painaa villaisella. Yksi julki tuotu epäkohta on se, että ns. arkipyhät lyhentävät kaikkien muiden työntekijöiden viikoittaista työaikaakaan, mutta papeilla ja kanttoreilla myös arkipyhäviikoilla työpäiviä on viisi. Vuositasolla vapaapäivien määrä voi työajattomilla olla jopa kymmenen päivää pienempi kuin muilla.

”Työaikakokeilusta tähän mennessä saadut kokemukset ovat olleet pääosin myönteisiä.”

Arkipyhän työaikaan lyhentävän vaikutuksen myöntäminen myös työajattomille ei ole kohtuuton vaatimus. Sen ei pitäisi nyky sopimuksenkaan puitteissa olla teknisesti kovin vaikea muutos, sillä se ei edellyttäisi työajan mittaamista tunteina ja kellonaikoina.

Työnantaja, joka kuittaa pappien ja kanttorien vaatimukset tasapuolisesta työajasta ja oikeudenmukaisesta palkkauksesta ”ammatinvalintakysymyksenä”, murentaa kirkon mahdollisuuksia saada nuoria kiinnostumaan hengellisestä työstä. Kun kirkossa lähitulevaisuudessa yritetään pitää kiinni vähenevistä jäsenistä, avainrooleissa

ovat juuri papit ja kanttorit. Näihin ammatteihin kirkon pitäisi jatkossakin saada laadukasta ja motivoitunutta työvoimaa.

Kun Meilahdenkin kokeilu tämän vuoden syksyllä päättyy, on saadut tulokset tutkittava tarkoin ennen kuin aletaan tehdä johtopäätöksiä mahdollisesta asiassa etenemisestä. Jos kävisi niin, että kokeilutulosten perusteella työajattomuudesta luopuminen asetettaisiin tavoitteeksi, edessä olisi vielä paljon neuvottelemista molempia osapuolia tyydyttävän työaikajärjestelyn löytämiseksi. ■

Roolit, rajat ja ajankäyttö **JAKSAMISEN EDISTÄJINÄ** kirkon työssä

JUHA MATTILA

VS. PASTORAALITOIMEN HIIPPAKUNTASIHTEERI,
TAMPEREEN HIIPPAKUNNAN TUOMIOKAPITULI

Artikkelissani tarkastelen, miltä papin ja kanttorin jaksaminen näyttää työnohjauksen valossa. Huomaan, että kysymykset ovat kirkossa yhteisiä yli ammattikuntarajojen. Monet yksilön kokemat ongelmat liittyvät rakenteisiin. Minulla on yhteiskunnallisen työn pappina ollut etuoikeus olla työnohjaajana sekä kirkon että maallisen sektorin työpaikoissa. Vertailulta ei voi välttää.

Keskeisimmäksi työn laatua ja jaksamista heikentäväksi ongelmaksi kirkossa näyttäytyy kokemuseni mukaan rajojen puute. Rajattomuus näkyy työntekijän vaikeutena hahmottaa, paljonko hänen pitäisi tehdä työtä ja mitä töitä. Kun työtä pitkälti tehdään oman persoonan kautta, tämä johtaa myös persoonallisiin ratkaisuihin työn painotusten kohdalla. Se, mikä on itselle mielekästä ja mukavaa, ohittaa usein yhteisesti sovitut tavoitteet.

Työnohjaukseen hakeutuneissa työntekijöissä näkyy kirkon työntekijöille ominainen tunnollisuus. He väsyvät, kun eivät tiedä, ovatko tehneet tarpeeksi. Väsymistä lisää rajaton työaika, joka vaikeuttaa säännöllistä perhe-elämää ja supistaa mahdollisuuksia osallistua harrastuksiin.

Konkreettinen esimerkki rajattomuudesta on sairausloma. Kun työntekijä kirkon ulkopuolella jää sairauslomalle, hänen esimiehensä huolehtii sijaisista ja siitä, että työt tulevat tehdyksi. Kun kirkon työntekijä jää sairauslomalle, hän

Kun kirkon työntekijä jää sairauslomalle, monissa seurakunnissa hänen oletetaan huolehtivan, että työ tulee tehdyksi, ja usein hän itse soittelee sijaiset.

jatkaa sairaana työtään, koska on tunnollinen. Monissa seurakunnissa hänen oletetaan huolehtivan, että työ tulee tehdyksi, ja usein hän itse soittelee sijaiset.

Toinen työn laatua ja jaksamista heikentävä kulttuurinen piirre on vanhasta luopumisen vaikeus ja vaikeus asettua tutkimaan toimintaympäristöä – siis todellisuutta, jossa suomalaiset elävät – ja tehdä siitä johtopäätöksiä työn kehittämiseksi. Nähdäkseni tällä on kolme seurausta: Käytössä oleva työaika pakkautuu täyteen. Työt tehdään melko vähäisellä valmistelulla. Toiseksi nykyiset rakenteet estävät tai ainakin vaikeuttavat nuoria työnteki-

jöitä itsenäistymästä ja toimimasta, esimästä uusille sukupolville soveltuvia työn muotoja. Kolmanneksi luopumisen vaikeus tekee seurakuntatyöstä jäykkäliikkeisen. Olemme vahvan, kaikkia elämänsaloja koskehtavan kulttuurimuutoksen edessä. Se koskee myös kirkkoa ja jäykkäliikkeisyys näkyy jäsenmäärässä.

Otan esimerkin. Työntekijälle oli määrätty mielenterveysongelmaiset ja työttömät työn erityisiksi kohteiksi. Hän on motivoitunut ja hänellä on hyvät valmiudet työskennellä heidän kanssaan. Hän kokee työnohjauksessa syyllisyyttä. Hän sanoo, ettei hänelle jää aikaa hänelle työnjaossa määri-

tellyille erityisryhmille. Lähemmässä tarkastelussa paljastuu, että diakonia-työssä ei pystytä irtautumaan entisistä toimintatavoista, eikä työntekijä saa esimiehen tukea työajan käytön suunnittelulle. Kaikki entinen pitää myös tehdä.

Ajankäyttö

Edellä viitattiin jo ajankäyttöön, joka on työnohjausraporttien kestoteema. Kirkossa ja kirkon ulkopuolella työskentelevien kysymyksenasettelu on erilainen. Muualla työskentelevät pohtivat ajankäytön riittävyyttä ja työn priorisointia pääosin työajan puitteissa. Poikkeus on ilta kotona,

jolloin tehdään jotakin, yleensä kun lapset jo nukkuvat. Kirkosta tulevien ohjattavien ajankäytön pohdinta on paljon kokonaisvaltaisempaa ja rajat ovat epäselvempiä.

Joskus miettii ohjattavaa kuunnellessa, onko kirkossa ja seurakunnissa kiusaus hyväksikäyttää työajattoman työn ja tunnollisen työntekijän yhdistelmää. Uskonnollinen näky saattaa ajaa työntekijän suostumaan työaikoihin ja työolosuhteisiin, jotka eivät tue työsuorituksen ammatillista tekemistä eivätkä työntekijän jaksamista. Toki kirkon ulkopuolelta löytyy vastaavia esimerkkejä esimerkiksi esimiehistä, jotka valjastavat alaisensa – heidän työhyvinvoinnistaan piittaamatta – oman urakehityksensä rakentajiksi.

Kirkon hengellisen työn tekijöiden kohdalla pitäisi luopua työajattomasta työstä ja siirtyä selkeään työaikaan.

Perustelen sitä kolmella asialla: työn suunnittelun tarpeella, työssä jaksamisen edistämiseksi ja kirkon työntekijöiden perhe-elämän tukemisella.

Työaikaan siirtyminen toisi ryhtiä työn suunnitteluun ja toteutumisen arviointiin seurakunnassa. Selkeä työaika pakottaisi miettimään, mitä seurakunnassa tehdään ja mitä ei tehdä. Keskeisin työssä jaksamiseen vaikuttava tekijä työnohjaajakokemukseni mukaan on se, että työntekijä tietää, millaista määrällistä ja laadullista työpanosta häneltä odotetaan. Määritelty työaika antaa selkeät puitteet työhön käytettävän ajan määrälle ja ohjaa suunnittelemaan työt tavoitteellisemmin. Jos kirkko haluaa olla yhteiskunnallisesti vakavasti otettava perhearvojen puolustaja ja keskustelija, pitää sen ensin mahdollistaa omien työntekijöidensä ja heidän perheidensä riittävä yhteinen ajankäyttö.

Roolijoustavuus

Työssä jaksamisen kannalta keskeistä on rooleihin liittyvä joustavuus ja monipuolisuus. Kirkon työntekijöiden suuri enemmistö on sukupolvea, joka on tullut kirkon työhön joko herätysliiketaustan tai seurakuntanuorena kirkastuneen kutsumuksen myötä. Nämä sinänsä hyvät asiat saattavat kuitenkin johtaa tilanteeseen, jossa työntekijän rooli on vahvasti painotunut myös vapaa-ajalla.

Työntekijä jää ikään kuin loukkuun rooliinsa, eikä työlle synny riittävää vastapainoa. Tätä ilmiötä voimistaa työajaton työ. Työntekijät, jotka pystyvät irtautumaan työrooleistaan vapaa-ajalla näyttävät jaksavan paremmin ja pystyvän parempaan työn rajaamiseen. Ilmiötä on tutkittu työelämän kriisitilanteiden kohdalla. Irtisanotut ja työttömiksi joutuneet näyttävät selviävän nopeammin, jos pääosa heidän ihmissuhteistaan ja vapaa-ajan kiinnostuksen kohteensa eivät liity työpaikkaan.

Esimiestyö

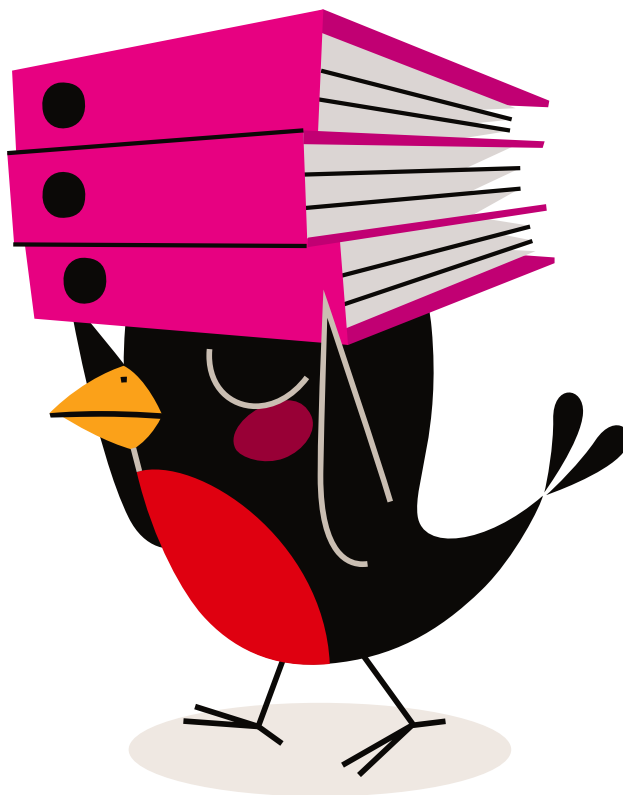
Esimiestyön kannalta kaksi keskeistä ongelmaa omissa työnohjaussissani ovat kirkkoherrojen työmäärä ja yksipappisen seurakunnan kirkkoherran työnkuva.

Kirkon ulkopuolisessa johtamis-työssä johtajan keskeinen tehtävä on tehdä mahdolliseksi alaisilleen tehdä työnsä. Kirkkoherran työmäärä on huomattava. Alaiset kokevat, että kirkkoherralla ei ole aikaa heidän asioilleen. Kehityskeskustelut saattavat jäädä käymättä. Näyttää siltä, että aina ei ole mietitty, montako suoraa alaista hänellä voi olla.

Yksipappisessa seurakunnassa perusongelma on, että kirkkoherra ehtii hoitaa kunnolla vain joko hallinnon/ johtamisen tai seurakuntatyön. Seurakuntatyö tuottaa usein enemmän mielihyvää ja palaute motivoi. Vaarana on, että hallinto ei kiinnosta ja työyhteisöä ei johdeta.

”Onko kirkossa ja seurakunnissa kiusaus hyväksikäyttää työajattoman työn ja tunnollisen työntekijän yhdistelmää?”

Mielenkiintoinen yksityiskohta on, että kirkon ulkopuolelta tulevat lähiesimiehet eivät puhu työnohjauksissa vallan ja vastuun tasapainosta. Kirkossa lähiesimiehillä on runsaasti vastuuta, mutta päätösvalta ja valtuutus hoitaa asiat puuttuvat usein. Tämä ahdistaa lähiesimiehiä ja tekee esimiestyön monimutkaiseksi.

Lähiesimiehet nousevat pääosin omasta joukosta ja heidän esimiehiinsyntyensä saatetaan kyseenalaistaa hyvin rajuilla tavoilla. Epämiellyttäviin lähiesimiehen päätöksiin haetaan muutosta kirkkoherran työhuoneen oven takana tai peräti kirkkoneuvostossa. Jos kirkkoherralla ei tässä ole jämäkkyyttä, lähiesimiehen ahdistus on käsin kosketeltavaa.

Monessa työnohjauksessa ohjattava takertuu esimiehestä syntyneisiin huonoihin kokemuksiin. Työnohjaajalle tämä asettaa haasteen auttaa ohjattavaa tutkimaan suhdettaan esimieheen ja omaa tapaansa asettua vuoro-

vaikutukseen auktoriteetin kanssa. Työnohjaajan sudenkuoppa esimiestyön kohdalla on jäädä päivittelemään yhdessä työntekijän kanssa esimiehen tekemisten kummallisuuksia.

Esimiestyön tasossa on hälyttävän suurta vaihtelua seurakunnissa. Valintaprosessissa on vaikea kiinnittää huomiota esimiestyön kannalta keskeisiin taitoihin. Esimiesosaaminen on keskeinen kirkon tulevaisuuden kannalta. Olen huolestuneena seurannut kirkkoherran valintaprosessin uudistamisesta käytyä keskustelua ja siitä tehtyjä päätöksiä. Miten voidaan taata, että esimiestyön kannalta keskeiset taidot tulevat riittävällä painolla arvioiduksi valintaprosessissa?

Laskevat luvut

Yhteiskunnallinen muutos asettaa vanhat instituutiot kyseenalaisiksi. Niiden on joka hetki ansaittava olemassaolonsa oikeutus. Jäsenkadon myötä olemme tulleet tilanteeseen, jossa seurakuntien

talous tiukkenee. Karsiminen ja supistaminen ovat teemoja.

Pitäisikö meidän huomata kysyä, mitä nämä epävarmuuden mielikuvat tekevät kirkon työntekijälle? Työnohjauksissa näkyy, miten työntekijät kokevat epävarmuutta tulevaisuudesta ja omasta työpaikastaan. He ovat tulleet palvelukseen mielikuvissaan pysyvä työpaikka. Vielä pahempaa on, että näky kirkon tulevaisuudesta ja yhteinen tavoite näyttää kadonneen. Moni työntekijä on masentunut ja hukkassa, mikä vaikuttaa jaksamiseen. Työnohjauksen todellisuudesta nousee tiedostamaton luuseritarina, josta on tullut työntekijän identiteetin rakennusaine. Onko kirkossa tilaa surra menetettyä ja sen myötä löytää uusi näky tulevaisuudesta. ■

Kirjoittaja on organisaatiokonsultti (FINOD), työnohjaaja (STORY).

Työ - paketti vai haaste?

Mielen pöydälle voi nostaa erimuotoisia ja -kokoisia, värikkäitä ja mustavalkoisia paketteja. Nauhat lähtevät eri suuntiin, eri yhteyksiin. Työ on jokin paketeista. Kysyn itseltäni, mitä kanttorin tehtäviin oikeasti kuuluu. Jos en saisi tehdä työtäni näin, en jaksaisi!

MARI JÄRVINEN
KANTTORI,
ALAVUDEN SEURAKUNTA

Työstä voi tulla muodoton möhkäle, joka sumentaa mielen. Uupumus on työkyvyttömyystila, jolloin ei saa tyydytystä koostamastaan asioista. Asiat tuntuvat välttämättömiltä, mutta silti vastenmielisiltä. Välttämättömät asiat menettävät suhteellisuutensa, kun työntekijä ei

jaksa ryhdistäytyä, delegoida tai suunnitella. Vastenmielisyyden johtuu ehkä samankaltaisten toistojen määrästä, palautteen puutteesta, vertaisryhmän välinpitämättömyydestä tai työstettävän tehtävän arvosta.

Uupuneen työntekijän kasvot menettävät eloisuuden ja kädet eivät jaksa ryhtyä toimeen. Tunteiden purkaus on vaisua, eikä mielikuvitus luo väriä arkimaailmaan. Yleensä kasvoista kuvastuu elämän sisältö: silmät kertovat viireys- ja tunnetilan. Hiukset paljasta-

vat terveyden, persoonallisuuden ja tekemisen intensiivisyyden. Lihakset vaativat riittävää harjoitusta ja rentoutusta pysyäkseen työkuuntoisena.

Aivot tarvitsevat unta, ravintoa kuten happea, vettä ja mielen stimulantteja. Mielen stimulantteja henkisessä hyvinvoinnissa voivat olla läheiset ihmiset, eläimet, luonto, luova puuhastelu ja esteettinen kokemus. Mielikuvitus saa tuulta muiden elämästä ja myös lapsekkuudesta.

Tunne-elämän kiemurat purkautu-

vat sosiaalisessa yhteydessä, mediatarjonnassa tai ne voi valjastaa kotoiseen tehotyöskentelyyn. Sielun puhdistukseen tarvitaan syvä hengellinen yhteys. Luottamus Jumalaan, Kristuksen armon tuntemus ja Pyhän Hengen yhteys, eivät ole itsestäänselvyyksiä kirkon työntekijällekään.

Mistä minä saan voimaa?

Nukun, laitan kotiruokaa, siivoan, kutsun vieraita, teen käsitöitä, lähdän luontoon, kuntoilemme puolison kanssa ja keskustelemme lasten kanssa elämän asioista.

Silti työni tuntuu joskus raskaalta, koska en pysty jakamaan aikaani järkevästi. Omat taidot ja tiedot eivät vastaa odotuksia, en jaksa suunnitella huolellisesti työtä päätökseen saakka. Oikeastaan se on vain velttoutta ja nautintoa hetkellisistä ilonaiheista tai itsesuojelua.

Opin lapsena maalaistalossa, että vapaapäivää ei ole, eikä työtä voi jättää tekemättä. Äitini arvosti koulutusta. Hänellä ei siihen ollut mahdollisuutta, ja se katkeruus ahdisti mieltä. Minä luin ja luin, työskentelin lukion toisen vuoden viikonloppuisin kanttorin sijaisena, pidin väli vuoden au pairina ja palasin kirjoittamaan ylioppilastutkinnon laudatur-papereihin.

Aloitin kanttoriopinnot konservatoriossa, seuraavana vuonna siinä rinnalla käännöstieteen opinnot yliopistossa, valmistuin kanttoriksi, työskentelin jälleen vuoden au pairina ja samalla opiskelin Zürichin yliopistossa. Suomessa sain kanttorin sijaisuuden. Avioiduimme, suoritin hum. kandin -tutkinnon, rakensimme kodin, lapset syntyivät, äiti kuoli, opiskelin lisää, kirjoitin tutkielman, sain erivapauden kirkkohallitukselta keskimmäisen asteen virkaan, olin äitiyslomia lukuun ottamatta tauotta töissä. Läheiset ihmiset pelkäsivät, milloin romahdan. Nenäverenvuoto, päänsärky, itkui-

Mari Järvinen Pohjois-, Itä- ja Keski-Euroopan kirkkonkventin kokouksessa Neudietendorfissa, Saksassa 1.9.2011. Mari on takarivissä ylhäällä äärimmäisenä oikealla.

”Työajattomuus on vapauttavaa, mutta se antaa myös työntekijälle vastuun sekä työstä että jaksamisesta.”

suus ja muistihäiriöt ovat tulleet tuiksi vuosien varrella. Kävin perusteellisissa tutkimuksissa, mutta neurologi epäili stressiä ja totesi, että purkautuminen saattaa kestää vuosia.

Työn rajaamisen vaikeus

Olen vähitellen oppinut rajaamaan työtä. Olen opetellut joskus pitämään ihan vapaapäivää, teen jotain muuta kuin valmisteluja tai puran menneitä. Lähin työtoverini on vaihtunut seitsemän kertaa kymmenen vuoden aikana. Työnkuva on hiukan muuttunut jokaisen yhteistyön myötä.

Työajattomuus on vapauttavaa työssämme, mutta se antaa myös työntekijälle vastuun sekä työstä että jaksamisesta. Yleensä musiikin alalla voi olla avuksi myös kunnan kulttuuri- ja opetustyössä. Niihinhan tietenkin uppoaa aikaa vapaapäivinä. Oma työ, yksin uurastus ei houkuttele, vaan yhteistyökuvioita rakennetaan lähikuntien kanssa ja yhdistysten ja koko kirkon toiminnassa pääsee näköalapaikalle.

Tavanomainen perustyö ei riitä, on leivittävä josta työlle vauvoista saattohoitoon ja uusia näkemyksiä on päivitettävä rajojen ulkopuolellakin.

Keittiöllä perunankuorien keskellä kysyy itseltään, että mitä kanttorin tehtäviin oikeasti kuuluu. Jos en saisi tehdä työtäni näin, en jaksaisi! Juuri vapaus on pitänyt minut tässä työssä! Jos keskityn, en halua, että joku keskeyttää. Mutta entä jos keskeyttäjä onkin sureva omainen? Tilanteet ja toiveet tulevat usein yllättäen, niin että on mentävä valmistautumatta. Ammattitaitoa tulisi olla ainakin sen verran, että niistä selviytyy syvään hengittämällä. On helppoa sulkea puhelin tai kalenteri, kun tarvitsee hengähdys hetken. Sitten seuraavassa hetkessä taas saa kuorolaiselta tekstiviestin, että kuoron alkamisaika on väärin lehdesä, täytyy siis soitella kaikille nopeasti ja korjata tilanne. Kollegoita tavatessa kuulee erilaisista työoloista ja vaatimuksista. Sen jälkeen on hetken hiljaa ja sitten tulee jälleen uusi ajatus. ■

Att hinna

Att få arbete och fritid att fungera ihop är inte lätt när man arbetar för kyrkan. Ofta blir det ena området lidande och kan leda till ett negativt förhållande till arbetet, familjen eller båda två. En möjlig lösning för att råda bot på problematiken är att införa arbetstider. Men trots det återstår fortfarande utmaningen att lyckas forma sitt arbete så att det passar in under dessa mera restriktiva förhållanden. Tidigare församlingspastorn i Åbo svenska församling Fredrik Portin berättar om sina erfarenheter.

FREDRIK PORTIN

FORSKARE I LIVSÅSKÅDNINGS-
FRÅGOR OCH GUDSTJÄNSTLIV,
ÅBO

Hur strålande är inte vårt kall? Välsignelsen det skänker får oss att frimodigt och med glädje gå in i våra arbeten och göra det till en strålande skapelse i Guds rike. Men på samma gång kan det driva oss till dårskap, gör att vi glömmer att ta hand om oss själva i illusionen att vi klarar av allt. Då blir det inte längre en välsignelse, utan en förbannelse.

Jag vilar hela mitt arbete på mitt kall. Kunskapen att jag är på rätt plats

och i de uppgifter som mig getts är den grund på vilken jag står. Men när jag tolkar kallet så att jag genom det blir oslagbar, då vet jag (numera) att jag vandrar i dödsskuggans dal.

Bli inte som jag var, ty det fanns en tid då jag inte visste hur man skall organisera sitt arbete så att jag inte arbetar för mycket. Jag var den som kom tidigt och gick hem sent. Tog för få pauser om jag ens tog dem. Levde för jobbet och missunnade min fritid.

Vårt kall ger oss näring i arbetet, men vi behöver mera än det. Vi behöver vila, tid för fördjupning, tid för familjen – utan dessa sjunker vi i vårt arbete, kanske t.o.m. in i utbrändhet.

Vad är viktigt?

Jag kommer nu att gå in i en annan karriär som forskare på Teologiska fakulteten. Jag har jobbat åtta år i Åbo svenska församling – fyra år som ungdomsarbetare och fyra som präst – och den sista tiden har blivit ett tillfälle att reflektera över den tid i församlingen och jag ser att min tidsanvändning var en stor utmaning för mig. Missförstå mig inte och tro att jag anklagar församlingen för min svaghet. Nej, all tidsanvändning har jag själv ansvarat för och jag kan inte anklaga någon annan än mig själv.

De första fyra åren i församlingen trodde jag att jag skulle förbli, som jag

uttryckte det, "tragiskt singel" hela mitt liv. Min dag slutade nästan varje dag (ofta även lediga dagar) med att jag kom hem efter kl. 20 och det fanns inte tid eller ork för att gå ut och träffa människor. Det är därför ironiskt att jag träffade min fru Stefanie under den tid då jag var tjänstledig från församlingen för att skriva min avhandling pro gradu. Tack och lov att det hände, ty det blev min räddning.

Stefanie förändrade mitt liv i grunden. Jag kunde inte längre arbeta på samma sätt som jag gjorde innan, utan jag var tvungen att ta henne i beaktande, särskilt efter att vi gift oss, när jag planerade mitt arbete. Jag var alltså tvungen att ändra mitt sätt att arbeta och jag vill hävda att hon räddade mig från att hamna i ett dike för djupt för mig att ta mig ut ur. Så därför, medan jag tidigare vid fem-tiden skulle äta något för att orka jobba till kvällen, gick jag nu istället hem.

Men mitt projekt att minska på arbetsbördan visade sig inte vara så enkelt. Jag hade arbetat på ett visst sätt och det var svårt att finna nya rutiner. Ibland kändes det omöjligt. Dessutom fanns det förväntningar på mig att jag skulle sköta om det arbete som getts mig. Men det gick inte att utföra detta arbete inom ramen av 8 h/dag. Tidsminskningen tedde sig i början som ett lönlöst projekt.

Två lösningar

För att råda bot på problematiken behövde jag göra två insikter och handla därefter. För det första var jag tvungen att se mig själv som en resurs och som resurs var jag begränsad. Jag kunde inte t.ex. arbeta 10 h varje dag eftersom mina resurser är begränsade till 8 h. Därför blev det viktigt att planera mitt arbete med denna resurs i beaktande. Det krävdes en hel del svåra beslut från min sida, bl.a. olika verksamhetsformer som var etablerade i församlingen var jag tvungen att

avveckla. Men jag upplevde även att den tid jag sedan hade till förfogande kunde användas mera ändamålsenligt till den verksamhet som fanns kvar. De gavs mera uppmärksamhet och detta gagnade verksamheten i längden.

För det andra var jag tvungen att inse att jag inte klarade av mitt arbete själv. Jag sökte aktivt efter sådana individer som kunde vara till hjälp och övertygade min kyrkoherde om att ungdomsarbetet (som var ett av mina arbetsområden) behövde mera resurser. Till min stora glädje fick jag vad jag behövde och de som kom till ungdomsarbetet som resurspersoner gjorde en enorm insats. Dessutom började

"Jag kunde inte t.ex. arbeta 10 h varje dag eftersom mina resurser är begränsade till 8 h."

jag mera aktivt arbeta med de som anmält sitt intresse att arbeta som frivilliga i församlingen. När jag började se på dessa församlingsmedlemmar med nya ögon insåg jag att många längtade efter att få en större roll i församlingens arbete och på ett konkret sätt arbeta för Guds rike. De påminde mig om att jag inte är den enda som blivit kallad att arbeta för kyrkan.

Arbetstider

Stefanie blev den välbehövda spark i ändan som fick mig att ändra mitt liv. Utan henne skulle jag antagligen ha arbetat mig in i fördärvet. Jag tror att allt för många av mina kollegor, kanske du som läser denna artikel, har hamnat i ett liknande dike som jag var i och jag tror att även de behöver en lite spark i rätt riktning. Min för-

Kuva: Simon Bergman

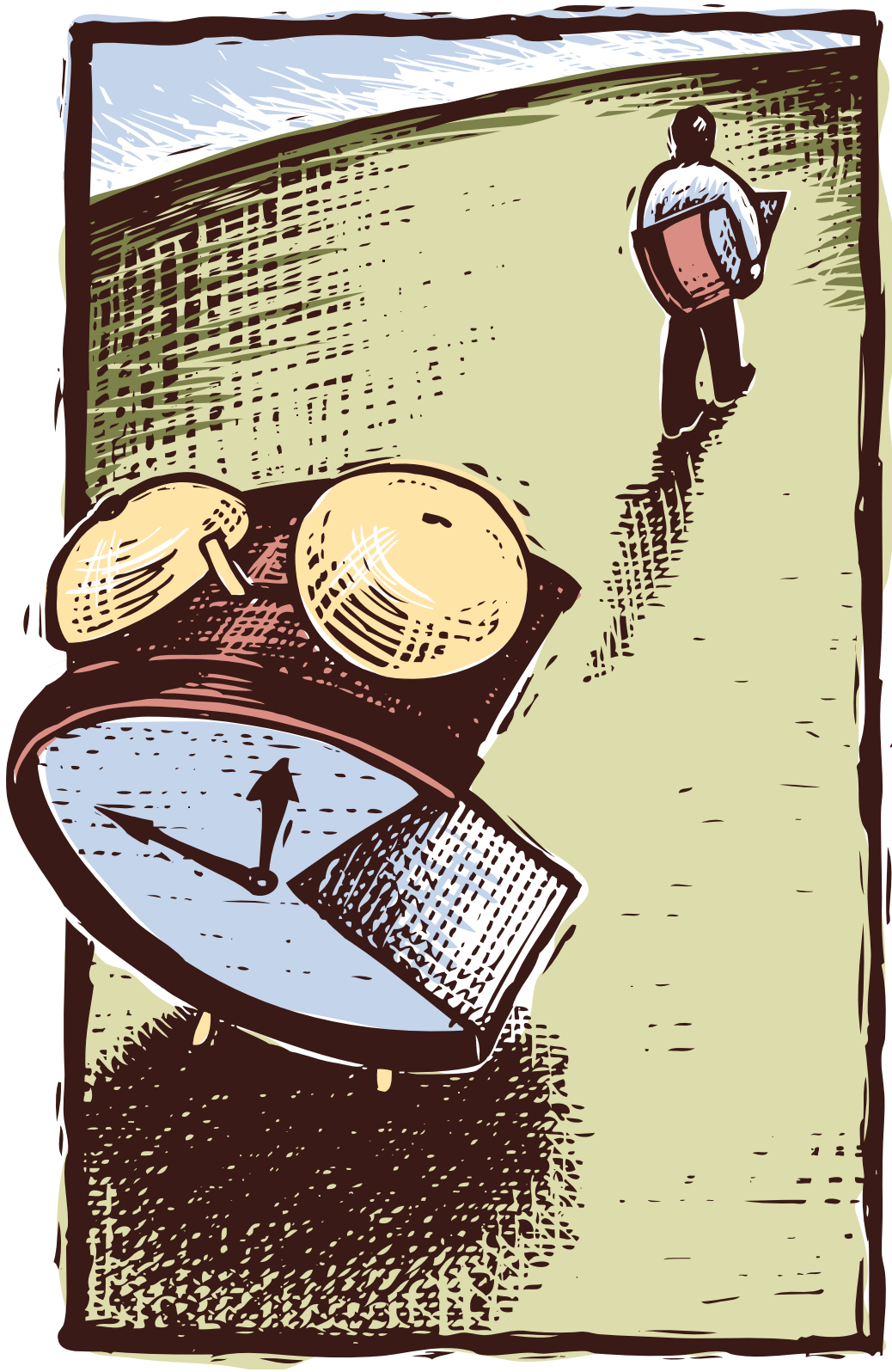

"Vårt kall ger oss näring i arbetet, men vi behöver mera än det. Vi behöver vila, tid för fördjupning, tid för familjen – utan dessa sjunker vi i vårt arbete, kanske t.o.m. in i utbrändhet", säger Fredrik Portin.

hoppning är att fackets vilja att införa arbetstid för oss skall kunna bli denna spark.

Jag var först skeptisk till arbetstider. Jag ville inte att någon skulle komma och lägga sig i mitt sätt att arbeta utan ville själv ha kontroll över arbetet, framför allt arbetstiden. Men i och med att jag var tvungen att omvärdera mina arbetstider tänker jag nu annorlunda. Visst vara det smärtsamt att genomgå den långvariga process som krävs när jag skulle strukturera om hela mitt arbete efter de tidsbegränsningar jag hade. Men av resultatet att döma upplever jag att processen i slutändan gett mig mer än vad den berövat. Förändringen har blivit till välsignelse och numera när jag tänker på att införandet av arbetstider blir jag inte längre orolig att det skall hindra mig från att göra ett gott arbete. Nej, jag ser endast en möjlighet att svara på ett annat kall – att vara en god man till min hustru. ■

Du kan läsa om Fredrik Portins forskning på fredrikportin.wordpress.com.

Maisterista PÄTKÄPAPIKSI

TUULA PAASIVIRTA

PASTORI, HELSINKI

HELSINGIN PAPIT -ALAOASTON PUHEENJOHTAJA

Viimeisen kahden vuosikymmen aikana määräaikaiset viransijaisuudet ovat yleistyneet kirkossamme rajusti erityisesti pappien keskuudessa. Toki sijaisuuksia ja määräaikaisia virkoja on aina ollut, mutta nykyään määräaikaisuuksien syyt ovat moninaisempia kuin ennen. Pappien työllisyyskysymyksiä pohdittaessa isoin muutos aiempaan lienee, että nykyään papeille ei taata sijaisuutta tai virkaa kirkossa. Aikaisemmin hiippakunnat takasivat vihkimilleen papeille työpaikan. Tilanteen kääntöpuolena tuolloin oli niin sanottu pakkomuutto paikkakunnalta toiselle.

Nykyään hiippakuntien tuomiokapitulit eivät määrää pappeja ilman heidän omaa suostumustaan tiettyyn seurakuntaan tai tehtävään. Seurakunnat voivat lähestulkoon itse valita pappinsa. Lopullinen päätösvalta on kuitenkin tuomiokapitulilla. Teologian maisteri tarvitsee pääsääntöisesti puolen vuoden kokoaikaisen tai vuoden osa-aikaisen vokaation eli kutsun tulevalta työnantajaltaan ennen vihkimystä.

Notaari **Marja-Sisko Aalto** Kuopion hiippakunnasta mainitsi, että heillä on lähes sääntö, että puolen vuoden säännöstä poiketaan mitä

erilaisimmista syistä. Heillä on listoillaan kuusi papiksi haluavaa maisteria. Aallon mukaan syrjäisille paikkakunnille on vaikeampi saada pappeja, mutta kaupunkialueille halukkaita on jonkin verran jopa ”jonossa”.

Erilaiset vuorotteluvapaat, äitiys- ja vanhempainlomat sekä hoitovapaat mahdollistavat nykyään entistä useammalle pappisvihkimyksen. Tällöin teologian maisteri voi saada vokaation esimerkiksi seurakuntaan tai kristilliseen järjestöön. Luultavasti eniten virkaa odottavia pappiskandidaatteja löytyy omasta hiippakunnastani Helsingistä. Espoossa tilanne lienee lä-

hes sama, mutta en ole tarkistanut heidän lukujaan. Notaari **Heikki Hämäläinen** kertoi, että Helsingin hiippakunnassa ”jonottaa” vain kaksikymmentäviisi maisteria vihkimystä. Tai oikeammin he ovat tuomiokapitulin listalla, sillä eihän sijaisuuksia ja virkoja ilmoittautumisjärjestyksessä jonnottamalla jaeta, vaan sopivuuden ja pätevyyden perusteella nämäkin valinnat tapahtuvat. Pääkaupunkiseudulla voi joutua olemaan pitkään työttömänä tai tekemään muita töitä ennen kuin ura pappina aukeaa.

Kaksikymmentä pappia on ilmoittanut Helsingin tuomiokapitulin nettisivujen kautta etsivänsä töitä pääkaupunkiseudulta. Heistä kaikki eivät ole työttömiä maistereita tai pappeja, vaan muualta muuttajia tai täällä pätkätöitä tekeviä. Helsingissä noin kymmenen prosenttia kaikista seurakunta- tai seurakuntayhtymien palveluksessa olevista pastoreista on tällä hetkellä pätkätöissä. Hiippakuntien rekrytointisivuilta käy ilmi, että muualla maassa tilanne on vähän parempi kuin pääkaupunkiseudulla. Toisaalta Hämäläinen huomauttaa, että täällä sijaisuuksia on kuitenkin määrällisesti enemmän. Aallon mukaan rajaseudun seurakunnan papin on vaikea saada viran puolituksen sijaista, koska sieltä ei löydy sijaiselle töitä tai edes keikkoja siihen toiseen puolikkaaseen.

Pätkäpappi pätkävirassa

Notaari Heikki Hämäläinen vahvisti olettamukseni, että suuri osa papeista vihitään sijaisuuksiin. Sijaisuuden loppuessa kukin etsii uuden työpaikan itse tai ilmoittautuu Helsingin hiippakunnan nettisivujen kautta työnhakijaksi. Kotisivujen kautta kerättyjä tietoja välitetään kirkkoherroille erityisesti sijaisia etsittäessä. Jos jokin sijaisuus laitetaan julkisesti auki Helsingin alueella, on siihen lähes

”Pätkätyön ongelmana on, ettei juuri koskaan pääse osalliseksi työnantajan kustantamasta koulutuksesta.”

aina paljon hakijoita. Suurin kuulemani hakijamäärä avoimeen virkaan on ollut runsaat seitsemänkymmentä hakijaa.

Osa papeista, varsinkin pääkaupunkiseudulla, joutuu ilman omaa tahtoaan tekemään pitkään töitä erilaisissa pätkissä ja pätkien välillä keikkapastorin töitä tai muita töitä. Olen kuullut, että eräällä papilla oli kahdeksantoista pätkävirkamääräystä, ennen kuin hän sai viran. Omat vokaationi eivät vielä yllä ihan samaan. Saatua vihkimyksen olen ollut töissä kuudessa seurakunnassa ja lyhin pätkä oli yksi kuukausi. Pisimpään olen ollut eräässä pääkaupungin seurakunnassa, vajaat kolme vuotta. Tämä toteutui kolmessa eri jaksossa.

Pätkien välillä

Kahden pätkän välinen aika saattaa olla pastorille haastavaa aikaa; pitäisi hakea koko ajan töitä, olla skarp-pi, tehdä keikkoja ja olla ahkerana keikkoja tehdessään. Sama pätee tietysti määräaikaiseen pappiinkin, koska oma paikka on lunastettava joka päivä. Osa papeista ei halua tehdä kirkon keikkatöitä, sillä korvaukset näistä keikoista ovat jääneet aivan liian paljon jälkeen muusta palkkahityksestä. Tästä asiasta on keskusteltu monia kertoja eri kokoonpanoissa sekä seurakunnissa että Pappisliiton väen kanssa. Korvausten korottaminen on monimutkaista ja niistä päätetään virkaehtosopimusneuvottelu-

sa. Palkkioiden tason alhaisuuteen on monia osin historiallisia syitä.

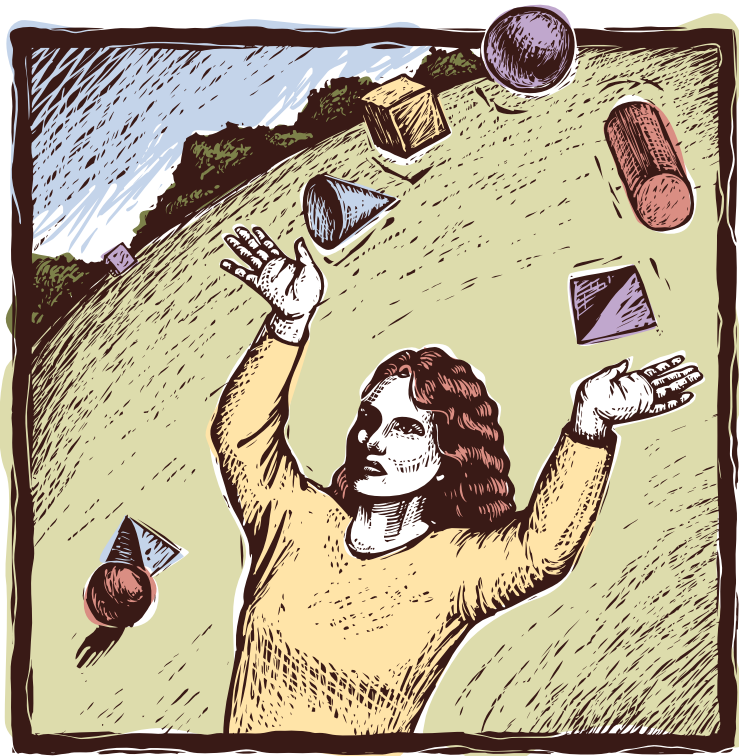
Pääkaupunkiseudulla tarvitaan paljon keikkapappien palveluita. Muistan itekin kerran kesäpappina soittaneeni viidelletoista papille, ennen kuin sain kyseiseen toimitukseen papin. Pääkaupunkiseudulla on kenties helpompaa löytää muitakin keikkatöitä kuin muualla maassa. Omia freelancer vaiheitani on helpottanut moniammatillisuuteni sekä kekseliäisyyteni.

Monille meistä palkattomat jaksot saattavat muodostua hankalaksi ajanjaksoksi. Perheen huoltaminen ja lainojen lyhennys voi olla haasteellista. Pätkätyöläisen lainansaanti ei sekään ole helppoa. Sovitellulla päivärahalla työn tekeminen on sitten jo ihan oma tarinansa. Voit lukea alustukseni aiheesta vuodelta 2009 Kuka kuuntelee Köyhää? -verkkosivuilta. <http://www.kukakuunteleekoyhaa.fi/arkisto/index.html>

Pappisidentiteetti

Kutsumustietoinenkin pappi kasvaa ja kehittyy papiksi vasta työn mukana. Pätkätöissä nuori pappi kyllä tutustuu erilaisiin seurakuntiin, työtapoihin ja työaloihin. Pätkissä ei kuitenkaan voi kehittyä ihan samalla tavoin kuin pitkään samassa seurakunnassa ollessa.

Viime aikoina olen saanut olla pitkään yhdessä seurakunnassa. Tällöin on kohdalleni tullut perheitä, joille olen perhepappi. Pätkätyöläisenä itselleni

Kutumustietoinenkin pappi kasvaa ja kehittyy papiksi vasta työn mukana. Pätäkätöissä ei kuitenkaan voi kehittyä ihan samalla tavoin kuin pitkään samassa seurakunnassa ollessa.

yksi huikkeimmista kokemuksista on ollut, kun erään perheen isä oli kysynyt perheensä nuorisolta, että tuleehan pikkuista kastamaan taas sama pappi, joka oli jo aiemmin ollut heillä kastamassa ja vihkinytkin parin. Heille ja minulle onni oli myötä, sillä nuoren perheen kävellessä virastoon kyseisen vuoden aprillipäivänä kysymään minua perheen kolmanteen toimitukseen, olin juuri samana päivänä aloittanut uuden pätjän tuossa seurakunnassa.

Papiksi teologi kasvaa ja kehittyy osana seurakuntaa, yhteisöä, niin että teologinen asiantuntijuus, sielunhoidollinen, hengellinen, henkinen ja käytännön tietämys ja taidot kasvavat syvällisemmin pidemmässä työjaksossa. Samoin seurakuntalaiset voivat kokea, että olen heidän pappinsa pidempään, enkä ole vain käymässä.

Vaikka raha ei ole koko maailma, on

silti vahvan pappisidentiteetin omaavalle vähän erikoista olla joitakin jaksoja ilman palkkaa, sillä pappeus ei katoa minnekään, vaan olen edelleen tapamilleni ihmisille pappi. Minulle tulee yhteydenottoja moniakin reittejä pitkin. Kaikista papin tehtävistä ei voi kieltäytyä sillä perusteella, että ei saa palkkaa, enkä myöskään halua niin tehdä. Minulta pyydetään sielunhoitopalveluja, toimituksia ynnä muuta sellaista jossain määrin, vaikka en ole viranhoidossa. Usein suostunkin, koska pyytäjällä saatetaan olla normaalia syvällisemmät syyt haluta juuri minut papikseen, keskustelukumppanikseen.

Joillakin ”ikuinen” lyhytaikaisissa sijaisuuksissa oleminen saattaa koetella itsetuntoa. Olen siinä onnellisessa asemassa, että olen voinut pääsääntöisesti säilyttää hyvän itsetunnon ja kokea olevani arvokas juuri tällaisena Tuulana.

Koulutukseen pääsy

Pätkätyön ongelmana on, että en juuri koskaan pääse osalliseksi työnantajan kustantamasta koulutuksesta. Tietojani ei merkitä koulutussuunnitelmaan, koska marraskuussa ei vielä tiedetä, olenko seuraavana vuonna töissä tässä seurakunnassa. Olen vuosien varrella maksanut itse todella paljon koulutuksia, joita minulla on moiteen lähtöön. Osan olen saanut käydä työajalla palkallisesti, jos koulutuksien lähijaksoja on sattunut työajalle. Pastoraalitutkinnon maksoin melkein kokonaan itse. Pitkiin erikoistumiskoulutuksiin olen saanut yhden koulutusmoduulin jokaiseen jaksoon hiippakunnan koulutusrahaa. Se oli hieno asia. Koulutus on tärkeä osa ammattitaidon ja pappisidentiteetin kehittymistä. ■

Joustavat työajat saatava mukaan lakipykäliin

MARIA LÖFGREN

JOHTAJA, TYÖELÄMÄASIAT,
AKAVA

Yhteistoiminta- ja työsuojelulainsäädäntöä on täsmennettävä, jotta työaikasunnittelua ja työajan kuormittavuuden arviointia voidaan kehittää.

Joustamattomat ja ylipitkät työpäivät sekä muut työajan kuormitustekijät estävät työurien pidentämisen. Työntekijät uupuvat ja jäävät pois työelämästä liian usein ennen vanhuuseläkkeelle siirtymistä. Tilanne vain pahenee, jos vanhuuseläkkeelle pääsy siirtyy myöhemmäksi, mutta työssä jaksamista ei tueta.

Työaikalainsäädännön ja työehtosopimusten laadulliset keinot ovat usein riittämättömät, jotta työaikajoustot voitaisiin ottaa käyttöön. Akava vaatii lainsäädäntöön muutoksia, jotka antavat työntekijälle mahdollisuuden siirtää lyhyempään työaikaan erityisesti sosiaalisten ja terveydellisten syiden vuoksi. Myös työaikapankkijärjestelmä on kirjattava lainsäädäntöön.

Työaikojen kuormitustekijöiden selvittäminen ja arviointi ovat edellytyksenä onnistuneelle työaikasunnittelulle. Esimerkiksi jatkuva säännöllisen työajan ylitys, vapaa-ajan käytön rajoitukset, toistuva työhön liittyvä matkustaminen ja muut palautumisen esteet vaarantavat työntekijän terveyden. Niiden aiheuttamien riskien poistamiseen on ryhdyttävä suunnitelmallisesti.

Suunnitelmallisuudella hyötyjä

Joustavat työaikajärjestelyt ylläpitävät työkykyä ja toimivat parhaiten, mikäli ne organisoidaan ja otetaan käyttöön henkilöstön kanssa yhdessä suunnitellen. Akavan tavoitteena on saada joustavien työaikajärjestelyjen käytön periaatteet ja seuranta osaksi työpaikan henkilöstösuunnitelmaa. Jos keskusjärjestöjen raamisopimuksen kattavuus ehto täyttyy, tavoitetta päästään toteuttamaan.

Myös työaikaseuranta on välttämätöntä, jotta työpaikoilla voidaan ottaa käyttöön yksilöllisiin tarpeisiin jalostettuja, joustavia työaikajärjestelyjä. Työaikaseuranta on puutteellista yli kolmanneksella yleimmistä toimihenkilöistä.

Työsuojeluvaltuutettu kaikille

Työntekijöiden yhteisesti valitseman työsuojeluvaltuutetun lisäksi toimihenkilöillä on oikeus valita keskuudestaan erikseen heitä edustava työsuojeluvaltuutettu. Työsuojelulainsäädäntö ei sen sijaan anna ylemmille toimihenkilöille oikeutta oman työsuojeluvaltuutetun valintaan. Työsuojelulainsäädäntö laahaa tältä osin työsuojelulain ja yhteistoimintalainsäädännön jäljessä. Ylempien toimihenkilöiden työaikasuojelun kehittäminen edellyttää, että myös heillä on oikeus valita keskuudestaan tähän henkilöstöryhmään kuuluva työsuojeluvaltuutettu. ■

”Joustamattomat ja ylipitkät työpäivät sekä muut työajan kuormitustekijät estävät työurien pidentämisen.”

SAKSAN MALLI

Välähdyksiä vaihto-opiskeluvuodelta

Kuva: Matti Hyttinen

KATJA KUJANPÄÄ

TEOLOGIAN KANDIDAATTI,
HELSINGIN YLIOPISTO

”Kun teiltä kysytään ylösnousemuksesta seurakunnassa tai opettajainhuoneessa, teidän täytyy osata vastata. Jos te ette täällä tiedekunnassa muodosta asiasta teologista näkemystä ja opi argumenttoimaan sen puolesta, missä sitten?” Näin ojen si Göttingenin yliopiston Uuden testamentin professori vaisusti keskustelemaa seminaariryhmää. Professorit tekivät meille selväksi, mikä on ihanne: ajatteleva teologi, joka pystyy sanoittamaan teologisen osaamisensa ja keskustelemaan uskonnollisista aiheista monenlaisen maallikon kanssa. Innostuin siitä, että joku puhui ihanteista.

Argumentoinnin painottaminen ei ollut ainoa ero teologian opiskelussa Helsinkiin verrattuna. Vaihto-opiskelijana katsoin vierestä, kun teologian opiskelijat fuksisyksystään alkaen sitoutuivat omaan evankeliseen maakirkkoonsa – ja kirkko heihin. He saivat kirkoltaan lahjakortteja kirjakauppoihin ja kävivät säännöllisesti tapaamassa kirkkonsa edustajia. Kirkot myös vaativat omiltaan paljon: yksi edellytti palkatonta harjoittelua tehtaalla, toinen psykologian opintoja.

Teologisten päättökokeiden jälkeen saksalaiset ystävät valmistuvat. Sitten he aloittavat ”vikariaatin”, pari-vuotisen harjoittelujakson seurakunnassa, jonka välissä käydään pappisseminaarijaksoilla. Kaksi vuotta he toimivat vailla vihkimystä 900 euron kuukausipalkalla pikkupappeina, joilla on erityislupa hoitaa toimituksia ja jumalanpalveluksia. Ordinaation jälkeen heidät määrätään vuodeksi jonnekin töihin. Suoraan lukiosta tiedekuntaan lähtenyt on usein lähes kolmikymppinen saadessaan lopulta oikeuden itse hakeutua töihin johonkin seurakuntaan. Kun tätä selitetään minulle, ihailen ystäväni sitoutuneisuutta ja nöyryyttä suostua lähetettäväksi.

Kun kerron, että meillä ei Suomessa ole vikariaattia, saan osakseni hämmentynyttä sääliä. Kerron, että meidän seurakuntamme ovat usein isompia ja että papilla on kollegoja, jotka voivat aluksi auttaa perehtymään

työhön. Kollegojen ajatus innostaa opiskelijoita, mutta ajatus vihkimyksestä ilman vikariaattia ja pappis-seminariaa tuottaa päänpudistuksia.

Näen viisauden siinä, että saksalaiset teologian opiskelijat kasvavat alusta alkaen kirkkoonsa kiinni ja kirkko on heistä kiinnostunut. Samalla olen onnellinen siitä, että minulla tulee olemaan enemmän mahdollisuuksia vaikuttaa työpaikkani valintaan kuin saksalaisilla ystäväilläni. Olen huojentunut siitä, että minun ei valmistumisen jälkeen oleteta elävän kahta vuotta mitättömällä palkalla. Ja iloitsen jo etukäteen kollegoista. ■

Kirjoittaja vietti lukuvuoden 2010–2011 vaihto-opiskelussa Saksassa Göttingenin yliopistossa.

”Näen viisauden siinä, että saksalaiset teologian opiskelijat kasvavat alusta alkaen kirkkoonsa kiinni ja kirkko on heistä kiinnostunut.”

Miten taata seurakunnille osaavat työntekijät myös tulevaisuudessa?

HEIKKI SARIOLA
TT, KIRKKOHERRA,
KURIKAN SEURAKUNTA

Yhteinen työ, yhteinen vaivannäkö on välttämätön edellytys sille, että seurakunnat saavat osaavia työntekijöitä. Keskityn tässä niihin ammattikuntiin, joihin edellytetään erityinen kirkollinen koulutus.

Tausta, jolta katselen asioita, on työni kirkkoherrana Kurikassa, Etelä-Pohjanmaalla. Kirkolliseen ammattiin valmistavat opinahjut ovat meiltä pääosin kaukana, joten joudumme näkemään erityisesti vaivaa saadaksemme ammattitaitoista työvoimaa. Katselen asioita myös hiippakunnallisten ja kokonaiskirkollisten luottamustehtävieni kautta, joissa erilaiset rekrytointiin liittyvät kysymykset tulevat toistuvasti esille.

Aiheen tärkeydestä ja ajankohtaisuudesta kertoo tuore tilanne. Seurakuntamme strategiatyöskentelyn yhteydessä eräs luottamushenkilö kysyi, miten me saamme jatkossa uutta ammattitaitoista työvoimaa ja samalla pidämme kiinni nykyisistä niin, että parhaat eivät lähde pois. Puheenvuorosta virisi vilkas keskustelu.

Polku kirkon työntekijäksi sisältää niin monta risteystä ja kontaktipintaa, että eri tahojen välinen yhteistyö on välttämätön edellytys hyvälle loppu-

tulokselle. Keskityn kirkon työhön kouluttautumisen tärkeisiin sauma-kohtiin ja katselen niitä ensi sijassa opiskelijan ja seurakunnan välisenä kysymyksenä. Tuo akseli on kaikista tärkein ja siihen kytkeytyvät kaikki muut tahot.

Aika ennen opiskelua

Seurakunnilla on avainasema myönteisen kuvan rakentamisessa. Nuorisotyön yhtenä osa-alueena tulee olla kirkollisten ammattien esillä pitäminen ja niistä kertominen. Asiatieto, esimerkiksi toimiminen ja asenteiden muokkaaminen on tärkeä osa. Vaikka tänä päivänä seurakuntanuoritaustaisten opiskelijoiden osuus on vähentynyt, ei tätä näkökulmaa tule missään muotoa unohtaa.

Opiskelu-aika

Opiskeluajan kysymykset jakautuvat useaan eri osa-alueeseen.

Opiskelijan seurakuntayhteyden kannalta kotipaikkakunnan seurakunnan rinnalle tulee opiskelupaikkakunnan hengellinen elämä. Suuremmilla paikkakunnilla seurakuntien ja kristillisten järjestöjen opiskelijatyö on järkevää ja perinteikästä. Pienemmillä paikkakunnilla opiskelijatyö jää paikallisseurakunnan vastuulle.

Kirkolliseen työhön oikeuttavien koulutusten osana on harjoittelu seurakunnissa. Tähän osa-alueeseen on kiinnitetty viime vuosina runsaasti huomiota ja tätä on vahvistettu. Kirkko on sitoutunut yhteistyöhön koulutavien laitosten kanssa osana työnantajien joukkoa. Tämän myötä koulutavilla laitoksilla on yhä tiiviimpi yhteys kirkon keskushallintoon, hiippakuntiin ja seurakuntiin. Viime vuosina on vahvistettu verkostoja, jotta opiskelijat saavat mahdollisimman vaivattomasti opintoihin kuuluvat harjoittelupaikat ja seurakunnissa on koulutetut ohjaajat opiskelijaa varten.

”Kirkossa tulee miettiä virkojen houkuttelevuutta.”

Kirkkohallituksessa on ollut viime vuosien aikana kaksi työryhmää, jotka ovat pohtineet seurakuntaharjoittelun kehittämistä. Kirkon työmarkkinalaitos on yhdessä keskeisten ministeriöiden, työmarkkinakeskusjärjestöjen ja muiden järjestöjen kanssa allekirjoittanut suosituksen työpaikalla tapahtuvasta oppimisesta. Vuonna 2010 alkoi kolmivuotinen hanke seurakuntaharjoittelun/työssäoppimisen kehittämiseksi ja palauteseminaarien järjestämiseksi kirkon työhön opiskeleville Espoon, Tampereen ja Oulun hiippakunnissa. Tämän seurakuntaharjoitteluosion kehittäminen on erittäin ajankohtaista ja siksi tämän vuoden kouluttajafoorumin aihe.

Seurakuntien tulee olla avoimia harjoittelulle ja tehdä sopimuksia harjoitteluseurakunnaksi lähtemisestä ja samalla lähettää koulutukseen työntekijä, joka vastaa harjoittelusta. Valtakunnallinen tarve on yli 1300 paikkaa vuodessa. Tässä seurakunta rakentaa omaa tulevaisuuttaan.

Työssäoppimisjaksoilla on opiskelijan kannalta keskeinen merkitys ammatillisen osaamisen kehittämisessä. Samalla ne antavat kuvan seurakunnasta työpaikkana ja työnantajana. Tämä aika voi olla hyvin ratkaiseva opiskelijan suuntautumiselle myöhemmin. Hiippakuntien järjestämät seminaarit työssäoppijoille ja neuvottelupäivät ohjaajille vahvistavat tätä seurakunnissa tehtävää työtä.

Seurakuntaharjoittelun rinnalla on hyvä muistaa opiskeluajan kesätyöt. Myös siltä osin seurakunta voi tukea opiskelijan valmistumista kirkon virkaan.

Opiskeluajan kontakteilla seurakuntaan on ratkaiseva merkitys iden-

titeetin muovautumisessa kirkon työntekijäksi.

Muistan erään seurakuntanuoren, joka innostui seurakunnan toiminnasta ja työstä. Hän lähti opiskelemaan kirkon nuorisotyönohjaajaksi. Hän haikautui sitten omaan kotiseurakuntaansa kesätöihin opiskeluajana. Kesän lopulla hän sanoi, että hän haluaa seurakuntaan töihin, mutta onkohan hän valinnut väärän ammatin. Hän keskeytti opinnot ja vaihtoi alaa. Vähän aikaa sitten hänet vihittiin papiksi.

Opiskelijoiden taustalla olevilla kouluttavilla laitoksilla on tärkeä paikkansa toteutuksessa. Kirkko toivoo, että kouluttavat laitokset varaa-vat riittävästi resursseja, jotta seurakuntaharjoittelut onnistuvat mahdollisimman hyvin. Yhteisten rakenteiden kehittäminen ja ylläpito vaatii voimavaroja. Lisäksi yksittäiset seurakunnat tarvitsevat yhteisesti sovittua yhteydenpitoa kouluttavan laitoksen kanssa. Tämä kanava ei työllistä normaalioloissa kovinkaan paljon, mutta poikkeustilanteessa yhteydenpito saat-taa olla tiivistä.

Siirtyminen työelämään

Opiskelun loppuvaiheessa nousee esille kysymys työllistymisestä. Samalla moni kysymys muuttaa muotoaan. Työelämän todellisuus on toisenlaista kuin opiskeluelämän.

Jotta seurakunta saa hyviä työntekijöitä, seurakunnan itsensä tulee hoitaa monia asioita. Luettelen tässä muutamia keskeisiä. Kokonaisuuden pitää olla kunnossa, eli seurakunnassa tulee koko ajan huolehtia työntekijöistä. Työtehtävien tulee olla selkeitä, työhön liittyvät taloudelliset ja muut edut tulee hoitaa asianmukaisesti ja työyhy-

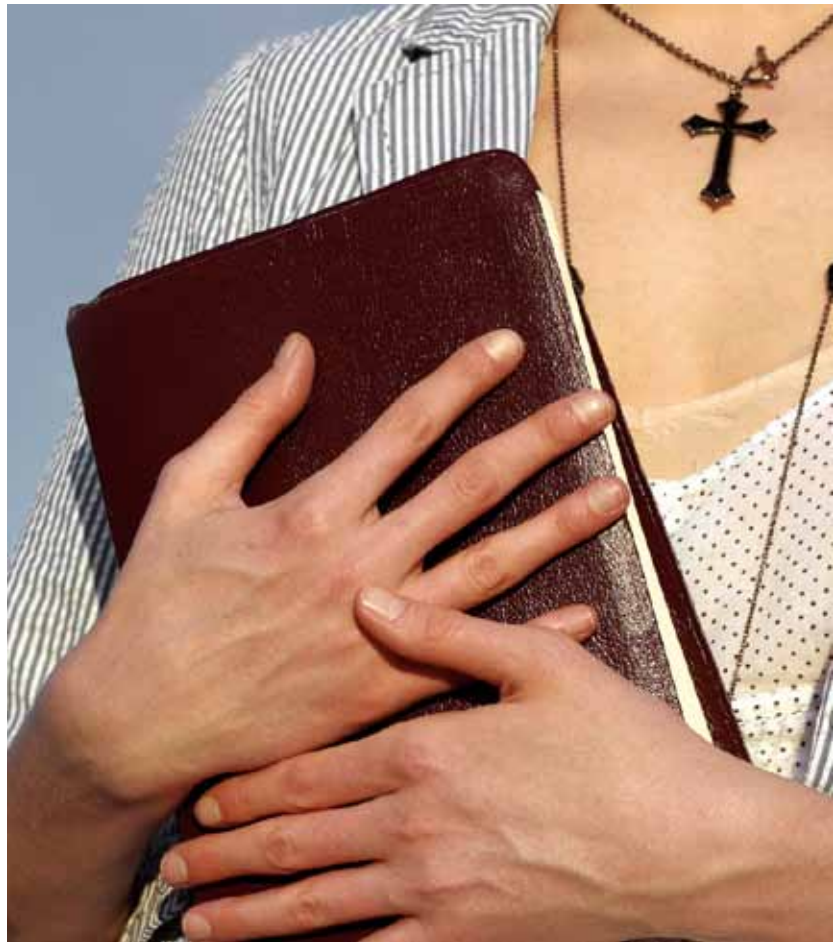
teisöä pitää johtaa niin, että siellä on hyvä tehdä töitä. Työyhteisön maineella on yllättävän suuri vaikutus hakijoiden kiinnostukseen hakea. Tämän lisäksi työtehtävä, jota täytetään, tulee määritellä selkeästi ja se tulee mitoittaa realistisesti. Seurakunnan tulee tiedottaa riittävän laajasti auki olevasta paikasta vieläpä sellaiseen vuodenaikaan, jolloin hakijoita voi olla saatavilla. Täyttöprosessi tulee hoitaa mahdollisimman ammattimaisesti: avoimesti, johdonmukaisesti, selkeästi ja hyvää hallintotapaa noudattaen. Hakijan tulisi tunnistaa syyt, miksi hänet valittiin tai miksi hän ei tullut valituksi. Seurakunnissa yleisesti käytetty koeaika varmistaa puolin ja toisin, että tehty ratkaisu on kestäväällä pohjalla.

Kouluttavien tahojen todistukset poikkeavat luonnollisesti toisistaan hyvinkin paljon. Seurakunnan kannalta on ratkaisevaa selkeys, jotta todistuksesta voidaan nähdä, että hakija on koulutuksen osalta pätevä. Tärkeä lisä on kuvaus tutkinnon rakenteesta ja hakijan suuntautuminen opintojen sisällä. Ainoa kohtaamani ongelma on kirkon nuorisotyönohjaajan pätevyyden saanut yhteisöpedagogi. Sekä nimike että todistus aiheuttavat sekaannuksia seurakunnissa.

Vastavalmistuneen työntekijän aloitettua ensimmäisessä työpaikassa hänellä on edessään vielä runsaasti oppimista. Tältä osin varsinkin hiippakuntien tuki seurakunnille on lisääntynyt merkittävästi. Orientaatiokoulutus, perehdytys, mentorointi, nämä jo sanoina kertovat niistä erilaisista välineistä, joita seurakunnissa ja hiippakunnissa käytetään. Vasta sitten seurakunnissa on osaavia työntekijöitä, kun koulutuksessa saatu tieto muuttuu arjen kautta taidoksi.

Kilpailutilanne

Monilla kirkon virkaan päteville on mahdollisuus työllistyä myös muiden

Työssäoppimisjaksoilla on opiskelijan kannalta keskeinen merkitys ammatillisen osaamisen kehittymisessä. Samalla ne antavat kuvan seurakunnasta työpaikkana ja työnantajana.

työnantajien pariin. Siksi kirkossa tulee miettiä virkojen houkuttelevuutta. Tutkimuksissa on tullut ilmi myönteisinä seikkoina sisällöltään merkityksellinen työ, mahdollisuus itsenäiseen työskentelyyn, joustavat työajat, varmuus työn jatkuvuudesta. Palkkojen osalta kirkko ei pysty kilpailemaan, ja siksi näistä laadullisista asioista kannattaa pitää kiinni.

Ajankohtaiset kysymykset

Valtion ratkaisut koulutuspaikkojen supistamisessa muuttavat nykyistä koulutustilannetta. Ammattikorkeakoulujen osalta valtio on jo julkista-

nut aloituspaikkoihin liittyvät ratkaisut. Kansanopistojen puolelta ratkaisuja odotetaan. Siellä perustavaa laatua oleva kysymys on vapaan sivistystyön ja ammattiin kouluttavan työn suhde.

Toinen ajankohtainen haaste on kirkon sisäinen tilanne, jossa kirkon jäsenmäärä vähenee ja taloustilanne heikkenee. Tämä tulee johtamaan siihen, että kirkon henkilöstö tulee määrällisesti supistumaan. Tällöin yhä tärkeämmäksi kysymykseksi nousee se, että seurakunnat saavat rekrytointitilanteessa osaavia työntekijöitä, kun suuret ikäluokat jäävät eläkkeelle. ■

Häpeä kirkollisen toiminnan vaikeuttajana

SEPPÖ KARPPINEN

TT, LEHTORI,
DIAKONIA-AMMATTIKORKEA-
KOULU, PIEKSÄMÄKI

**Taannoin 2000-luvun alku-
puolella alettiin huomata, että
häpeän tunteet ja tiedostama-
ton häpeä vaikeuttavat ihmi-
sen elämää aiemmin havaittua
enemmän. Yleisesti häpeä voi-
daan määritellä torjutuksi tu-
lemisen ja kelpaamattomuus-
den tunteeksi tai havainnoksi
siitä. Alkumallina on vauvan
kokemus torjutuksi tulemisesta
ja yhteyden vaikeutumisesta
hoitajaan.**

Kirkko on perinteisesti keskitty-
nyt syyllisyyskysymyksiin muun
muassa yleisen ja yksityisen ripin
muodossa. Rikkonut voi saada anteek-
siannon ja vapautua syyllisyydestä,
mutta samalla syyllisyyden tausta-
lla oleva häpeä jää käsittelemättä.
Anteeksianto saattaa vain vahvistaa
häpeän kokemusta. Paavo Kettunen
on tutkinut tätä ongelmaa kirjassaan
*Kätkeyty ja vaiettu - suomalainen hen-
gellinen häpeä*. Häpeä liittyy ihmisen
sisäiseen maailmaan hänen vertaillen-
saan itseään omiin elämisen ihantei-
siinsa. Häpeä on ihmisenä olemiseen
liittyvä tunne tai käsitys. Tekoihin sen
sijaan on liitetty syyllisyys, josta voi-

daan anoa anteeksiantamusta. Kettu-
sen mukaan synninpäästö kohdistuu
tekoihin, mutta ihmisen alemmuus-
tunto häpeänä jää usein käsittele-
mättä.

Ihanteita on valtaisa määrä ja niin
myös erilaisia häpeän luokituksia. On
hienotunteisuushäpeää, kokonaisval-
taista huonoa oloa, häpeästä nousevaa
estoisuutta, huomiotta jättämistä ja
niin edelleen. Häpeällä on monet
kasvot.

Yhdistävästi voidaan sanoa, että
keskeistä häpeässä ovat kelpaamatto-
muuden, torjutuksi tulemisen ja jon-
kinlaisen mitättömyyden tunteet. Seu-
rauksena on usein itsetunnon vaurioi-
tuminen ja ainakin osittainen vetäyty-
minen sosiaalisesta kanssakäymisestä.

Monelle on tuttu edellä mainittu til-
lanne, jossa huonommuuden tunne
johtaa arkuuteen tai vetäytymiseen tois-
ten seurasta. Jotkut tutkijat ovat puhu-
neet jopa häpeäromahduksesta. Tällä
tarkoitetaan tilannetta, jossa vastavuo-
roisuus ei toteudu, vaan ihminen joutuu
torjuttuun asemaan. Tällöin ihmisen
minän vitaliteetti häviää, innokkuus
sammuu ja voimattomuus valtaa ole-
muksen. Toiminta pysähtyy ja kääntyy
vetäytymiseksi ja piiloutumiseksi. Tun-
netilaa kuvaa hyvin ilmaus ”kunpa maa
minut nielisi”.

Hengellinen tarkennus

Paavo Kettunen yhdistää uraauurta-
vassa teoksessaan yleisen häpeän tun-
teen jumalasuhteeseen ja väittää, että
häpeä estää aidon kristittyä elämi-

sen. Uskonnollisessa yhteisössä hä-
peän tunteet syntyvät silloin, kun ih-
minen kokee olevansa kelpaamaton
yhteisön normien edessä. Ihminen
alistetaan vaatimushenkisen vallan-
käytön alle. Uskonnollinen yhteisö
ei luota kristityn vapaaseen elämän

**”Miten kirkko
kohtaa häpeää
tuntevat jäsenensä?”**

uudistumiseen, vaan tukeutuu vaa-
timuksiin joko hiljaisten esimerkki-
en avulla tai suoraan tuomitsemiseen
turvautumalla.

Tietoisena uskonnollisten yhteisö-
jen vaatimuksista moni ajattelee, että
minä olen niin huono ja monien ereh-
dysten rasittama, että minulle juma-
lliset asiat eivät voi kuulua. Minä
olen ilman muuta pelattu ulos.

Väite on häkellyttävä siinä mielessä,
että jos se pitää paikkansa, kirkolla ja
seurakunnilla on edessään ajatteluta-
van ja toimintatapojen tarkennus.
Tätä voidaan perustella, että vaikka
Kettusen aineistossa on lievää yksipuo-
lisuutta, kirkon on opittava kohtaa-
maan alemmuudentuntoiset jäsenensä
ja elämään ja työskentelemään heidän
kanssaan.

Kettusen kokoama haastatteluai-
neisto on kuitenkin niin vakuuttava,
että hänen väitteensä on syytä ottaa
todesta. Monet haastatellut, joista

Uskonnollisessa yhteisössä häpeän tunteet syntyvät silloin, kun ihminen kokee olevansa kelpaamaton yhteisön normien edessä.

suuri osa kuuluu herätyskristittyihin, toteavat kuin yhdestä suusta, että häpeä on estänyt uskon Jumalaan siinä mielessä kuin olisi tarkoitus. Häpeä estää ja vetää omaan kehää kiertävään maailmaansa. Kristillinen elämä tulee mahdottomaksi tai rampautuu.

Jeesuksen häpeä

Häpeän tunteet olivat Jeesuksellekin tuttuja. Jo Jeesuksen syntyperä aviotomana lapsena viittaa tähän. Juutalaiset miehet luokiteltiin seitsemään kategoriaan ja Jeesus kuului kolmanneksi alimpaan. Siihen kuuluivat aviottomat lapset, isättömät, löytölapset ja kastroidut eunukit. Alimmassa ryhmässä olivat ei-israelilaiset, jotka olivat saastaisia ja joiden kanssa sosiaaliset suhteet olivat kiellettyjä.

Välimeren kulttuurissa häpeä kunnan vastakäsitteenä oli keskeinen ihmisen sosiaalista paikkaa määriteltäessä. Jeesuksen kohdalla tämä käy selvälle jo siitä, että hänen syntymäänsä edelsi majapaikan etsintä, koska "heille ei ollut tilaa majatalossa". Eläinsuojasta löytyi sitten paikka.

Jotkut tutkijat ovat sitä mieltä, että Jeesuksella oli niin sanottu vaikea lapsuus, johon kuului häpeää ja hylätyksi tulemisen aineksia. Tämä tuo solidaarisuuden tunteen niille, joilla itsellään on tai on ollut vaikea lapsuus. Samaistuminen ja tukeutuminen helpottuvat.

Pelastusopillisesti ajatellaan, että Jeesus on sekä Jumala että ihminen. Nikean uskontunnustuksessa sanotaan, että Jeesus syntyi ihmiseksi, mut-

ta oli samalla tosi Jumala ja samaa ole-musta kuin Isä. Lunastaja Jeesus tunsi ihmisen elämän tämän kokemaa häpeää myöten, joten hän oli veljemme kaikessa ja voi siten lunastaa heikoimmatkin.

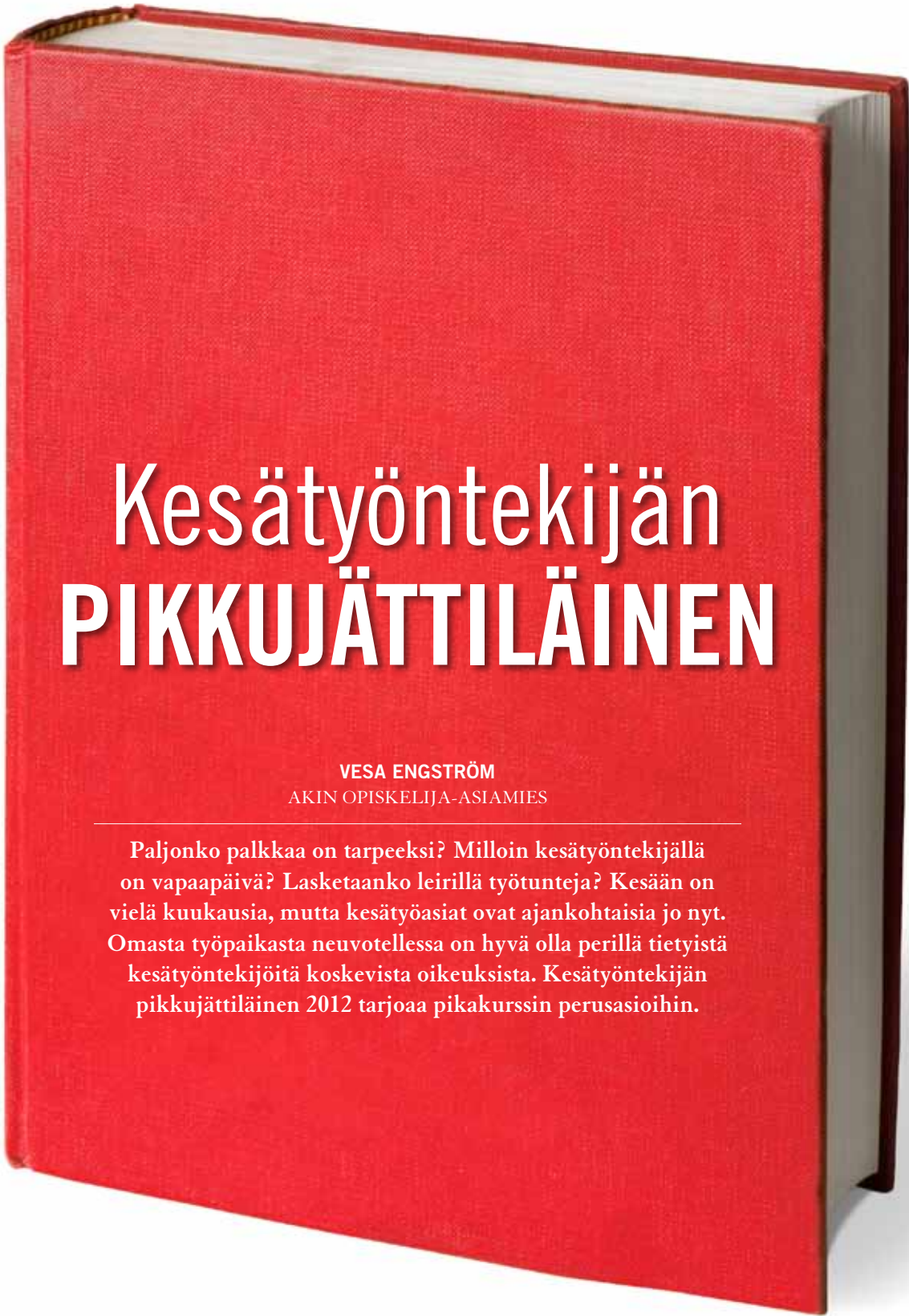
Kirkon työstä

Miten kirkko kohtaa häpeää tuntevat jäsenensä? Diakoniatyössä kohdataan ja eletään häpeää tuntevien ja syrjäytyvien keskellä, mutta miten asiaan suhtaudutaan muilla seurakuntatyön aloilla. Miten suhtaudutaan häpeää tunteviin yhteisissä seurakunnan kokouksissa? Onko armo varattu täydellisille vai epätäydellisille?

Syrjäytymiskehityksen ja jäsenkannon estämiseksi olisi ensiarvoisen tärkeää, että muiden keinojen lisäksi kiinnitettäisiin huomiota siihen, että myös häpeän lamaannuttamat kyettäisiin ottamaan vastaan. Sen on mahdollista onnistua, jos heidän häpeän tunteitaan ei torjuta, vaan niille etsitään sopivaa käsittelyväylää.

Ajateltaessa kirkon työtä ohjeena voisi olla Lutherin ajatus, että "nämä ovat oikeita kristillisiä tekoja, että kaadutaan alas, kietoudutaan ja sotkeudutaan syntisen lokaan niin syvälle kuin hän siinä on ja otetaan päälleen hänen syntinsä ja kaivaudutaan hänen kanssaan ylös".

Kettunen on kehittänyt hyvälle alulle häpeää tuntevan kohtaamisen. Hän käyttää psykoterapiasta tuttua container-ajattelua: Auttaja ottaa vastaan ne asiakkaan sietämättömät tunteet, joiden alle tämä on nääntyy. Auttaja ei omi väärällä tavalla tunteita, vaan työstää ne Lutherin esimerkin mukaisesti. Hän viivytyään seurakuntalaisen "murhehuoneessa" havaitseekin, että tämä on "Jumalan silmissä kaunis". Häpeä ei olekaan keskeisintä ihmisessä, vaan häpeä voi laimentua ja hävitä ja itsearvostus voi kohota hyväksynnän, armollisuuden ja rakkauden keskellä. ■

A red book cover with white text. The title is in large, bold, sans-serif font. The author's name is in a smaller, bold, sans-serif font. Below the author's name is a horizontal line, followed by a paragraph of text in a smaller, sans-serif font.

Kesätyöntekijän PIKKUJÄTTILÄINEN

VESA ENGSTRÖM
AKIN OPISKELIJA-ASIAMIES

Paljonko palkkaa on tarpeeksi? Milloin kesätyöntekijällä on vapaapäivä? Lasketaanko leirillä työtunteja? Kesään on vielä kuukausia, mutta kesätyöasiat ovat ajankohtaisia jo nyt. Omasta työpaikasta neuvotellessa on hyvä olla perillä tietyistä kesätyöntekijöitä koskevista oikeuksista. Kesätyöntekijän pikkujättiläinen 2012 tarjoaa pikakurssin perusasioihin.

Seurakunnat hakevat kesätyöntekijöitä hyvin erilaisiin tehtäviin. Kirkollisten lehtien palstoilla, netin rekryointisivuilla ja oppilaitosten ilmoitustauluilla etsiskellään kesäkantoreita ja kesäteologeja kesäavuksi, auttamaan leirirumban pyörittämisessä ja paikkaamaan työntekijävajasta kesälomien aikana. Kesätyöntekijän asema seurakunnassa vaihtelee sovittujen tehtävien mukaan: joku palkataan pelkästään yhtä leiriä tekemään, toinen hyppää mukaan rippikouluprosessiin jo kevään aikana, kolmas saa töitä kaikille kesäkuukausille. Jokaisen kesätyöntekijän on hyvä olla perillä tietyistä työsuhteen perusasioista.

Sopimukset kunnossa

Kaikkia kirkollisen alan opiskelijoita koskee Kirkon yleinen virka- ja työehtosopimus KirVESTES. Tämä sopimus sisältää kaikki työnantajan ja työntekijää koskevat perussopimukset aina palkkauksesta päivärahoihin ja vapaapäiviin. Sopimusteksti löytyy kokonaisuudessaan Kirkon työmarkkinalaitoksen kotisivuilta, osoitteesta <http://sakasti.evl.fi> kohdasta Palvelussuhde -> Sopimukset.

Oman työnantajan kanssa kannattaa aina tehdä kirjallinen työ sopimus, josta käy ilmi työsuhteen kesto, palkka, pääasiallinen työpaikka sekä työaika. Työsopimuksesta täytyy selvittää se, millaisiin tehtäviin sinut on palkattu. Sopimuksessa tulee näkyä myös, että työntekijään sovellettava työehtosopimus on Kirkon yleinen virka- ja työehtosopimus.

Ellei työnantajasi ehdota kirjallisen työ sopimuksen tekemistä, ota itse asia rohkeasti puheeksi. Suullisen sopimuksen varaan ei kannata jättäytyä. Kirjallinen työ sopimus takaa, että työsuhteen pelisäännöt ovat selviä molemmille osapuolille. Hoida työ sopimusasiat kuntoon jo ennen työsuhteen alkua – mahdollisten ongelmien selvittäminen voi olla jälkikäteen hankalaa.

Paljonko palkkaa?

Työsuhteeseen otetun teologian- ja kanttoriopiskelijan kuukausipalkan tulee olla haarukassa 1114,25–1727,71 euroa (1.3.2011 lähtien). Määräaikaisen virkasuhteen palkkaus sen sijaan on määriteltävä palkkausjärjestelmän tehtävän vaativuuden arvioinnin mukaan.

Opiskelijoiden palkkaa ei ole sidottu opiskeluvuosien tai opintopisteiden määrään, mutta palkasta neuvoteltaessa täytyy ottaa huomioon sovittujen työtehtävien laatu ja laajuus sekä opiskelijan aiempi työkokemus ja hänen opintojensa määrä. Opintojen loppuvaiheessa olevan tai tutkintovaatimuksiin liittyvän harjoittelun suorittaneen opiskelijan palkkaa ei tule määritellä palkkahaarukan alapäästä. Oma ryhmänsä ovat ne, joilla on jo oman alansa virkaan pätevöittävä tutkinto. Heidän palkkaansa tarkastellaan suhteessa tehtävän vaativuuteen.

Erityisesti kirkkomusiikin opiskelijat saattavat hoitaa seurakunnissa myös kanttorien sijaisuuksia. Sijaisiksi palkattavan henkilön palkan tulee olla kausityöntekijän palkkaa parem-

pi: sijaisen palkka määritellään tehtäväkohtaisesta peruspalkasta käsin.

Mikäli olet menossa seurakuntaan töihin kuukautta lyhyemmäksi jaksoksi, esimerkiksi vain yhdelle leirille, palkkasi voidaan silti määritellä kuukausipalkan perusteella.

Jos kuljet virkamatkoja omalla autollasi, sinulla on oikeus saada kilometrikorvausta. Kysy kuitenkin kirkkoherralta, millainen käytäntö seurakunnassa on. Kilometrikorvauksia ei makseta työmatkasta, jonka ajelet kotia töihin, vaan vasta työ sopimuksessa määritellystä työpaikasta käsin suoritetusta matkasta. Kilometrikorvauksista täytetään aina erillinen lomake, josta ilmenee matkan pituus ja sen tarkoitus. Peruskilometrikorvaus on tällä hetkellä 45 senttiä.

Työaika vai ei?

Opiskelijoiden keskuudessa elää sitkeänä käsitys, että hengellisen työn kesätyöntekijät eivät noudata työaikaa. Kirkon virka- ja työehtosopimuksessa korostetaan kuitenkin, että työajattomia työntekijöitä ovat vain

Moni kesätyöntekijä viettää ison osa kesäkuukausista leirillä, ja leirityöstä työntekijän kuuluu saada tietty korvaukset: leiripäiväraha sekä leirityöaikahyvitys.

”Kesätyöasiat ovat ajankohtaisia jo nyt!”

hengellistä työtä tekevät viranhaltijat, esimerkiksi papit ja kanttorit. Vastaavaa työtä tekevät työsopimussuhteiset työntekijät ovat työaikamääräysten piirissä. Tällaisia työntekijöitä ovat esimerkiksi lastenohjaajat, lähetys- ja pyhäkoulusihteerit sekä kirkollisten alojen kesätyöntekijät. Näillä työntekijöillä on siis työaika, joka on luonnollisesti voimassa myös leirin aikana.

Kesätyöntekijöitä palkataan tällä hetkellä seurakuntiin kahdenlaisiin palvelussuhteisiin: työsuhteisiin ja määräaikaisiin virkasuhteisiin. Suurin käytännön ero näiden kahden välillä on juuri tuo työajan seuranta, jolta työnantaja välttyy, jos kesätyöntekijä on määräaikaisessa virkasuhteessa. Lisäksi eroa on palkan määräytymisessä, virkasuhteen palkka määritellään tehtävän vaatimuksen mukaan, työsopimussuhteiselle

palkka määräytyy edellä mainitusta palkkahaarukasta. Työsuhteessa oleville työntekijöille kuuluu myös maksaa mahdolliset yö-, aatto- ja sunnuntaityökorvaukset sekä lisä- ja ylityökorvaukset. Kesätyöntekijän leiripäivärahoihin tai lomapäiviin palvelussuhteen lajilla ei ole vaikutusta.

Töissä ja vapaalla

Yleinen säännöllinen työaika on 38 tuntia ja 15 minuuttia viikossa, eli 7 tuntia ja 39 minuuttia päivässä. Työmatkoja asunnosta työpaikalle ei lasketa työajaksi, mutta jos joudut työpäivän aikana siirtymään työpisteestä toiseen, nämä matka-ajat ovat osa työaikaasi. Lähimmän esimiehen kanssa kannattaa sopia siitä, kuinka paljon työaikaa voit käyttää esimerkiksi rippikoulutuntien ja muiden työhösi kuuluvien tilanteiden valmisteluun.

Kesätyöntekijälle kuuluu kaksi vapaapäivää viikossa. Jos vapaapäivät jäävät leirin alle, ne siirtyvät pidettäväksi myöhemmin.

Jokainen kesätyöntekijä on oikeutettu sopimuksen mukaiseen vuosilomaan. Ensimmäiseltä kahdelta täydeltä työkuukaudelta lomapäiviä kertyy kaksi kuukaudessa, kolmannelta kuukaudelta yksi. Täydeksi työkuukaudeksi lasketaan kuukausi, jossa on yli 14 työpäivää. Loman ajankohdasta kannattaa keskustella työnantajan kanssa. Mikäli et ehdi pitää lomapäiviäsi, ne on mahdollista korvata rahana. Tästä kannattaa kuitenkin aina sopia etukäteen.

Työaika leirillä

Voimassa olevan Kirkon virka- ja työehtosopimuksen pykälän 181 momentti 7, joka koskee työsuhteen hengellisen työn tekijän leirityön korvaamista, on herättänyt seurakunnissa paljon kysymyksiä erityisesti kesätyöntekijöitä koskien. Aiemmin leirityö on korvattu heille samalla tavalla kuin työajattomille hengellisen työn viranhaltijoille, eli ainoastaan leirivapaina ja leiripäivärahoina. Tämän vuoksi työaikoja ei ole yleensä leireillä seurattu eikä työvuoroja laadittu. Nyt työsuhteessa oleville kesätyöntekijöille kuuluu korvata myös mahdolliset leirin aikana kertyneet ylityötunnit joko rahana tai vapaana. Korvauksen suuruus määräytyy tunti tunnista -periaatteella, eli yhdestä ylityötunnista työntekijä saa joko yhden tunnin vapaata tai tunnin palkkaa vastaavan rahallisen korvauksen.

Leirityöaikaa koskevan momentin noudattaminen vaatii käytännössä sitä, että leirien aikataulua suunnitellaan etukäteen myös työntekijäresurssien näkökulmasta. Tämä voi monessa seurakunnassa tarkoittaa muutoksia totuttuun käytäntöön, mutta työaika-suunnittelu ei ole kohtuuttoman vaikeaa. Työ- ja vapaa-aikoja suunnitteleamalla

ja jakamalla pystytään takaamaan kaikkien työntekijöiden riittävä lepo leirin aikana – kukaan ei jaksakaan eikä voi tehdä töitä 24 tuntia vuorokaudessa, ei edes leirillä.

Leirillä työaikaa voidaan haluttaessa pilkkoa niin, että työajan välissä on vapaa-aikaa – esimerkiksi toisen opettajan tuntien aikana tai leiriläisten vapaa-aikana. Tällöin työntekijä voi olla leirin käytössä taukojaan lukuun ottamatta aamusta iltaan. Työajan suunnittelun tulee aina lähteä kunkin leirin tarpeista ja suunnittelun lähtökohtana on hyvä käyttää leirin ohjelmaa.

Leirielämää

Moni kesätyöntekijä viettää ison osan kesäkuukausista leirillä, ja leirityöstä työntekijän kuuluu saada tietyt korvaukset: leiripäiväraha sekä leirityöaikahyvitys.

Leiripäivärahaa maksetaan jokaiselta yhtäjaksoiselta leirivuorokaudelta (kokopäiväraha = 36 €/vrk). Leirivuorokauden lasketaan alkavan, kun työntekijä lähtee kotoaan tai työpaikaltaan ja päättävän, kun hän palaa sinne. Jos reissaat esimerkiksi vaellusriparille Lappiin, matkat lasketaan mukaan leiri-aikaan. Mikäli leiriin tai retkeen kuuluu seurakunnan kustantama ruokailu, päivärahasta vähennetään laitosruokailun verotusarvoa vastaava summa, joka on 4,20 euroa/lämmin ateria.

Leiripäivärahan saaminen riippuu siitä, missä työpaikkasi on. Mikäli työpaikkaksesi on työsopimuksessa merkitty seurakunnan leirikeskus, jossa leirit pidetään, et ole oikeutettu leiripäivärahaan. Työpaikan ei pitäisi olla leirikeskus – varsinkaan silloin, jos työhösi kuuluu muutakin kuin pelkkiä leirejä. Leirikeskuksen pitäisi myös sijaita yli viiden kilometrin päässä virkapaikasta.

Leirien vastuukysymyksistä on hyvä muistaa, että kesätyöntekijä ei voi olla leirin turvallisuusvastuussa. Mi-

käli hänet kuitenkin määrätään tällaiseen vastuuseen, siirtyy oikeudellinen vastuu kesätyöntekijän esimiehelle eli kirkkoherralle.

Kannattaako työttömyyskassan jäsenyys?

Kesätoita tekevä opiskelija voi halutessaan liittyä työttömyyskassan jäseneksi ja kerryttää näin kesätoillaan työssäoloa. Kassan jäsenyys kannattaa, jos valmistuttuaan sattuukin jäämään työttömäksi: kun työssäoloa täyttyy, vastavalmistunut maisterikin on oikeutettu ansiosidonnaiseen päivärahaan. Työssäoloa täyttymiseen lasketaan mukaan myös muut kuin kirkon töissä tehdyt työt.

Kanttori-urkuriliiton tai Pappisliiton ilmainen opiskelijajäsenyys ei sisällä työttömyyskassan jäsenyyttä, joka on aina maksullinen. Jäsenmaksu on 50 € kuluvana vuonna. Nykyisen taloustilanteen vallitessa työttömyyskassan jäsenmaksu kannattaa usein kuitenkin maksaa. Jos olet kiinnostunut työttömyyskassan jäsenyydestä, ota yhteyttä AKIn toimistoon!

Kysy ja keskustele rohkeasti!

Kesätyöntekijän kannattaa pitää kiinni oikeuksistaan. Muista kuitenkin, että työntekijällä on paitsi oikeuksia myös velvollisuuksia. Hoida sinulle annetut tehtävät huolella ja noudata esimieheltä saamiasi ohjeita. Muista, että seurakunnan silmissä edustat kaikkia oman alasi opiskelijoita!

Kaikista mieltä painavista asioista kannattaa kysyä ja keskustella. Jokaisella työpaikalla on omat käytäntönsä, joiden tunteminen helpottaa työntekoa huomattavasti. Monet asiat ovat myös sellaisia, joista täytyy itse sopia oman esimiehen kanssa. Näitä ovat esimerkiksi kesätyöntekijän työtehtävät, osallistuminen rippikoulun ennakkotapaamisiin ennen varsinaisen työjakson alkamista, opetustehtävien

jakaminen rippikoulussa ja monet muut asiat, joista ei ole olemassa virallisia sopimuksia. Kannattaa siis olla aktiivinen jo ennen työsuhteen alkamista, niin välttyy ikäviltä yllätyksiltä. Seurakunnan luottamusmieheltä tai liitostasi voit aina kysellä, mikäli jokin asia epäilyttää.

Työterveyshuolto on palvelu, joka ei automaattisesti kuulu lyhyessä työsuhteessa oleville työntekijöille. Oman esimiehen kanssa kannattaa keskustella myös siitä, kuinka toimit, jos saat sairastumaan kesken kesätöiden.

Jos kaipaat lisätietoa kesätöihin liittyvistä asioista, ota rohkeasti yhteyttä ammattiliittosi työntekijään. Yhteystietomme löytyvät tämän lehden takaa. Myös työpaikoilla toimivat luottamusmiehet ovat kesätyöntekijöiden käytettävissä.

Onnea työnhakuun ja työn iloa kesääsi! ■

Kutsumusta kuuntelemassa

JANNE MÄKITALO
KM, TM, HELSINKI

Juuri ennen joulua istuin puku päällä Helsingin yliopiston isossa juhlasalissa odottelemassa opintojeni päättötodistusta. Tilaisuus oli juhlava, mutta pääni jollakin tavalla tyhjä. Mitä nyt -kysymys alkoi kummitella mielessä.

Aiemmalta koulutukseltani olen luokanopettaja, ja työkoke-
musta alalta minulla on lä-
hes kymmenen vuotta. Teo-
logiaa lähdin opiskelemaan vuonna
2003, koska jokin siinä kiehtoi, vaika
en mikään aktiiviseurakuntalainen
ole koskaan ollut. Ajattelin sen myös
avaavan uusia mahdollisuuksia työ-
elämään.

Nyt alkaa olla päätöksenteon aika.
Samalla on hyvä pysähtyä pohtimaan
itseäni koskevia elämän suuria kysy-
myksiä: Miksi päätin opiskella juuri
teologiaa ja miksi kirkon virkaan val-
mistavalla linjalla? Mitä haluan elä-
mältäni, mikä elämässä on tärkeää?
Yksiselitteistä vastausta näihin kysy-
myksiin tuskin löydän helposti, ja vas-
tausten laajamittainen pohtiminen
vaatisi oman teoksensa. Jotain suuntaa
asioiden reflektointi voi antaa, mutta

luulen, että tarkat vastaukset tulevat
yläkerrasta aikanaan.

Teologi-identiteetti koetuksella

Palaan vielä juhlasalin tunnelmaan.
Kun todistusten jako alkoi, vieres-
sä istuva naisteologi kauhistui: ”Mitä!
Luetaanko gradun arvosanat ääneen!”
Lohdutin häntä kertomalla, että oma
arvosanani on varmasti huonompi
kuin hänellä. Samalla kuitenkin taju-
sin, että joudun ensimmäistä kertaa to-
della puntaroimaan omaa teologi-iden-
titeettiäni.

Gradun ja väitöskirjan arvosanojen
painottaminen yllätti myös itseni, ja
on pakko myöntää, että jouduin hä-
peillen hakemaan todistuksen arvok-
kaassa tilaisuudessa. Gradu on ainoa
asia opinnoissani, jota kadun. En löy-
tänyt itselleni sopivaa aihetta ja jou-
duin puskemaan prosessin läpi väkisin
ja vailla motivaatiota. Kun vielä näke-
mykseni aiheen käsittelystä ja mene-
telmistä ohjaavan professorin kanssa
eivät menneet yksin, ei gradusta hy-
vää seurannut. Kiireen keskellä, no-
peassa aikataulussa tekemäni tutki-
muksen tuloksena oli rimaa hipoen lä-
pimennyt sillisalaatti.

Päätösjuhlan jälkeen minulle tuli tar-
ve silmällä tutkintotodistustani – olen-
ko tosiaan noin huono teologi. Jouduin
todistelemaan egolleni, että sain sentään
pääaineen syventävistä opinnoista kii-
tettävän sekä kandidutkielmasta par-

haan arvosanan. Lisäksi akateemista
itsetuntoani nostaa kasvatustieteen puo-
lella juuri aloitettu väitöskirja, vaikka
en sitä todistelun vuoksi tee.

Arvokas läsnäolo

Opiskelin suurimman osan teolo-
gian maisterin tutkinnostani etä-
nä. Tätä en suosittele kenelläkään,
jos vaihtoehtona on päästä läsnäolo-
opetukseen. Etätehtävät toivat mu-
kanaan ongelmia: kun esimerkiki-
si vastuuopettaja vaihtui, korvaavat
tehtävät eivät olleetkaan sen laajuisia
kuin minulle luvattiin. Kaikesta kui-
tenkin selvittiin sopimalla, vaikka vä-
lillä tein turhaan jostakin kärpäsestä
härkäsen.

Ehdottomasti antoisin vuosi oli se,
kun olin vuorotteluvapaalla töistäni.
Tuolloin vuokrasin asunnon pääkau-
punkiseudulta ja opiskelin täysipainoi-
sesti. Ensinnäkin oli upeaa tutustua
toisiin opiskelijoihin. Minulla oli mie-
likuva siitä, että opiskelijat ovat enim-
mäkseen nuoria, juuri lukiosta pääs-
seitä. Olin väärässä. Teologien joukko
oli mitä moninaisin, ja ruokapöydässä,
lukupiireissä tai muissa yhteyksissä sai
kuulla mielenkiintoisia kokemuksia ja
näkemyksiä uskosta ja elämästä.

Tuona vuotena koin myös muka-
vimmat ja antoisimmat kurssit. Nau-
tin kreikan ja heprean tunteista täysin
rinnoin – niissä tavoiteltiin Raamatun
tekstien syvää ydintä. Materiaalit oli-

vat puhuttelevia ja opettajat erinomaisia. Erityisesti kreikan opettaja Jarmo Kiilusen kanssa jäin juttelemaan välillä pitkiksikin ajoiksi tuntien jälkeen. Mielestäni koko tiedekunta saa muutenkin olla ylpeä opettajistaan, opettajat ovat sopivalla tavalla läheisiä ja välittävät opiskelijoistaan. Vaikeuksista huolimatta oli hienoa huomata tämä myös graduohjaajastani, jonka kanssa olen jo useamman kerran jutellut tulevaisuudensuunnitelmistani. Nykyajan opettajan auktoriteetti ei tule etäisyydestä vaan välittämisestä ja oppimaan ohjaamisesta. Kalakaveriksi ei opettaja tietenkään voi ruveta.

Kutsumuksen kannalta ensimmäiset askeleet sain kokea vielä vuorotteluvapaani aikana, kun kevätlukukaudella tein opintojen ohella seurakuntaharjoittelun Espoon Leppävaarassa.

"Seurakuntaharjoitteluni tein Espoon Leppävaarassa. Oli hienoa huomata, kuinka rikasta ja elävää seurakuntaelämä voi olla", kertoo Janne Mäkitalo.

Kokemus oli hieno, kiitos erityisesti hyvälle harjoittelun ohjaajalleni, Terhi Muilu-Teinoselle. Oli hienoa huomata, kuinka rikasta ja elävää seurakuntaelämä voi olla. Sain monipuolisia kokemuksia papin työstä ja tuon kevään jälkeen aloin ensimmäistä kertaa pohtia alaa vakavissani.

Kiehtova kirjoittaminen

Papin työ ei ole kuitenkaan helppo yhtälö perheelliselle pienten lasten isälle, etenkin kun puoliso tekee pitkiä päiviä yksityisellä lakialalla. Käytännön seikkojen vuoksi olin jo hautaamassa ajatusta papin työstä, ainakin niin pitkäksi aikaa kun lapsemme ovat pieniä.

Sivuaineena teologian maisterin tutkinnossani oli viestintä, ja sen ansiosta innostuin lehdistä. Parina viime vuotena olen saanut yllättävästi jalsijaa lehdistöön vapaana toimittajana. Olen kirjoittanut toistasataa juttua sanoma-, ammatti- ja aikakauslehtiin. Tein myös viiden viikon sijaisuuden paikallislehteen. Vapaana toimittajana voisin saada juuri ja juuri leivän itselleni, mutta sairastaa ei saisi, lomailusta puhumattakaan. Ala on kilpailtu, ylikoulutettu ja murroksessa – toimeentulon turva tuskin ainakaan paraneet tulevaisuudessa.

Kirjoittaminen on silti itselleni henkireikä, josta todella nautin. Aloitin syksyllä Turun yliopistossa myös luovan kirjoittamisen opinnot kirjailija Niina Revon johdolla. Tämä tosin on vain harrastus itselleni: saan uusia kokemuksia mm. proosan, lyriikan sekä draaman kirjoittamisesta.

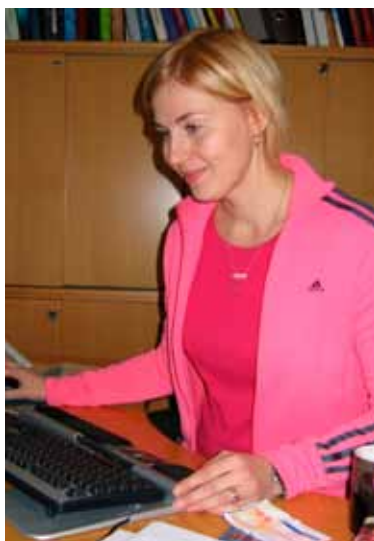
"Miksi päätin opiskella juuri teologiaa ja miksi kirkon virkaan valmistavalla linjalla?"

Nyt valmistumiseni jälkeen kuuntelen kutsumustani ja tähyilen työmahdollisuuksia. Virkavapaalla ollessani väitöskirja ja muu kirjoittaminen pitivät itseni aktiivisena, mutta uskon olevani valmis tarttumaan uusiin haasteisiin työelämässä sopivan paikan löydyttyä. Teologia on antanut itselleni hyvät työkalut, joiden käyttöä haluaisin päästää oppimaan työelämässä. Upeinta olisi saada yhdistää kirjoittaminen evankeliumin levittämiseen. Arvosanoista tai titteleistä välittämättä.

Tässä ajassa kirkon työ on haasteellista ja erityisen tärkeää. Tutkimusten mukaan uskonto pitää edelleen pintansa ja sen merkitys jopa kasvaa. Tosiasia on kuitenkin, että ihmiset vie raantuvat kirkosta ja sen sanomasta. Hengellistä kaipuuta löytyy kuitenkin: apua etsitään mitä ihmeellisimmiltä henkivalloilta. Kasvatuksella tulisikin juurruttaa kristillisiä arvoja jo varhain. Onnistunut jalkautuminen nuorten ja nuorten aikuisten pariin edellyttää uusia keinoja, mutta sanomasta ei tule tinkiä. Tähän haasteeseen haluaisin olla vastaamassa. ■

Me teemme Tekstin ääressä -palstaa

Tekstin ääressä -palstan tekijät esittäytyvät. Tämän vuoden alusta palstaa on tekemässä neljä uutta henkilöä ja kaksi vanhaa tuttua. Toimitus haastatteli sekä uusia että vanhoja palstan tekijöitä.

OLEN KATI ELORANTA, seurakuntapastori Tampereen Kalevan seurakunnasta. Tosin tällä hetkellä toimin sijaisena Tampereen seurakuntien yhteiskunnallisessa työssä. Olen kohta 5-vuotiaan ihana pikkutytön äiti ja kolmen koiran omistaja. Takana on 11 vuotta papin työtä ja kokemusta seurakunnista eri puolilta Suomea. Hämäläisen sydän lepää kuitenkin parhaiten Tampereella. Olen ehkä vuosiltani jo hyvin keski-ikäinen, mutta sydämessäni olen edelleen sitä mieltä, että rock'n'roll is not dead.

Minulle saarnaamisessa on tärkeintä tuoda teksti lähelle tätä päivää ja tämän päivän ihmistä. Raamattu ei ole mikään vanha ja aikansa elänyt kirja, vaan se on täynnä asiaa, joka puhuttelee nykyihmistäkin. Ja papin tehtävä on mielestäni tuottaa sanaa niin, että evankeliumin tuoreus säilyisi.

Saarnan tehtävä on antaa ihmisille ajateltavaa. Sanan tehtävä on herätellä, lohduttaa ja rohkaista, vahvistaa eri tavoin uskoa. Yritän saarnata itse ytimekkäästi ja selkeästi ja käyttää kieltä, jota on helppo kuunnella. Olen opetellut myös siihen, että yksi kultainen, kannatteleva ajatus riittää. Kaikkea ei tarvitse pyrkiä selittämään kerralla.

”Raamattu on täynnä asiaa.”

Kuva: Satu Saarinen

OLEN SATU SAARINEN, kappalainen Oulusta. Olen kotoisin pohjoisesta ja toiminut Oulun hiippakunnassa pappina koko tähänastisen urani, 12 vuotta. Harrastan tanssia monissa muodoissa, laitan jalalla koreasti myös kahden alle kouluikäisen lapseni kanssa. Olen väitellyt kulttuurihistorian oppiaineesta ja parhaillaan teen uskontotieteellistä jatkotutkimusta hengellisen työn ruumiillisuudesta.

Näen saarnan osana messun kokonaisuutta, en irrallisena saarekkeena. Olennaista on yrittää avata Sanaa kokonaisvaltaisesti, ei pelkästään sanoin vaan mahdollisuuksien mukaan myös kuvin, musiikin tai liikkeen – vaikkapa tanssin – kautta. Taivaan Isä on luonut meille paljon muitakin aisteja kuin kuulon, miksi emme saarnassakin antaisi virikkeitä kokonaiselle ihmiselle, kaikille aisteille.

Oma peruspyhiin kuuluva saarnatyylini on aika tuttavallinen ja keskustelevalta, sillä saan yleensä saarnata tulle ja rakkaalle seurakunnalle ”omassa” kirkossani ja kappelissani. Ajattelen saarnan tehtäväksi papin perustehtävän maailmassa: tehdä Kristusta läsnä olevaksi. Tämän hyvän opin sain minut papiksi vihkineeltä piispa Voitto Huotarilta, ja se ohje on hyvä pitää mielessä myös saarnaa valmistaessa ja saarnatessa.

”Miksi emme saarnassakin antaisi virikkeitä kaikille aisteille?”

”Kristuksen kirkastamisen tulee olla saarnan keskus.”

OLEN ARI OINAS, syntynyt Rovaniemellä, mutta muutimme Ruotsiin jo ollessani kolmevuotias. Olen käynyt myös Ruotsin kirkon leiririppikoulun. Kaksitoista Ruotsissa vietettyä vuotta on vaikuttanut monella tapaa ajatteluuni. Arvostan ennakkoluulotonta perehtyneisyyttä asioihin, minkä takia olen suorittanut myös ylemmän pastoraalitutkinnon. Ennen papin töitä työskentelin kymmenen vuotta kaupan ja tietotekniikan sekä maa- ja metsätalouden tehtävissä. Yksinkertaiset asiat, kuten usko ja perhe ovat elämässäni ne tärkeimmät. Rentoudun luonnossa liikkumisen, rakennusprojektien, valokuvausharrastuksen, kuntoliikunnan ja kun aikaa liikenee myös jatko-opintoihin liittyvän Paavali- ja johtamistutkimuksen merkeissä.

Kristuksen kirkastamisen tulee olla saarnan keskus. Pidän myös yhä keskeisempänä nykyisessä uskontoja vilisevässä yhteiskunnassa sen korostamista, että Jumalan armon edellytyksenä on Jeesuksen sovituskuoletaman ottaminen todesta ainoana mahdollisuutena ihmisen pelastumiselle. Jeesuksen jumaluus, ihmiseksi tuleminen, ristinkuolema ja ylösnousemus ovat tienviittoina Jumalan mittaamattoman rakkauden lähteille.

Luotan vahvasti tiedon ja vertauskuvallisen kerronnan yhteisvoimaan. Kokemuksen myötä olen havainnut, että pelkkä tiedon jakaminen jää usein ulkokohtaiseksi. Olen oppinut luottamaan sekä ihmisten omaan intuitiiviseen ajatteluun että Pyhän Hengen kykyyn puhutella ihmisten mieliä. Yleensä valitsen viikon mittaan pääkäsittelytavan. Pyrin myös välttämään monipolvisuutta säilyttääkseni punaisen langan alusta loppuun. Kaikkea ei tarvitse yhdellä kertaa kyetä kertomaan. Jumalanpalveluksen ydinalueet on kuvattu jo Apostolien teoissa, jona aikana se muodostui opetuksesta, rukouksesta (sis. hengelliset laulut ja virret), yhteydestä ja ehtoollisesta. Saarnan tehtävä on kaikessa tässä tarjota Paavalin kuvaamaa vahvaa ruokaa, joka vahvistaa uskoa ja kristittyjen yhteyttä sekä tukee niiden todeksi elämistä sekä Herran aterialla että arjen keskellä, työssä ja kotona. Jos hyvin käy, niin Jumala käyttää apuna saarnaajan esille tuomia seikkoja.

Tekstin ääressä -kirjoitukset ovat mielenkiintoinen haaste sen myötä, että ne ovat lyhyen hartauspuheen kaltaisia, mutta samalla niiden tulee tarjota ideoita myös aihepiiriin syventävään käsittelyyn seurakunnissa.

ilmasta, se puhuttelee myös kuulijaa. Papin on oltava rehellinen: saa puhua vain siitä, minkä tietää todeksi. Taitava saarnaaja avaa omaa hengellisten aarteiden arkkuaan tavalla, joka ei kiusaa kuulijaa.

Valmistan saarnat tarkasti ja hyvissä ajoin. Käyn pitkään vuoropuhelua tekstin kanssa lukemani muun kirjallisuuden valossa, annan tekstin luoda johtolankoja kokemuksi asioihin ja tapahtumiin, etsin ”koukkua”, johon saarna ripustetaan. Puhun aina Jumalasta.

OLEN KATI KEMPPAINEN, pastori ja teologian tohtori. Olen toiminut Suomen Lähetyseuran palveluksessa vuodesta 1998 alkaen, vuoteen 2010 saakka Tansaniassa ja tällä hetkellä Kuopion hiippakunnassa kasvatussihteerinä. Perheeseen kuuluvat aviomies Jyri sekä tyttäret Kaisli ja Pihla. Harrastan nukkekoteja, käsitöitä, kuntoliikuntaa, kirjallisuutta ja kodin remontointia.

Jos saarnassa on aineksia papin omasta hengen tiestä ja kokemusmaa-

Kuva: Carolina Koski

OLEN NIKO HUTTUNEN. Jatkoisin maisteriksi tultuani jatko-opintoihin. Väittelin 2003 Paavalin teologiasta. Sitten yliopistohommia, jonne sain pappisvihkimyksenkin. Olen Uuden testamentin eksegetiikan dosentti Helsingin yliopistossa. Tein pienen viransijaisuuden piispainkokouksen kansliaan ja tällä hetkellä olen Espoon piispan teologinen avustaja sekä Helsingin yliopiston tutkija. Molemmat osa-aikatoita.

Eksegeettiset opinnot tekevät tekstin vieraaksi muinaiseksi tekstiksi. Tämä on hyvä, koska joutuu miettimään tulkinnan osuutta, kun teksti tuodaan nykypäivään. Tekstiuskolisuuden ja tulkinnan jännite on mielestäni hedelmällinen ja johtaa uusiin oivalluksiin.

Olen kai aika asiapitoinen ja kiinnittän huomiota ajatuksen johdonmukaisuuteen. Saarna rakentuu tavallisesti

raamatuntekstin varaan ja peilaan ajatuksiani jatkuvasti siihen. Näin syntyy tekstin ja tulkinnan jännite, josta edellä sanoin. Tällainen jännite on vaivalloinen, mutta mielestäni mielenkiintoinen.

Tulkinnallisiin kysymyksiin minut johdatti tutkimukseni ”Raamatullinen sota” (Suomen kirkkohistoriallinen seura 2010). Siinä käsiteltiin Raamatun käyttöä ja vaikutusta vuoden 1918 sodan tulkinnoissa. Kyse on tapaustutkimuksesta, jolla halusin näyttää eksegetiikasta uuden puolen. Kirjaa voi lukea niin vuoden 1918 tapausten kannalta kuin yleisempänä näkökulman avauksena raamatuntulkintakysymyksiin. Viime vuonna laadin pienen kirjan ”Uusi testamentti ja antiikin filosofia” (Suomen eksegeettinen seura 2011). Siinä avaan erilaisia tutkimuksellisia näkökulmia otsikon aiheeseen.

Kuva: Tuomo Björkstén

OLEN NINA TILLI, työskentelen Helsingissä Meilahden seurakunnassa A-kanttorina.

Virsien valinnassa pyrin löytämään niin sanotun punaisen langan, joka yhdessä tekstien kanssa muodostaisi yhtenäisen kokonaisuuden. Joskus on mukavaa tehdä jokin ”löytö”, heijastus tekstin sanomasta tai kannanottokin, joka ei suoraan löydy tekstistä, mutta joka kumpuaa ajatuksena rivien väliltä. Parasta on, jos joku seurakuntalainen sen huomaa ja tulee sanomaan siitä.

Musiikkimakuni on aika kaikkiruokainen. Kaikki klassinen on mieluisaa, mutta Ennio Morricone (Huuliharppukostaja-elokuva ja sen musiikki on ehdoton suosikkini, Wagneria westernin tyyliin - kaikilla hahmoilla omat teemansa), Billie Holliday, Aretha Franklin, Freddie Mercury, listaa voi-

si jatkaa loputtomiin; kaikki hyvin tehty musiikki on mieluisaa!

Soitan mieluiten ranskalaista vanhaa ja romanttista musiikkia, vaikka työsoittimeni ei siihen omiaan olekaan. Muutoin vapaa ja uudempi musiikki istuu minulle parhaiten.

Harrastan kalastamista, rakastan merellä oloa. Turussa lapsuuteni kasvaneena meri on elementti, josta en halua luopua. Savonlinnan kesäsiisijaisuuksien aikana vielä opiskellessani tosin opin paikallisilta kanttoreilta, että järvimaisemakin voi olla erinomainen ja kalasaalessa mukava, kiitos heille! Käyn myös säännöllisesti salilla. ■

"Parasta videokokouksessa oli rentous, joka syntyi, kun kotoa käsin kyselimme ja kommentoimme", kertoo Olli-Pekka Laakkonen Turun Henrikin seurakunnan kantoreiden ensimmäisestä videokokouksesta.

Tietotekniikasta apua kokouksiin

OLLI-PEKKA LAAKKONEN
JOHTAVA KANTTORI,
TURUN HENRIKINSEURAKUNTA

Selvyyn vuoksi: en ole nörtti. Sikäli tyypillinen mies, että uuden teknisen vempaimen ostopäätös syntyy tarvittaessa ja nopeasti. Aikaa vie sitten keksiä, mitä laitteella tekisi. Sosiaalisen median suurkuluttajaa minusta tuskin koskaan tulee. Siitä huolimatta löysin apua arkeen tietotekniikasta.

”Videokokouksesta on nopeasti tullut tärkeä työväline.”

Kanttorin ja papin arki on usein kokouksesta toiseen poukkoulu. Päivät täyttyvät palavereista, keskusteluista ja tapaamisista. Työmuotojen omat kokoukset tahtovat jäädä laajempien kokouksien alle. Jos vaikka olisi aikaa, niin ei ole voimia yhteenkään uuteen kokoukseen.

Turun Henrikinseurakunnassa me kanttorit, **Hanna Pelkonen**, **Lotta Paaso** ja minä, rupesimme hakemaan uusia kokoontumistapoja. Aluksi oli viikoittaisia mikrokokouksia, lyhyen lyhyitä kokoontumisia yhden teeman ympärille. Niistä vain tuppasi tulemaan makrokokouksia – puhuttavaa oli liian paljon.

Sitten oli harvakseltaan pitkiä keskustelukokouksia. Ajatus oli, että paneutuisimme aiheisiin kunnolla. Valittavasti kuukauden kokoussykli oli liian harva ja haavoittuva. Jos kokous sairauden tai muun yllättävän esteen takia jäi pitämättä, oli meillä kuudenkin viikon jakso, jolloin emme olleet ehtineet keskustella kunnolla.

Rennosti virtuaalimaailmassa

Olin jo vuosia kuunnellut ystäväni puheita videokokouksista, joita pidettiin firman eri toimipaikkojen välillä. Keskustelijat olivat ympäri maailmaa, tuhansien kilometrien päässä toisistaan. Jostain syystä aloin miettiä olisiko videokokouksista meille hyötyä. Älytön ajatus, joka synnytti lähipiirissä hämmentyneitä ilmeitä ja huonosti kätkeytyjä hymähdyksiä. Kolme saman seurakunnan kanttoria videokokoustamassa!

Aloin epäillä koko hanketta. Hankin siitä huolimatta Skypeen maksullisen ryhmänäköpuhelinpalvelun. Varmistin, että meillä kaikilla oli kotona tietokone,

internetyhteys, kamera ja kovaääniset. Sovimme perjantaiamuksi kokouksen – ja niin kaikki alkoi.

Kokous oli menestys. Parasta oli rentous, joka syntyi, kun kotoa käsin kyselimme ja kommentoimme. Kahvit oli ehditty jo juoda ja mieli oli virkeä. Välillä kuva pätki, mutta erotimme toisemme kuvaruudulta.

Nopeasti myös löytyi sopiva rytmi, niin että puheestamme sai selvää, emmekä puhuneet toistemme päälle. Suureksi avuksi oli Hannan ja Lotan tottumus sosiaaliseen mediaan – tietokone kommunikointivälineenä ei ollut heille vieras ja vastenmielinen.

Videokokouksesta on nopeasti tullut meille tärkeä työväline. Pyrimme totta kai pitämään perinteisiäkkin kokouksia säännöllisesti. Monimutkaiset ja vaikeat asiat vaativat kasvokkain oloa.

Aikaa ja luontoa säästään

Virtuaalimaailma on ympäristö, jossa voi kertoa viikon tapahtumista, kommentoida aikaisempia kokouksia ja tuoda uusia ideoita yhteiseen keskusteluun. Parhaimmillaan virtuaalikokoukset toimivat aamulla, sillä näihin kokoontumisiin ei tarvitse saapua kiireellä. Poissa ovat ruuhkat, bussin odottelu sateessa tai polkupyörän kumin paikkailu.

Skypen palvelu oli meille nopein tapa rakentaa videoyhteydet. Tärkeintä oli, että näimme toisemme samanaikaisesti ruudulla ja että puheesta sai selvää. Kulutkin pysyivät kurissa (noin 6 €/kk). Voi olla, että koko seurakunnan siirtyessä käyttämään ryhmävideoyhteyksiä, löytyy parempia ratkaisuja. Ainakin Sonera tarjoaa kiinteään kuukausimaksuun omaa

palveluaan. Samoin Applella on oma sovellus videoyhteyksien luomiseen.

Tietotekniikka mahdollistaa aidon etätöskentelyn. Päivän voi jaksottaa omien kirjallisten töiden ja virtuaalikokousten kanssa vaihtelevaksi kokonaisuudeksi. Aikaa, rahaa sekä luontoa säätyy! Suosittelen kokeilemaan. ■

Ruudun takaa -sarjassa tuodaan yhteiseen käyttöön ideoita, miten tietotekniikkaa voidaan hyödyntää työssä. Onko Sinulla käytössäsi uusia sovelluksia? Lähetä sähköpostia toimitukseen os.merja.laaksamo@akiliitot.fi, niin katsotaan olisiko ideasi sopiva yhteiseen joukkoon.

Vinkkejä videokokouksiin

- Asialista ja etukäteisvalmistelut on syytä tehdä kuten tavallisessa kokouksessa.
- Ryhmän koko on syytä pitää pienenä, 3-5 henkilöä.
- Kokoukset kannattaa pitää riittävän lyhyinä noin puoli tuntia.
- Puheenvuoro osoitetaan kättä nostamalla.
- Tietokoneiden ja yhteyksien nopeudet ovat usein riittäviä, mutta laadukas kuva vaatii tuoreinta ja tehokkainta tekniikkaa.
- Ryhmänä käydyt neuvottelut vaativat, että jokainen on kirjautunut käytettävään palveluun (esimerkiksi Skype).

Pyhiinvaellusmessua vietettiin 12.1. Jyväskylän paviijongissa pidettyjen Kirkon lapsi- ja nuorisotyön neuvottelupäivien päätösmessuna.

Kuva: Jyrki Engström

Pyhiinvaellusmessu

KATARINA ENGSTRÖM
KANTTORI, RAISION SEURAKUNTA

Suomen seurakunnissa vietetään tutun sunnuntain jumalanpalveluksen lisäksi monimuotoisia erityismessuja. Kaikki tuntevat Tuomasmessun. Cruxissa alkaa uusi sarja, jossa esitellään hiukan tuntemattomampia messuja. Ensimmäisenä on vuorossa Katarina Engströmin säveltämä Pyhiinvaellusmessu. Vinkkejä esiteltävistä messuista voi lähettää sähköpostilla merja.laaksamo@akiliitot.fi.

”Messussamme on pyritty tuomaan messua ja rukoushetkiä lähemmäs toisiaan.”

Messun esittelyn voisi aloittaa kuin sadun: Olipa kerran kanttori, jolla oli mielessään sävel, joka olisi hänen mielestään sopinut messun lauluksi, mutta sanoja lauluun ei ollut olemassa. Parin päivän kuluttua hänen sähköpostissaan oli viesti, joka sisälsi runon säkeitä, jotka sopivat valmiiseen melodiaan. Lopuksi voisi todeta Tapio Rautavaaran vanhaa laulua mukaillen: ”Tämä tarina on tosi.”

Tarinan laulun syntymisestä on kulunut melkein tasan kaksi vuotta. Vähitellen sen ympärille syntyi kokonainen messu. Raision seurakunnan Martinus-kuoron laulajat olivat aktiivisesti osallisena messun syntymisessä ja muokkaamisessa, sillä kuoron laulajista **Elina** ja **Miika Ahola** vastasivat suurimmalta osalta teksteistä ja kuoron johtaja, kanttori Katarina Engström, sen melodioista.

Pyhiinvaellusmessua vietettiin ensimmäisen kerran keväällä Ruskon seurakunnan ja Naantalin rovastikunnan nuorten pyhiinvaelluksen päätösmessuna Nousiaisten kirkossa. Miikan ja Elinan toimittamassa messussa musiikista vastasivat Martinus-kuoro, Nousiaisten seurakunnan kanttori **Hannu Hiltula**, raisiolainen seurakuntanuori **Emilia Vainisto** ja Raision kanttori **Katarina Engström**.

Messun melodioissa voidaan havaita häivähdyksiä suomalaisesta ja irlantilaisesta kansanmusiikista sekä keskiaikaisista sävelmistä. Tavoitteenamme olivat helposti mieleen jäävät melodiat ja maanläheinen tuntu. Messusävelmistä valitsimme kolmannen sävelmäsarjan seurakuntalaisille tutuksi elementiksi samoin kuin uusille messulauluille ehdotetut vaihtoehtoiset virret.

Pyhiinvaellusmessu on tarkoitettu vietettäväksi arkena ja erityistilanteessa,

sen vuoksi messu noudattaa kirkkokäsikirjan viikkomessun kaavaa. Halusimme kunnioittaa kirkkomme liturgista perinnettä, sen elävyyttä ja rikkautta. Messussamme on pyritty tuomaan messua ja rukoushetkiä lähemmäs toisiaan. Laulujen teksteissä on pyritty kirjoittamaan auki messun kohtien sisältöjä. Näin ollen taustalla on ollut pedagoginen ajatus. Toinen sisältöön liittyvä ajatus liittyy persoonapronomineihin. Tulomme tai vaellamme messuun yksilöinä, kaivaten yhteyttä. Synnin päästön jälkeen messun tekstit muuttuvat memuotoisiksi. Messu on ennen muuta siihen kokoontuvan seurakunnan yhteinen palvelus. Messun päätöslaulussa näkökulma laajenee entisestään: yhteys on tarkoitettu kaikille elämän pyhiinvaeltajille, kaikkialle maailmaan, koko Jumalan luomakuntaan. ”Kaikkea maailmaa hän kutsuu vaeltamaan. Yhdessä kulkien luotujaan palvelemaan.” ■

Maisterin päähkäilyä – mistä vokaatio ja vihkimys?

Pappi on aina jonkun hiippakunnan pappi. Pappiskokeilas käy oman hiippakuntansa ordinaatiokoulutuksen ja saa omassa tuomiokirkossaan vihkimyksen – yleensä. Joissakin erityistapauksissa pappi on tullut vihityksi muualla kuin omassa hiippakunnassaan. Jos saisin vokaation seurakuntaan, mutta oma vihkimysjuna ajoi jo ohi, olisiko tällainen menettely edelleen mahdollinen?

Erityismenettelyä käytettiin varsinakin yli kymmenen vuotta sitten, kun Oulun hiippakuntaan vokaation saaneet naiset hakivat vihkimyksensä muualta. Nykyään muualla vihkimisestä tuntuu olevan seurakunnissa ja kirkkoherroilla vaihtelevia näkemyksiä. Pappisvihkimystä hakevana maisterina olen törmännyt työnantajiin,

joiden mukaan tuomiokapituli ”ei mielellään vihityä pappeja muualla”. Osa kirkkoherroista on siinä käsityksessä, että muualla vihkiminen ei edes ole mahdollista. Jos seurakunta haluaa kutsua teologian maisterin papiksi, sillä ei saa olla liian kova kiire saada uutta pappia, ja oman vihkimyksen pitää osua sopivasti kohdalle.

Vaikka osa työnantajista luulee erityismenettelyn kadonneen, se on silti edelleen olemassa ja käytössä. Viime syksynä Helsingin hiippakunnan tuomiokapituli päätti olla järjestämättä omaa pyhäinpäivän pappisvihkimystä, koska uusia vihittäviä pappeja oli liian vähän. Pappiskokelaita oli kaksi, ja heidät vihittiin Espoossa joulukuussa. Menettely itsessään kuulostaa järkevältä, mutta missä ovat avoimuus ja tasapuolisuus?

Selkeyttä, avoimuutta ja tasa-arvoa

Seurakunnat ja kirkkoherrat eivät ole ilmeisesti yhtäläisesti selvillä tuomiokapitulien politiikasta. Vielä epäselvempi tilanne on työtä hakevalle valmistuneelle teologian maisterille. Kirkkoherrat sanovat yhtä, mutta tuomiokapituleissa tapahtuu toista. Maisterilla tulisi olla virka tiedossa kaksi kuukautta ennen vihkimystä. Jos hiippakunnan pappisvihkimys on mennyt

nenän ohi, teologian maisterin on vaikea kuvitella saavansa samasta hiippakunnasta avoimia papin paikkoja yli puoleen vuoteen.

Suurimmassa osassa hiippakuntia järjestetään vain kaksi vihkimystä vuodessa. Helsingin ja Espoon vihkimykset järjestetään hyvin lähekkäin, marras-joulukuussa ja touko-kesäkuussa. Pääallekkäisten ja osittain yhteisten vihkimysten sijaan hiippakunnat voisivat tehdä aidosti yhteistyötä. Molemmat voisivat järjestää kaksi vihkimystä vuodessa selkeästi eri aikoihin ja vihkiä myös toisen hiippakunnan uusia pappeja. Jos johonkin vihkimykseen ei riitä maistereita, vihkimys voitaisiin jättää pitämättä.

Mahdollisuus vihkimyksiin muissa kuin omassa hiippakunnassa helpottaa varmasti työllistymistä ja vokaation saamista. Ennen kaikkea hiippakunnilta ja tuomiokapituleilta on vaadittava avoimuutta, oli käytäntö pappisvihkimyksissä mikä tahansa. Sääntöjen tulisi olla samat kaikille. Kun seurakunnat, kirkkoherrat ja työnhakijat tietävät millä säännöillä pelataan, työnhaku on reilua ja tasapuolista. ■

RIITTA HAAPA-AHO
TEOLOGIAN MAISTERI,
HELSINKI

SUURI PAASTO ON MYÖS EKOPAASTO

ILKKA SIPILÄINEN

YHTEISKUNTATYÖN SIHTEERI,
KIRKKOHALLITUS

Sain vuosi sitten kutsun viettää lihatonta tammikuuta. Tammikuu on ollut monelle tipatonta aikaa. Nyt siihen liittyi jo lihattomuus. Idea tuntui kannatettavalta ja - tutulta. Tämä on kyllä jo keksitty. Kristilliset kirkot ovat viettäneet paaston-aikaa satoja vuosia. Minua sekä huvitti että harmitti.

Samoihin aikoihin ottivat Suomen ympäristökeskus SYKE:n ihmiset yhteyttä ja halusivat pohtia mahdollisia yhteistyön alueita. Sellainen löytyi luontevasti kohtuutaloudesta, hidastamisesta sekä ilmasto- ja ympäristöystävällisestä ruokavaliosta. Syntyi ajatus paastonaikaan liittyvästä kampanjasta. Ekopaastonimellä on jo toimittu useammassakin seurakunnassa, esimerkiksi Helsingin tuomiokirkkoseurakunnassa, Malmilla, Kirkkonummella ja Vuosaarella. Mukaan tuli myös kirkkomme Pyhävuosiaihe ja Suomen ekumeeninen neuvosto SEN.

Ekopaastoa vietetään ennen pääsiäistä eli suuren paaston aikaan. Meillä luterilaisilla se alkaa tänä vuonna tuhakeskiyöksi 22.2. ja päättyy pääsiäisaamun alkaessa.

Kirkkohallitus, SYKE ja SEN ovat valmistelleet nettiin sivuston tukemaan ihmisten ekopaastoa. Aineisto on siis pääasiassa netissä. Sivusto löytyy osoitteesta www.ekopaasto.fi. Se koostuu paastokalenterista, paastovinkeistä, testistä ”minkälainen paastoaja olet” ja tunnettujen paastojen haastatteluista. Paastostaan kertovat mm. Helsingin piispa Irja Askola, ohjaaja Kalle Holmberg, kirjailija Kaari Utrio ja tähtitieteilijä Esko Valtaoja. Si-

vuilta on myös linkki Marttojen ekologisiin paastonajan ruokavinkeihin.

Suuri paasto on toki syvästi muutakin kuin ekopaasto. Mutta kristillisten kirkkojen satoja vuosia viettämällä paastonajalla on ollut aina yhteys elämäntapaan ja ihmisen suhteeseen muuhun luomakuntaan. Hiljentyminen, vauhdin hidastaminen ja yksinkertaisempi ruokavalio ovat pienentäneet ihmisen tarvitsemaa tilaa maapallolla ja avanneet elämään uusia ulottuvuuksia. Minusta tuntuu hyvältä, kun kirkko voi tarjota ominta perinnettään monien ihmisten tarpeeseen.

Yksityinen ihminen tuottaa merkitsevästi kasvihuonekaasuja lähinnä kolmella tavalla: ravinnollaan, asumisellaan ja liikkumisellaan. Lihan vähentäminen tai sen syönnistä luopuminen on merkittävä teko. Punainen liha on pahin päästöjen aiheuttaja. Lihan syönnistä luopuminen liittyy myös rauhaan muun luomakunnan kanssa. On mielenkiintoista, että lääketieteellinen tutkimus viittaa kohtuuden terveellisyyteen. Yli kaksi kertaa viikossa punaista lihaa lisää merkittävästi syöpäriskiä.

Nettisivuston lisäksi on saatavissa kaunis rukouskortti, joka on myös kirjanmerkki. Se johdattaa paastonajan matkalle ja pääsiäiseen. Korttia voi tilata maksutta Kirkkohallituksen julkaisumyynnistä. ■

”Hiljentyminen,
vauhdin hidastaminen ja
yksinkertaisempi ruokavalio
ovat pienentäneet ihmisen
tarvitsemaa tilaa maapallolla
ja avanneet elämään uusia
ulottuvuuksia.”

1.4.

KUNNIAN KUNINKAAN ALENNUSTIE

PALMUSUNNUNTAI

Liturginen väri: violetti tai sininen

Mt. 21:12–17 (18–22)

Virret: 54, -, 61, 299, 222, 336: 1, 5 (perhemessussa 60: 1-4, 704 käsimerkein kaikuna luettuna, -, 61, 15, 59, 60: 5, 6)

Muuta musiikkia: Tilli: Jumalani, miksi hylkäsit minut? (ET), Erkkilä: Hän nöyryytti itsensä (VE), Kalenius: Olkoon teilläkin se mieli (IT 16)

Violetin katumusta ja valkoisen välähdyksiä

NIKO HUTTUNEN

Kirkkokäsikirjan mukaan palmusunnuntain liturginen väri on violetti tai sininen. Violettia voi perustella sillä, että evankeliumin mukaan Jeesus riehui temppelissä ja kiroaa viikunapuun. Molemmat viittaavat uhkaavaan tuhoon ja johdattavat siten katumuksen teemaan.

Tekstissä on valoisampi välinäytös, jossa Jeesus parantaa kaksi sokeaa ja jossa lapset huutavat temppelissä hoosiannaa. Myös viikunapuuepisodin voi lukea valoisammin. Palmusunnuntauissa on tiettyä pääsiäisen ennakkointia ja siinä mielessä violetissa voi välähtää valkoistakin.

Viime vuosikymmeninä on paljon keskusteltu siitä, mitä Jeesus tarkoitti temppelivälikohtauksella. Vanhan näkemyksen mukaan Jeesus puhdisti temppelin sen pyhyyteen kuulumattomasta kaupankäynnistä, jossa temppeli muuttui ”ryövärien luolaksi”. Tämän tulkinnan toisinnossa hyökkäys kohdistuu temppelipapistoon, jonka ajatellaan hyötyvän kaupasta.

Uudempi, jossain määrin suosiota saanut tulkinta kiinnittää huomion siihen, että rahan vaihtaminen ja uhrieläinten myynti olivat olennainen osa temppelin toimintaa. Temppelissä ei voinut asioida muulla kuin temppelirahalla ja uhrieläimiä myytiin paikalla, jotta niiden kultillinen puhtaus oli varma.

Tältä kannalta hyökkäys kaupankäyntiä vastaan oli samalla hyökkäys temppeliä vastaan, joka ei voi toimia ilman kaupaa. Tämän perusteella on esitetty, että riehunta olisi ollut

jonkinlainen profeetallinen performanssi (vrt. esimerkiksi Jeremia), jonka tarkoitus oli julistaa temppelille tuomio.

Niin tai näin, Jeesuksen toiminta ilmentää jotain ongelmaa temppelissä. Matteukselle ongelman paikka on temppelipapistossa, jonka teksti eittämättä asettaa Jeesuksen vastustajaksi. Lisää ikäviä kohtaamisia saman tahon kanssa seuraa evankeliumitekstin jälkeen.

Matteus on lieventänyt Markukselta saamansa viikunapuuepisodin outoutta: Jeesus ei enää etsi hedelmiä satokauden ulkopuolella. Myös tekstin tuomionjulistus on lieventynyt, kun viikunapuuepisodi ei enää kehystä Jerusalemissa käyntiä, vaan esiintyy ainoastaan sieltä lähdettäessä.

Voisi jopa ajatella, että Matteuksen käsissä tuomion julistus siirtyy korostamaan uskon voimaa. Tähänhän loppuajkojen 20–22 opetus viittaa. Toisaalta tuomio on edelleen näkyvissä. Puu ei tee satoa (kreikaksi karpos), mikä pitkin evankeliumia viittaa siihen, ettei elä niin kuin Jumala tahtoi. Mutta tuomionjulistus ei ole enää yksiselitteinen, koska sen rinnalla on opetusta uskon voimasta.

Mikä sitten on nykysovellus? Ensimmäinen tulkinta on samaistaa temppelilaitos ja nykykirkko, jota vastaan pienen ihmisen puolella oleva Jeesus protestoi. Tällainen asetelma on varsin naiivi, mutta silti sitä sietää miettiä. Saarnaaja voi-kin miettiä, onko kirkkoon ja kristittyihin pesiytynyt jotain, mitä Jeesus vastusti. Tämä olisi violettiin väriin kytkeytyvää itsekriittistä pohdintaa.

Mutta violetissa on valkoisiakin sävyjä: Jeesuksella on valta masentavaltakin tuntuva todellisuuden keskellä. Palmusunnuntain teemahan korostaa Jeesuksen kuninkuutta, joka alennustien jälkeen tulee taas näkyviin. Palmusunnuntain ilo ennakoi pääsiäistä, ja se näkyy evankeliumissa sokeiden parantamisena ja lasten hoosianna-huudossa. ■

”Onko kirkkoon ja kristittyihin pesiytynyt jotain, mitä Jeesus vastusti?”

2.4.

JEESUS GETSEMANESSA

HILJAISEN VIIKON MA

Liturginen väri: violetti tai sininen

Mt. 26:30–56

Virret: 56, 121, 315

Muuta musiikkia: Schein ja Crüger: Ristin mies on autuuteni (MaL 107), Honegger: II Psaume CXL (Ps. 140: 2), (AH)

Viimeisen illan tuskaa

KATI ELORANTA

Hiljaisen viikon maanantai vie kirkkokansan Jeesuksen viimeisen yön tapahtumiin. Pääsiäisaterian jälkeen Jeesus lähtee opetuslastensa kanssa Öljymäelle vastaanottamaan mitä tuleman pitää. Yö on tapahtumien puolesta rankka. Se sisältää uhoa ja pettymyksiä, yksin jäämistä ja odotuksen tuskaa.

Miten tätä kaikkea sitten voisi lähestyä? Itse vannon hiljaisella viikolla maalailevan kuvailun nimeen: eletään yhdessä läpi sitä, mitä tapahtui.

Evankeliumin ensimmäinen kohtaaminen käydään Jeesuksen ja Pietarin välillä. Jeesus ennustaa oppilaansa kieltämisen ennen aamunkoittoa. Pietari huokuu taistelutahtoa ja uskollisuutta. Hän on valmis pysymään opettajansa rinnalla aina kuolemaan asti. Mutta eipä ole Kalliosta pysymään opettajansa rinnalla tiukan paikan tullen. Käy juuri niin kuin Jeesus ennustaa. Tämä on yksi polku, jota kulkea. Pietarin temppu oli rankka. Hän hylkäsi läheisen ihmisen juuri silloin, kun tämä olisi eniten tarvinnut tukea ja apua. Ja silti hän sai Jeesukselta anteeksi ja hänestä tuli kallio, jolle kristillinen kirkko rakentui. Jeesus antoi anteeksi, mutta millaisen sisäisen prosessin mahtoi Pietari käydä läpi ennen kuin antoi itselleen anteeksi sen, mitä teki? Vai antoiko koskaan? Pietari antaa kasvot kaikille meille omien epäonnistumisiemme kanssa elämään opetteleville.

Toinen kohtaaminen käydään Getsemanen puutarhassa. Kohtaaminen, joka vaikuttaa uudelleen ja uudelleen. Ihmisen Poika paljastaa syvimmit tunteensa. Häntä pelottaa ja ahdistaa tuleva kuolema ja hän rukoilee tuskissaan apua ahdistukseensa. Kolme kertaa hän rukoilee, että edessä oleva kärsimys ei olisi oleva hänen osansa. On jotenkin lohdul-

lista ymmärtää, ettei edessä oleva tehtävä ollut Jeesukselle helppo. Ahdistus ja pelko tekevät hänestä inhimillisen. Juuri tätä kautta hän tulee ihmistä lähelle. Jotenkin se vain on niin, että on helpompi lähestyä ja huutaa Jumalaa, jolle kipu ja pelko eivät ole vieraita asioita. On vahvempi luotto siihen, että Jumala kuulee. Opetuslasten osana on valvoa ja rukoilla opettajansa kanssa, olla hänen tukena. Mutta mitä tekevät opetuslapset? He nukkuvat ja herätettyinä nukahtavat yhä uudelleen. Ei heistä ole Jeesuksen tueksi, ja niin Jeesuksen on kohdattava kipunsa yksin.

Kolmas kohtaaminen käydään Jeesuksen ja Juudaksen välillä. Omista riveistä nousee yksi kavaltajaksi. Mitä ajatteli Jeesus tämän kaiken keskellä? Miltä tuntuu tulla petetyksi läheisen ihmisen taholta? Entä mikä ajoi Juudaksen tekoonsa? Rahanhimo, ahneus, pettymys Jeesusta kohtaan, kohtalo? Kuka tietää, mutta kurja oli Juudaksen kohtalo. Olla se, joka pettää.

Neljäs kohtaaminen käydään puutarhassa sotilaiden tullessa vangitsemaan Jeesusta. Aluksi opetuslapsissa ilmenee taistelutahtoa, mutta pian joukko hajaantuu ja pakenee ylivoiman edessä. Ja niin Jeesus viedään yliappi Kaifaksen eteen tuomittavaksi.

Hiljaisen viikon maanantain sanomassa on läsnä elämän kipeys ja tilanne on Jeesuksen kannalta lohduton. Pääsiäisaamun toivo siintää edessä, mutta sinne on käytävä kivun ja kärsimyksen kautta. Näinkin on joskus hyvä olla. Hiljaisena hiljaisen viikon tapahtumien äärellä. ■

”Hiljaisen viikon maanantain sanomassa on läsnä elämän kipeys.”

3.4.

JEESUS TUTKITTAVANA

HILJAISEN VIIKON TI

Liturginen väri: violetti tai sininen

Mt. 26:57–27:10

Virret: 57, 74, 73

Muuta musiikkia: Kalenius: Olen väsynyt huutamisesta (IT 20), Dvorak: Biblische Lieder 3 (AD)

Savea vain

ARI OINAS

Pietari oli kuin savimaa. Aurinkoisena päivänä savi on kovaa kuin kivi. Sateiden koittaessa savi vettyy, pehmenee ja sortuu lopulta tulvivaan jokeen. Kun Pietari huomasi rankkasateen kaltaisten vaikeiden aikojen koittaneen, hän kielsi peloissaan Jeesuksen. Ensin tyynesti. Sitten vannomalla juhlallisesti, ettei tunne kyseistä miestä. Lopuksi hän teki sen kirosanojen tulvalla höystettynä. Se tepsii viimein! Enää ei kukaan pitänyt häntä Jeesuksen opetuslapsena. Kauhistuneena hän tajusi kunkon laulaessa olevansa ihan jotain muuta kuin oli luullut. Savea vain!

Niin kävi myös opetuslapsijoukon talousjohtajan. Finanssialan eksperttinä häntä oli pitemmän aikaa ärsyttänyt Jeesuksen holtiton suhtautuminen rahaan. Kun sitä oli, se jaettiin viimeistä ropoa myöten köyhille. Kun oli hieman aiemmin tarjoutunut tilaisuus kartuttaa tyhjenevää kassaa myymällä kallisarvoinen nardusöljy, niin mitä Jeesus oli tehnyt? Hän oli antanut valella sillä päänsä! Kun Jeesuksen hiuksiin oli valahtanut työläisen monen kuukauden palkan edestä tuoksuöljyä, Juudas Iskariot ei voinut sitä ymmärtää. Katsoessaan öljypullon tyhjenemistä hän oli tuskastuneena murissut: Mitä tuhlausta! Suuttumuksen vallassa hän oli tehnyt kaupat. Kolmekymmentä hopearahaa oli tulossa hänen oman kassansa täytteeksi. Kun seuraukset kävivät ilmeiseksi, syvä katumus valtasi hänen mielensä. Juudas oli pitänyt itseään viisaana ja Jeesusta hulluna. Nyt hän tajusi asian olevan toisinpäin. Puhe Jeesusta odottavasta ristikistä sai hänet niin syvään epätoivoon, että hirttäytyminen jäi ainoaksi mahdollisuudeksi. Savea vain oli hänkin!

Savea vain olivat myös todistajat, Kaifas, ylipapit, lainopineet ja neuvoston luottamushenkilöinä toimivat kansan valitsemat vanhimmat. Niin kiivaasti he puolustivat edustamaansa jumalallista alkuperää olevaa instituutiota, ettei siinä ollut enää tilaa sen perustajalle, Jumalalle. Myös kansa, joka hetki sitten oli laulanut Hoosiannaa, oli kaikonnut Jeesuksen viereltä.

Kuka meistä on tulossa kovaksi poltettu saviastia, joka kestää tulvaveden voiman? Toivoisin kovasti, että olisimme vahvempia kuin Pietari ja Juudas Iskariot. Toisen kukisti hyvän johtajan katoaminen viereltä. Toisen kukisti johtajan ajama omista näkemyksistä poikkeava talouspolitiikka. Molempien erheenä oli pitää omaa viisautta ja voimaa, jos ei Jeesuksen viisautta ja voimaa suurempana, niin ainakin riittävänä.

Hyvän vertauskuvan tarjoaa myös Jeesuksen aikana yleinen savesta tehty öljylamppu. Heikoin ymmärrys sanoo, että jos polttoaineena käyttää muuta kuin Pyhän Hengen öljyä, lanka ei syty eikä myöskään valaise pimeää. Kaikki edeltävät evankeliumitekstin henkilöt korvasivat savilamppunsa polttoaineen kuka milläkin. Pietari täytti sen voimallaan, Juudas rationaalisella talousajattelullaan, ylipapit omavanhurskaudellaan ja kansa Jumalan suunnitelmista poikkeavilla lyhytnäköisillä toiveillaan.

Ilman Pyhän Hengen aarretta saviastiassamme, joka on meidän hauras ja heikko ruumiimme, emme kykene löytämään oikeaa tietä. Pahimmillaan emme edes huomaa kulkevamme pimeydessä. Vain uskon myötä palava Pyhän Hengen tuli pitää yllä saviastiamme lujuutta. Silloin ehkä sateiden alkaessa se kestää niiden aiheuttamat raskaudet. ■

”Ilman Pyhän Hengen aarretta emme kykene löytämään oikeaa tietä.”

4.4.

JEESUS TUOMITAAN

HILJAISEN VIIKON KE

Liturginen väri: violetti tai sininen

Mt. 27:11–32

Virret: 62, 71, 80

Muuta musiikkia: Kuusisto: Oi natsarealainen (HH 35), Erkkilä: Sun risti juurehen (EE, YH s. 87)

Missä olit kun maailma pidätti henkeään?

KATI KEMPPAINEN

Maailman valtiat ovat olleet tuomiolla viime aikoina. Kuninkaat, keisarit ja faaraot ovat kaatuneet, valta on vaihtunut siellä ja täällä. Toisissa maissa tämä on tapahtunut kutakuinkin säällisesti, toisissa maissa tuomio ja sen toimeenpano ovat tapahtuneet kaoottisesti ja verisesti. Kenttäoikeus on puhunut, tuomioita on jaettu, hallitsijoita on vangittu, tapettu, ajettu maanpakoon ja asetettu kotiarestiin. Pitkään jatkunut sorto, epäoikeudenmukaisuus ja mielivalta on nostanut kansat liikkeelle ja syössyt valtaapitävät vallasta. Vallan merkeistä riisuttuja hallitsijoita katsoessa ei tule ensimmäisenä mieleen pitää heitä syyttöminä kohtaloihinsa.

Toisin oli Jeesuksen laita. Myös tämä, toisenlainen kunigas on nyt tuomiolla. Jeesuksen tuomio on yksi maailmanhistorian oikeusfarsseista, monien muiden menneiden, nykyisten ja tulevien joukossa. Jeesus ei ollut ensimmäinen eikä viimeinen väärin tuomittu. Mutta varmasti kaikkein viattomin, joka on tuomioistuimen edessä seisonut. Näytelmä kuitenkin etenee ennalta laaditun käsikirjoituksen mukaan, ja Jeesus itsekin on pelkkä sivustaseuraaja.

Vastuu ei lopu käsiin pesemiseen. Joidenkin tarinoiden mukaan Pontius Pilatuksen kohtaloksi jäi jäädä neuroottisesti pesemään käsiään, loputtomiin. On tuttu ajatuskulku kysyä, oliko hänellä lopultakaan valinnanvaraa sen suhteen, mitä hän teki, tai mikä hänen roolinsa oli Jeesuksen kuolemaan johtaneissa tapahtumissa. Sama koskee Juudas Iskariota.

Kriisien aikana on tapana turvautua hokemaan, että ei ole vaihtoehtoja. Tätä on kuultu Suomessakin vaikeiden poliittisten tai taloudellisten ratkaisujen ollessa edessä. Mutta entäpä jos aina onkin vaihtoehto? Entäpä jos kärsimysviikon tapahtumissa kunnostautuneilla pettureilla, pelkureilla, pillastuneella kansalla ja muilla roistoilla olisi-kin ollut vaihtoehto? Uskon vakaasti, että vaihtoehto mahdollistuu vähintäänkin siinä, mitä rikoksen jälkeen tapahtuu: saako anteeksianto ja sovitus tulla rikollisen ja petturin osaksi? Pietarin petos oli samalla viivalla kuin Juudas Iskariotin, mutta siinä missä Juudas teostaan kauhistuneena meni ja päätti itse päivänsä, Pietari palasi Jeesuksen luokse – murtuneena ja kaiken menettäneenä, mutta palasi kuitenkin oikeaan paikkaan. Hänen vaihtoehtonsa oli anteeksianto, Juudas ei tätä uskonut osakseen. Entä katuiko Pilatus? Hän ainakin tiesi koko oikeudenkäynnin ajan, että Jeesusta vastaan ei ollut ”keissii”. Niinpä hän syyllisyyttään lieventääkseen siirsi moraalisen vastuun tuomiosta kansalle. Mutta ihmisen teko on aina hänen edessään, ja sitä ei voi lieventää muu kuin Vapahtajan täydellinen ja ehdoton anteeksianto. Ristin rikollinenkin sen uskoi.

Kun maailmanhistoria mullistuu, yksityisen ihmisen on tapana muistella, missä hän oli, kun se ja se tapahtui. Missä olit kun New Yorkin Twin Towers romahtivat? Missä olit, kun uutiset tsunamista tai Fukushimaa alkoivat vyöryä esille? Muistatko sen kesäisen päivän, kun Utøyan saaren massamurha tapahtui? Mitä olit tekemässä, kun kuvat Gaddafin ruumiista alkoivat levitä internetiin? Missä olit, kun maailma pidätti henkeään? Kärsimysviikon tapahtumat ovat sinänsä tuttuja meille, kun elämme ne joka vuosi uudelleen. Silti en voi itse välttyä tunteelta, että maailma pidättää henkeään Jeesuksen elämän viimeisen viikon tapahtumien äärellä. Se tuntuma on hyvin voimakas hiljaisen viikon tapahtumissa kirkoissa. Aivan kuin kaikki kuitenkin tapahtuisi ensimmäistä kertaa, eikä kukaan tiedä, mitä seuraavaksi tuleman pitää. Jeesus on tänään tuotu tuomiolle, väärät todistajat ovat esiintyneet, tuomio on lausuttu, Barabbas on vapautettu, Jeesus Kuningas on pilkattu, lyöty ja riisuttu, ja tie ristille alkaa nyt aivan konkreettisesti. Koh- ta astuukin esiin mies Afrikasta, joka saa Jeesuksen ristin harteilleen. Tässä olemme, tällä kohtaa tietä. ■

”Ihmisen teko on aina hänen edessään.”

5.4.

PYHÄ EHTOOLLINEN

KIIRASTORSTAI

Liturginen väri: violetti tai sininen

Mt. 26:17–30

Virret: 300, 220, 222, 77

Muuta musiikkia: Väätäinen: Kiirastorstai, Sumussa, Vapahtaja (Kolme hiljaista laulua) (EV), Löytty: Pyhä ja puhdas Vapahtaja (MaL 31)

Riisuutumisia

SATU SAARINEN

Kiirastorstain messussa avautuu käsin kosketeltava ulottuvuus. Päivän tekstit, musiikki ja liturginen tapakulttuuri mahdollistavat aiheen käsittelyn kosketuksen, riisumisen ja pukemisen näkökulmista sekä konkreettisesti että vertauskuvallisesti.

Jeesuksen ja opetuslasten juhlaruokailu on helposti lähestyttävä hetki omaa pääsiäisateriaansa odottavalle ihmiselle. Yhdessä ruokailu ei ole mikä tahansa tarpeentäytännö. On ihana ruokailla rakkaiden kanssa. Ilman yhdessä syömistä joku osa ihmisyydestämme jää toteutumatta.

Jeesuksen seurue on toisilleen tuttua väkeä. Läsnä ovat ruokailun yleiset ja yhteiset elementit: aterian valmistelu, vilkkaat pöytäkeskustelut liki toista istuen, mahdollinen kursailu viimeisestä palasta. Läsnä on myös jotain aiemista yhteisistä ruokailuista poikkeavaa.

Pöytäseurueelle selviää, että jaossa on enemmän kuin tavallista ravintoa. Viini ja leipä, joita Jeesus koskettaa ja jotta hän jakaa, ovat Hänen ruumiinsa ja verensä, ne ovat Hän. Kosketuksen ja jakamisen kautta tulee ilmaistuksi myös kannoilla hiipivä petos, sillä kavaltaja syö samasta elämää ja ravintoa pursuavasta vadista. Yhdessä syöminen intiimi luottamus särkyä.

Ehtoollisessa Jeesus itse koskettaa meitä. Saamme koskettaa häntä koko olemuksellamme, hengellämme, sielulamme ja ruumiillamme. Samalla kun Jeesus on meissä, olemme ehtoollispöytään polvistuneina myös toinen toistamme liki: kuulo-, haju-, kosketus- ja tuntoetäisyydellä. Jumalan kasvojen edessä ojennamme kätemme sille vädille, jonka Kristus meille ojentaa ja jossa Kristus meille ojennetaan. Millä asenteella sen teemme?

Messun päätteeksi alttari riisutaan paastonajan väreistä, kynttilöistä, kukista ja ehtoollistarvikkeista ja verhoetaan pitkänperjantain tummiin sävyihin. Samalla luetaan tai lauletaan psalmia 22. Saarnassa on mahdollisuus avata tätä riisumisen ja pukemisen symboliikkaa.

Alttarin riisuminen ja uudelleen pukeminen mustalla kangasmassalla Kristuksen kuoleman hetkeä varten tuo mielle yhtymän oman elämämme viimeisestä riisuutumisesta. Mitä jää jäljelle, kun kerran meidätkin riisutaan? Menetämme ruumiimme, mutta mihin menen minä, onko minulla merkitystä?

Kristuksen lahjan vuoksi jokaisella on merkitystä. Kuolemalla ei ole viimeistä sanaa. Vaikka kiirastorstain messussa tumman kankaan laskoksien läpi ei pääsiäisen valo vielä pilkaha, on siitä lupaus ehtoollisvirren sanoissa: Ja kerran alta turmeluksen / ruumiimme nousee kirkkaana. / Me siitä saamme vakuutuksen / jo täällä ehtoollisessa.

Kiirastorstain vahva kuolemaan valmistautumisen teema toistuu kristillisen pukemisen ja riisumisen symboliikan monikerroksisessa merkityksessä: Kristus riisuutuu jumaluudesta, suostuu veriseen kärsimykseen ja tuskaan. Hän siirtää syntiturmeluksen verhon yltämme. Kohtaamalla ihmisen kuoleman hän asettuu osaamme. Pääsiäisen ylösnousemuksessa hän avaa meille tien omaan osaan sa ikuisuudessa ja kirkkaudessa.

Kuolemaa kuvataan usein lopullisena riisuutumisena, alastomuutena ja ajallisen ruumiin tuhoutumisena. Ehtoollisen merkitys kristityn Elämän ateriana korostuu; kerran ruumiimme nousee kirkkaana, eikä kuoleman rasikas laskos voi sitä estää. ■

”Mitä jää jäljelle, kun kerran meidätkin riisutaan?”

6.4.

JUMALAN KARITSA

PITKÄPERJANTAI

Liturginen väri: musta

Mt. 27:33–54

Virret: 67, 63, 779, 71, 758, 757, 70

Muuta musiikkia: Rautavaara: Suuri pitkäperjantai (Pyhiä päiviä, nro 1) (HH 1), Liszt: Via Crucis (Ristin tie), (YK)

Uhri

NIKO HUTTUNEN

Saarnateksti on pitkä ja monivaiheinen. Sen yksityiskohdissa olisi ainesta moniin selityksiin. Jos joku on niistä kiinnostunut, kehotan kääntymään kommentaarien puoleen. Sen sijaan yritän sanoa jotain yleisempää uhrikäsityksistä ja niiden suhteesta tähän tekstiin.

Jeesus on länsimaisessa kulttuurissa vertaansa vailla oleva uhri, oikea uhrin prototyyppi, jonka ristintietä Matteuksen evankeliumi on jo aiemmin kehottanut seuraamaan (Mt. 16:24). Kysymys ei ole vain konkreettisesta kuolemaan astumisesta, vaan – ja ehkä varsinaisesti – koko elämän perussävelestä. Luukkaan mukaan risti pitääkin ottaa joka päivä (Lk. 9:23).

Näin uhri antaa kristilliselle etiikalle sen perusluonteen. Tämän valossa tuskin yllättää, että uhrilla on kristinuskossa ja länsimaisessa kulttuurissa niin myönteinen peruslataus. Uhri on jotain sellaista, joka saa meissä aikaan säälinsekaista myötätuntoa. Jossain toisissa kulttuureissa vastaava reaktio on halveksunta.

Raamatullinen sota -tutkimuksessani erotin kaksi uhrityyppiä, terrorin uhrin ja sankariuhrin. Vaikka tämä tyyppittely kuuluukin sodan maailmaan, pohjimmiltaan se on yleisempi. Ensimmäinen uhrityyppi liittyy korostetusti syyllisyyskysymyksiin. Jeesuksen esimerkin mukaisestihan meillä on taipumus ajatella, että uhri on syytön. Tällöin syyllinen löytyy muualta.

Jeesuksen uhri on tietysti helposti mielletävissä pahojen aikaansaamaksi ”terrorin” uhriksi. Jälkiä tällaisesta näkyy Matteuksen tekstissäkin, kun hän maalaa kuvaa pilkalli-

sista juutalaisten johtajista. Lukijan myötätunnon oletetaan olevan uhrin puolella, ja hän voi siten tuntea itsensä puhtaaksi. Tähän logiikkaan perustuu myös lööppien moraali: lukija voi kauhistella asioita turvallisen moraalista (vai pitäisikö sanoa moralistisesta) asemasta.

Arkipäivästä tunnetaan ihmistyyppi, joka mielellään asettuu uhrin asemaan voidakseen syyttää muita. Suomalaisessa kristillisessä perinteessä syyllisyyskysymystä on tavallisesti käsitelty toisin. Syyllisiä Jeesuksen kärsimykseen ei etsitä joistain muista vaan itsestä. Näin esimerkiksi päivän virsi 63 toteaa toisessa säkeistössä: ”Ah kuinka, Herra taivaan, / säikähtyy sieluni, / kun kärsimääsi vaivaan / on syynä syntini.”

Virren sanat ovat kovin yksilökeskeisiä. Yhtä hyvin tai ehkä paremminkin voisi puhua ”meidän synneistämme”. Tällöin voi osoittaa myös toisten syntejä ilman lööppimoralismin ulkokultaisuutta. On kuitenkin huomattava, että tällainen tulkinta tulee enimmäkseen muualta UT:sta kuin Matteuksen kärsimyshistoriasta (ks. kuitenkin Mt. 26:28).

Sankariuhrissa ei korostu syyllisyyskysymys vaan uhrin antajan myönteinen esimerkki, joka innostaa seuraamaan uhria - ääritapauksessa aina todelliseen kuolemaan asti. Useissa tapauksissa uhri kuitenkin innostaa seuraajia toimimaan niiden ihanteiden puolesta, jotka johtivat uhrin kuolemaan.

Mikä siis on Jeesuksen jättämä ihanne? Matteuksen Jeesus ei kuole rauhallisesti antaen henkensä Isän käsiin (vrt. Lk. tai Jh.) vaan raadollisesti huutaen. Matteuksella kuoleman jälkeiset kosmiset merkit tulevat korostetusti esiin ja osoittavat, että Jeesuksen kuolema on vastoin elämän oikeaa järjestystä. Jonkinlainen katumus tai mielenmuutos näkyy kuitenkin olevan mahdollinen, mikä tulee esiin sadanpäällikön ja sotilaiden hahmoissa. ■

”Näin uhri antaa kristilliselle etiikalle sen perusluonteen.”

7.4.

JEEBUS HAUDASSA

HILJAINEN LAUANTAI

Liturginen väri: musta

Mt. 27:62–66

Virret: 69: 1-4, 69: 6-9, 244, 607, 604

Muuta musiikkia: Kalenius: Jumalani, Jumalani

(IT 6), Löytty: Kaukaa sinua hain (AV), Jernestrand:

Tähän itkien paiskaudun (MaL 109)

Jumalallinen välikuolema

KATI ELORANTA

Hiljaisen viikon lauantai on pääsiäisen salaisin kohta. Surun maailma kuoleman ja ylösnousemuksen välissä. Jeesus on kuollut pitkäperjantaina, ja hänet on laskettu kallioon hakattuun hautaan. Ylipapit ja fariseukset eivät uskalla silti vielääkään huokaista helpotuksesta. Pelko siitä, että jotain yllättävää voisi vielä tapahtua, saa heidät lähestymään Pilatusta ja pyytämään haudalle vartiointia. Huvittavaa sinänsä, sillä tämä pelko oli täysin aiheellista. Jo varhain seuraavana aamuna haudalta lähti leviämään uutinen, joka muutti maailmaa.

Lankalauantain sanoma on melko heavy sisäistettävää. Pitkäperjantain kanssa tämä päivä on ainoa päivä kirkkokuodessa, jolloin Jumala on kuollut. Hetken verran Nietzschen kuuluisa lausahdus on totta. Ja ajatus siitä, että Jumala todella oli hetken kuollut, sävähdyttää. Tässä viestissä on jotain käsittämätöntä. Kaikkivaltias Jumala todella eli ihmisen elämän, kärsi ja kuoli. Tämä on kristinuskon ydin, mutta aika usein tätä kaikkea tulee toistettua hauki on kala -periaatteella, sen kummemmin sisältöön juuttumatta. Mutta hiljaisen viikon lauantaina kuoleman eteen on ihan pakko pysähtyä. Ja hyvänen aika, miten kova juttu ristinkuolema on: Jumala lakkaa olemasta ihmisen elämän tähden.

Mutta miksi Kristus astui alas tuonelaan, vainajien valtakuntaan, niin kuin uskontunnustuksessa tunnustetaan? Tätä ajatusta voisi olla joskus mielenkiintoista lähteä pohdiskelemaan, ja lankalauantai on oikeastaan mitä parhain päivä tähän pohdiskeluun. Perinteinen, vanhakirkollinen selitys lienee se, että Kristus vietti manalassa monta kii-

tistä tuntia jatkaakseen taistelua Saatanaa vastaan ja julistaakseen kaikille vainajille sanomaa syntien sovittamisesta ja ihmiskunnan pelastamisesta. Tämä ajatus on melko huikea. Kristus siis julisti armoa myös kaikille jo kuolleille. Tämähän tarkoittaisi sitä, ettei ihminen katoa Jumalan silmistä kuollessaankaan.

Katolinen teologi Hans Urs von Balthasar on pohdiskellut sitä mahdollisuutta, että Kristuksen matka tuonelaan antaisi luvan uskoa, ettei kukaan ihminen jää lopullisesti kadoksiin Jumalalta. Kristus meni tuonelaan samassa tarkoituksessa kuin ristillekin – pelastaakseen ihmisen (nämä ajatukset suoraan Kari Kuulan mainiosta kirjoituksesta). Meillä on taivas ja helveti, vaikkei niistä enää juuri saarnata. Ja meillä on joko vuohiin ja lampaisiin, niin kuin Jeesus Matteuksen evankeliumissa julistaa. Mutta meillä on myös uskontunnustuksen kohta ”astui alas tuonelaan”. Eli meillä on ennen kaikkea Jumala, joka tahtoo jokaisen pelastuvan.

Ja vaikka lauantaina ollaan siis hyvin surullisissa merkeissä, säteilee lauantain sanomasta ehdottomasti toivoa. Lauantai vaihtuu kohta pääsiäisaamun iloksi ylösnousseesta Kristuksesta. Elämä on kuolemaa vahvempi ja tästä toivosta kristitty saa elää. Kertakaikkisen mau-ahtavaa! ■

”Elämä on kuolemaa
vahvempi”

8.4.

KRISTUS ON YLÖSNOUSSUT

PÄÄSIÄISPÄIVÄ

Liturginen väri: valkoinen

Mt. 28:1-8

Virret: 84, 85: 1, 4, 6, 88, 92, 229, 745

Muuta musiikkia: trad. Nepal: Pääsiäislaulu (YS 20), Giombini: Sylin täydeltä kukkia (KV 22-24), Merikanto: Päivännousu kultaa kirkkomaan (Haudoilta nro 4, op. 74), (HH 4), säv. Tansaniasta: Aurinko tanssii (UML 51)

Elämän valo

ARI OINAS

Enkelit ovat mieltä kiehtovia. Ne ovat myös toisenlaisia kuin moni ajattelee. Ne eivät ole taidemaalari Raphaelin (Raffaello Sanzio da Urbino, k. 1520) luomien lapsenkaltaisten ja vaarattomien pikkuenkeleiden kaltaisia, vaan lähempänä säveltäjä Einojuhani Rautavaaran kuvaamia voimiltaan sekä häkellyttäviä että kauhistuttavia olentoja.

Raamatussa kuvatut enkelit ovat yleisimmin nuoren aikuisen miehen hahmossa esiintyviä siivettämiä olentoja, jollainen myös Jumalan sanansaattajana toimiva Gabriel on. Poikkeuksen muodostavat siivekkäät serafit ja enkeleistä mahtavimpina nelikasvoiset kerubit hurjine voimineen. Kerubeja ovat esimerkiksi nykyinen arkkienkeli Mikael ja hänen edeltäjänsä Lucifer, joka lankeemuksensa jälkeen nimettiin Saatanaksi. Joskus enkelit ovat esiintyneet myös salaa ihmishahmossa, ilman loistetta, josta ne voisi tunnistaa. On ehkä yllättävää, että vain kolme enkeliä mainitaan Raamatussa nimeltä.

Päivän kertomuksen tuntemattomaksi jäävä Herran enkeli laskeutui taivaasta sellaisella voimalla, että maa vavahdelti ja järisi sen jalkojen iskeytyessä maankamaraan. Sen vartalo hohti salaman kaltaista säihkyvää valoa. Olento oli niin hurja ja pelottava näky, että se sai sotilaat pyörmään silkasta kauhusta. Vain naiset jäivät vapisevina katsomaan olentoa, jonka kaltaista eivät olleet koskaan ennen nähneet. Se oli näky toiseen maailmaan. Siihen näkymättömään todellisuuteen, josta käsin Jumala hallitsee koko universumia.

Enkelit ovat yliveraisuudessaan ihmisen käsityskyvyn

ylittäviä olentoja siinä missä niiden Luojakin. Sen myötä ne herättävät sekä turvallisuuden että pelon tunteita. Osaksi siksi niiden olemassaoloon on vaikea uskoa. Ei ole siis yllättävää, että naiset eivät heti uskaltaneet kertoa tovereilleen näkemästään ja kuulemastaan. Oikeutettuaikin heidän pelkonsa oli, sillä kuultuaan naisten kertomuksen muut opetuslapset eivät heitä alkuun uskoneet.

Enkeleiden tehtävä on moninainen. Ne sekä tarkkailevat, raportoivat että suojelevat. Ne kaikki siis palvelevat. Hekin ovat valintansa tehneet uskon tiellä. Jumalan lain hyvyteen ja oikeamielisyyteen uskovat palvelevat iloitien Jumalaa. Osa on kääntynyt Luojaansa vastaan. He eivät tunnusta sitä todellista valoa, joka loistaa kirkkaana pimeydessä, vaan ovat päättäneet palvoa viimeiseen saakka luotua luodun sijasta. Siis itseään! Niinpä he ovat nostaneet ”jumalakseen” Saatanan, yhden omistaan. Vaikka kyseisille enkeleille Jumalan olemassaolo on itsestäänselvyys, ne kiivaasti kieltäytyvät tottelemasta häntä. He haluavat itse määrittää, mikä on heille hyväksi ja mikä pahaksi. Monessa he ovat siis itseriittoisten ihmisten kaltaisia. Jeesus kutsuu Saatanaa osuvasti ”valheen isäksi”, joka omatekoisilla hyvän ja pahan määritelmillään houkuttelee yhä ihmisiä pois Kristuksen yhteydestä.

Todellisen valon enkelin tunnistaakin siitä, että hän osoittaa tietä Jeesuksen luokse! Naisille ilmestynyt enkelikin julistaa yön saartamille ilosanomaa: Ristiinnaulittu Jeesus on noussut kuolleista! Naiset jo rientävät enkelin osoittamaa tietä Galileaan. Siellä he saavat nähdä Hänet, jonka kasvot loistavat keskipäivän auringon lailla elämän valoa! ■

”Naisille ilmestynyt enkelikin
julistaa yön saartamille
ilosanomaa.”

9.4.

YLÖSNOUSSEEN KOHTAAMINEN

2. PÄÄSIÄISPÄIVÄ

Liturginen väri: valkoinen

Mt. 28:8–15

Virret: 98: 1, 3, 5, 133, 103, 99, 232, 93: 1, 8

Muuta musiikkia: Tilli: Minä pysyn aina lähellä Herraa (ET), trad. Tansania: Jeesus ristinpuulla (YS 41)

Odottamaton come back

SATU SAARINEN

Tulin kerran kertoneeksi miehelleni uutisena, että eräs julkisuuden henkilö on kuollut. En muista enää, miksi näin oletin, mutta kerroin kuolintiedon aivan vilpittömässä oletuksessa, että hän tosiaan on nukkunut pois. Muutamaa viikkoa myöhemmin kyseinen henkilö käveli meitä vastaan Helsingin Erottajalla. Mieheni ilme oli näkemisen arvoinen ja niin oli varmasti minunkin. On sanomatta selvää, että tuon tapauksen jälkeen minun kuolinuutisten kerrontaani on epäilty, kunnes uutinen on luotettavasta lähteestä luettu.

Toisena pääsiäispäivänä jatketaan suoraan siitä, mihin edellispäivänä jäätiin. Naiset, joiden seurassa haudalla pelästytettiin ja riemastuttiin, kokevat vielä suuremman yllätyksen, kun kuolleen luultu kävelee vastaan ja puhuttelee heitä. Jos heillä oli hautakäynnin jälkeen epäilyksiä, ne pyyhkiytyivät nyt pois kosketuksen ja tutun äänen kuulemisen voimasta.

Jeesuksen ylösnousemus on vaikeahko tapahtuma ymmärtää järjen tasolla. Silti oppi on mitä keskeisin ja sen tukeva pohja on valettu varsin varhain. Jeesuksen aikalaisten ja seuraajien kokemus oli aito: he eivät vain olettaneet jotain, vaan todella uskoivat Jeesuksen nousseen kuolleista.

Yhtä aikaa kun ylösnousemustodistusta rakennetaan alkukirkossa, rakennetaan myös puolustusta epäilijöitä vastaan. Matteuksen evankeliumissa pohjustetaan vuosituhsien debattia alleviivaamalla juonittelua ja lahjontaa ylösnousemuksen ympärillä. Teoriat Jeesuksen ruumiin häviämisestä ja muista mahdollisista selityksistä ovat moninaiset aina modernin teologian ja raamatuntutkimuksen löytöihin.

Ihmisellä on taipumus uskoa ja ymmärtää se, minkä hän haluaa ymmärtää. Joskus todellisuus kuitenkin on liian paha pala purtavaksi. Silloin mielikuvitus tai järki yrittää täyttää ne aukot, jotka jäävät selitystä vaille. Joskus selitystä ei ole ja uskomaton on uskottava. Silloin on jättäydyttävä yksinkertaisen uskon varaan.

Tärkein löytö pääsiäisen ajan kirkkovieraalle voi olla jostain muuta kuin eksegeettinen tai arkeologinen todistusvoima tai minkään valtakunnan rahalla ostettu, maksettu ja paljastettu salaliittoteoria.

Jeesuksen yllättävä come back tuo uuden ulottuvuuden paitsi jumaluuteen, myös ihmisyyteen. Hänen ylösnousemusolemukseensa enteilee sitä ruumista, joka on luvassa häneen uskoville. Päivän psalmi 73 ja toiseen pääsiäispäivään sopiva virsi 517 puhuvat samasta asiasta. Alun perin meidät on luotu Jumalan yhteyteen, elämään hänen lähellään. Synti ja oma tahtomme vie meitä kauemmas Jumalasta. Hänen kuolemansa ja ylösnousemisensa vuoksi saamme edelleen keskeneräisinäkin elää Herran kädellä iloiten, itkien ja kiittäen, lopulta uneen painaa päin. Saamme luovuttaa ajallisen ruumiimme maaksi, josta se on tullutkin. Sielu löytää tiensä Jumalan luo, joka sen on antanutkin.

Ajallinen ruumis nääntyy, mutta Herran kädestä kiinni pitämä sielu saa kuolleiden ylösnousemuksessa uuden onnellisen osan, uuden kuolemattoman ruumiin. Lisää yllätyksellisiä come backeja on siis luvassa..!■

”Joskus selitystä ei ole ja uskomaton on uskottava.”

15.4.

YLÖSNOUSSEEN TODISTAJIA

1. SUNNUNTAI PÄÄSIÄISESTÄ

Liturginen väri: valkoinen

Lk. 24:36–49

Virret: 449, 130, 419, 104, 451, 265: 2

Muuta musiikkia: Pyöriä: Evankeliumimotetti laulajalle, lukijalle ja uruille (EP), Pyöriä: Psalmi 116: 1-9 (EP), Simojoki: Korkeimman suojassa (UML 93)

Kun kuolema peruuntuu

KATI KEMPPAINEN

Kun ihminen seisoo avatun arkun äärellä ja näkee siellä rakkaansa, ruumis ehkä sairauden runtelemana, ei jää pienintäkään epäilystä kuoleman todellisuudesta. Mitään ei ole enää tehtävissä, hän on poissa, kelloa ei voi siirtää taaksepäin. Ei ole mitään niin peruuttamatonta kuin kuolema, se on sureville tuskallisen selvää. Kaipaavat ajatukset saattavat harhautua kuvittelemaan, miltä mahtaisi tuntua, jos tuo kuollut läheiseni jonakin päivänä kuitenkin ilmestyisi kotiovelleeni – mikä ällistyksen, riemun, pelon, ilon, uskon ja epäuskon sekamelska silloin velloisikaan. Jotain tällaista opetuslapset saivat kokea, kun ylösnoussut Jeesus ilmestyi heille. Hän, joka oli menetetty iäksi, onkin tullut takaisin!

Pääsiäisen salaisuuteen on kätkeyty lupaus siitä, että mahdoton käy mahdolliseksi. Mikään ei ole lopullista, ei edes kuolema. Jopa kuolema voidaan peruuttaa. Jeesus nousi kuolleista, tässä on uskomme perusta. Ja koska hän nousi kuolleista, myös me nousemme kuolleista. Ensimmäisille kristityille ylösnousemukseen kiteytyi kaikki olennainen. Ilman sitä ei olisi mitään, ei uskoakaan. Paavali kirjoitti korinttilaisille: ”Mutta jos Kristus ei ole noussut kuolleista, turha on silloin meidän saarnamme, turha myös teidän uskonne.” (1. Kor 15:14)

Kirjassaan Ystäväni Owen Meany John Irving kirjoittaa: ”Havaitsin, että hiljainen viikko kuluttaa minut aina pohjiani myöten: riippumatta siitä, kuinka monta kertaa olen elänyt läpi hänen ristiinnaulitsemisensa, tuskani hänen ylösnousemuksesta ei vähene: olen kauhuissani, että kenties tänä vuonna sitä ei tapahdukaan. Kuka tahansa voi herkistyä tunteelliseksi joulun tapahtumien äärellä, ku-

ka tahansa typerys voi pitää itseään kristittynä joulun aikaan. Mutta pääsiäinen on päätapahtuma: jos et usko ylösnousemukseen, et ole kristitty.”

Philip Yancey muistuttaa, että me, jotka tiedämme, että pääsiäinen tapahtui, olemme unohtaneet, miten vaikeaa opetuslasten oli uskoa sitä. Tyhjä hauta itsessään ei vielä vakuuttanut heitä: asia ilmaistiin sanomalla, että hän ei ole siellä – he eivät tohtineet sanoa, että hän on noussut ylös. Se, että he tulivat vakuuttuneeksi ylösnousemuksesta, vaati intiimin, henkilökohtaisen kohtaamisen ylösnouseen Herran kanssa – ja tämä pätee myös meihin. Jeesuksen ilmestyminen opetuslapsille seuraavien viikkojen aikana oli kaukana kaikesta loisteliaisuudesta. Hän ilmestyi seuraajilleen kaikkein arjisimmissa tilanteissa: kohtaamisen näyttämönä on nainen itkemässä puutarhassa, kaksi miestä kävelyllä, yksityinen ateria, kalastajat työssä. Hän ilmestyy odottamatta, sitten katoaa.

Nämä kohtaamiset tapahtuvat oikeasti, lihas ja veressä. Jeesus pystyy osoittamaan, kuka hän on: hän kantaa ristiinnaulitsemisen jälkiä ruumiissaan, johon Tuomas saa koskea. Pietari pääsee takaisin Jeesuksen yhteyteen katkeransuloisessa kohtaamisessa. Naisten murhe pyyhitään pois. Jeesus tekee itsensä tiettäväksi niin kiistattomalla tavalla, että kukaan opetuslapsista ei enää koskaan kiellä häntä eikä ylösnousemusta. Me emme ole näiden ensimmäisten joukossa, jotka kokivat hänet näin konkreettisesti. Myöskään apostoli Paavali ei lue itseään ensimmäisten silminnäkiäjien joukkoon. Kristillinen kirkko seisoo tai kaatuu näiden ensimmäisten silminnäkiäjien varassa – me mukaan lukien.

Ylösnousemus on jotain hyvin konkreettista. Jeesuksen opetukset eivät nousseet ylös. Mikään rakkauden filosofia ei noussut ylös. Hänen kertomuksensa, vertauksensa tai esimerkinsä eivät nousseet ylös. Hänen muistonsa ei noussut ylös. Hän itse nousi ylös, lihas ja veressä, ja tässä on kirkkomme ja uskomme perusta.

Jeesus tuli kaltaiseksemme, jotta me voisimme tulla hänen kaltaisekseen ja osallisiksi hänen jumalallisuudestaan. Kun Jeesus eli ihmisenä opetuslasten keskuudessa, nämä hädin tuskin ymmärsivät, kuka hän oli. Jeesus lähettää meille Pyhän Hengen, jotta pääsisimme osaksi totuudesta. Tämä totuus ei ole jokin käsite, oppi tai ajatusrakennelma, vaan aito, todellinen suhde Isään. Meidät otetaan osallisiksi Jumalan, Pojan ja Pyhän Hengen elämää ja lähetetään maailmaan jatkamaan ja täyttämään Jeesuksen antamaa tehtävää. Elämä Jeesuksen Hengessä on elämää, jossa Jeesuksen inkarnaatio, kuolema ja ylösnousemus tulevat todellisiksi. ■

15.4.

RAAMATTUSUNNUNTAI 1. SUNNUNTAI PÄÄSIÄISESTÄ

YLÖSNOUSSEEN TODISTAJIA

1. lukukpl Sak. 8:12-13

2. lukukpl Ap. t. 13:23-33

Lk. 24:36-49

Virret: 449, 727, 419, 193, 451, 428: 1-3

Jeesusko aave?

PEKKA SÄRKIÖ

Aave paljastuu kirkon Herraksi, joka lähettää todistamaan totuudesta. Tästä on kyse päivän evankeliumissa. Se on kuvaus Kristuksen todistajien kasvusta. Tämä tapahtui ensimmäisille apostoleille ja sama tapahtuu edelleen kaikkialla, missä Ylösnoussut kohtaa ihmisiä. Jeesukselle vieraat oppivat tuntemaan hänet. Pyhän Hengen voimasta heistä kasvaa vähitellen Kristuksen todistajia.

Miksi opetuslapset näkivät Kristuksessa aaveen? Ensimmäisen kerran se tapahtui myrskyävällä järvellä (Mt. 14:26), toisen kerran tekstissämme Ylösnousseen ilmestyessä. Luonnollinen ihminen ei voi käsittää Jeesuksessa olevaa jumalallista voimaa, hänessä olevaa pelastusta ja apua. Siksi Jeesus herättää pelkoa ja hänet nähdään vääristyneenä, kauhistavana, luotaan työntävänä aaveena. Vaikka ihminen on hengen hädässä, hän ei silti osaa turvautua Jeesukseen. Ensin tarvitaan Jeesuksen sana, joka herättää uskon.

Jeesus osoittaa kauhistuneille opetuslapsilleen, että hän on siinä itse. Hän näyttää kärsimyksensä merkit ja syö heidän nähtensä. Tässä tapahtuu jotain uskomme kannalta tärkeää: Jeesus on samalla kertaa ihminen ja Jumala. Hän on kärsinyt ihmisen tavoin ja ylösnoussut Jumalan poikana.

Jeesuksessa avautuu tuonpuoleisuus, mutta hän on samalla läsnä tämänpuoleisessa. Hän on lihaa ja verta, mutta silti ovi Isän yhteyteen. Jeesuksen kaksi luontoa varjelevat uskon henkistymiseltä ja irtoamiselta arjen elämästä. Samalla ne varjelevat pelkältä materialismilta ja uskon ulottuvuuden katoamiselta.

Jeesus viittaa kirjoitettuun sanaan: ”Kaiken sen tuli käydä toteen, mitä Mooseksen laissa, profeettojen kirjoissa ja psalmeissa on minusta kirjoitettu.” Heprealaisen Raamatun kokonaisuus eli Tenak – laki, profeetat ja kirjoitukset

– todistaa Jeesuksesta. Jumalan pelastavalla tahdolla ja Raamatun sanalla on kiinteä yhteys. Jeesus täyttää Sanan.

Sana johdattaa Kristuksen koko täyteyteen. Tässä on perustus kirkkojen raamattutyölle. Raamattu ei pelasta, mutta se johtaa tuntemaan Jumalan tuoman pelastuksen, Jeesuksen. Tästä näkökulmasta minua ihmetyttää se, kuinka Raamatun opetus ja lukeminen ovat joutuneet syrjään kirkkojen elämässä. Raamattu näyttäytyy jonkinlaisena ”aaveena”, elämälle vieraana, käsittämättömänä, pelottavana. Miten Raamattu voisi tulla tutuksi ja ymmärrettäväksi? Miten se kutsuisi lukemaan?

”Nyt hän avasi heidän mielensä ymmärtämään kirjoitukset.” Tässä samoin kuin Emmauksen tien perikoopissa (Lk. 24) Jeesus avaa Raamatun sanoman merkitystä. Ensimmäisen Helluntain jälkeen tämä tehtävä on ollut ja on edelleen Pyhällä Hengellä. Tekstimme tekee selväksi Raamatun ydinsisällön. Se on Kristuksen voitto kuolemasta ja tyhjältä haudalta alkava todistus kaikille kansoille. Jumalan rakkaus on tullut näkyviin Kristuksessa. Se kutsuu mielenmuutokseen, uuteen elämään, uskomaan synnit anteeksi. Todistajiksi kutsutut saavat tehtävään voiman korkeudesta. ■

”Miten Raamattu
voisi tulla tutuksi ja
ymmärrettäväksi?
Miten se kutsuisi
lukemaan?”

Raamattusunnuntain 2012 jumalanpalvelusaineisto

Raamattusunnuntaita vietetään 15.4.2012. Raamattusunnuntai on Kirkkohallituksen määräämä kolehtipyhä, jonka kolehti kannetaan raamatunkäännösohjelmiin eri puolille maailmaan Suomen Pipliaseuran 200-vuotisjuhlakeräyksen kautta.

Raamattusunnuntaina seurakuntien jumalanpalveluksissa rukoillaan erityisesti raamattutyön puolesta, jotta Jumalan sana saavuttaisi ihmiset kaikkialla maailmassa. Raamattusunnuntai kutsuu seurakuntia pitämään esillä Raamattua ja kertomaan Raamatun merkityksestä erilaisissa raamattu- ja lähetysjuhlissa. Tilaisuudet voivat ajoittua raamattusunnuntaille tai johonkin muuhun ajankohtaan Raamattuvuonna.

Yhteinen esirukous

Rukouksen välissä lauletaan virren 193 säkeistöt 1, 3, 6. Toinen vaihtoehto välilauluksi on Sanan anna koskettaa.

Pyhä kolmiyhteinen Jumala.

Me kiitämme sinua kaikista niistä, jotka ovat vastanneet kutsuusi ennen meitä ja kulkeneet edellämme tällä tiellä. / Me kiitämme Abramista, joka vastasi kutsuusi, lähti matkalle eikä tiennyt mihin sinä hänet viet. Hänen kauttaan kaikki tulivat siunatuiksi. / Me kiitämme sinua Saulus tarsolaisesta, joka kohtasi sinut matkallaan Damaskokseen. Sinä teit hänestä Paavalin, kansojen apostolin. / Me kiitämme sinua uskon opettajasta ja marttyyristä piispa Henrikistä, joka ensimmäisten joukossa julisti lännestä käsin evankeliumia näillä pohjoisilla rannoilla. / Me kiitämme pyhittäjistä Sergei ja Herman Valamolaisesta, jotka julistivat evankeliumia Laatokan rannoilla. / Me kiitämme sinua suomenkielisen Uuden testamentin kääntäjästä Mikael Agricolasta, jonka kynän kautta äidinkielen sana sai muodon suomenkielillä. / Me kiitämme sinua skotlantilaisesta John Patersonista ja piispa Jakob Tengströmistä. Heidän yhteisten ponnistelujensa tuloksena syntyi Suomen vanhin kristillinen yhdistys Suomen Pipliaseura, jonka toiminnan tuloksena Raamattu löysi tiensä suomalaisiin koteihin syrjäisilläkin seuduilla.

Virsi 193: 1

Me muistamme sinun edessäsi kaikkia niitä, joiden tehtäväksi on annettu sinun sanasi kääntäminen uusille kielille ja uusien raamattujulkaisujen valmistaminen.

/ Me muistamme sinun edessäsi niitä, jotka etsivät väyliä välittää sanaasi sosiaalisessa mediassa ja siellä, missä ei vielä tai ei enää ole muita painettuja kirjoja.

Virsi 193: 3

Me olemme kipeän tietoisia siitä, että maailma muuttuu yhä kiihtyvällä vauhdilla. Kulttuurien ja kielten verkosto saa silmiemme edessä uusia muotoja. Kuitenkin, juuri maailmassa sinä olet kutsunut meitä sanasi kantajiksi – sinun omassa maailmassasi. / Me kiitämme sinua siitä, että saamme olla mukana maailmanlaajuisessa työssä ja vuosisataisessa todistajien ketjussa. / Me emme ole omalla asiallamme vaan mukana sinun lähetyksessäsi maailmassa, joka alkoi luomisen aamusta ja jatkuu sinun kirkkaudessaasi.

Virsi 193: 6

Isä meidän -rukous

Kolehtiesittelyt

Lyhyt versio:

Tämän sunnuntain kolehti kannetaan raamatunkäännösohjelmiin eri puolilla maailmaa Suomen Pipliaseuran 200-vuotisjuhlakeräyksen kautta. Jumala siunatkoon lahjanne.

Pitkä versio:

Tämän sunnuntain kolehti kannetaan raamatunkäännösohjelmiin eri puolilla maailmaa Suomen Pipliaseuran 200-vuotisjuhlakeräyksen kautta. Suomen Pipliaseura perustettiin 200 vuotta sitten levittämään Raamattuja suomalaisiin koteihin. Nykyisin pipliaseurat eri puolilla maailmaa tekevät raamatunkäännöstyötä, jotta kaikki ihmiset saisivat kuulla ja lukea Jumalan sanaa omalla äidinkielellään. Jumala siunatkoon lahjanne.

Kolehdin siunaaminen:

Jumala, / elämän ja kaiken me olemme saaneet sinulta lahjaksi. / Siunaa lahja, jonka olemme keränneet / ja anna sen koitua Suomen Pipliaseuran työn hyväksi. / Aamen.

22.4.

HYVÄ PAIMEN

2. SUNN. PÄÄSIÄISESTÄ

Liturginen väri: valkoinen

Jh. 10:1–10

Virret: 375, 258: 1, 6, 177, 378, 224, 100: 1, 2

Muuta musiikkia: Dvorak: Herra on minun paimeneni (Biblical Songs, nro 4, ps. 23: 1-4), (AD), Ollila: Herra on minun paimeneni (ps. 23), (ET), Schoeck: Psalm 23 (op. 11, nro 2), (OS), Madetoja: Ei mitään multa puutu. KL nro 40 (HH 23), Kalenius: Herra on minun paimeneni (IT 10), Pyöriä: Paimenpsalmi (EP)

Teräksistä turvaa

KATI ELORANTA

Puhuessaan omasta merkityksestään Jeesus vertasi itseään hyvään paimeneen. Tämä on useimmiten myös se mielikuva, mikä ihmisillä on Jeesuksesta. Aikuisrippikouluryhmässäni kuusi kahdeksasta kuvaili Jeesuksen hyvänä paimenena. Ehkä ihmisillä näin tehdessään on mielessä vanhat pyhäkouluvihkoset, joihin kerättiin lampaita tai isot opetustaulut, joissa Jeesus poseeraa lammas sylissään. Joskus kuitenkin mietin, tekeekö tällainen vanha pyhäkoulumainen kuva Jeesukselle aina täyttä oikeutta? Kuinka moni nykyihminen ensinnäkin tietää, mitä paimen tekee? Tai vaikka tietäisi, puhutteleeko tällainen hengellinen kielenkäyttö ihmistä? Herättävätkö puheet Jeesuksesta hyvänä paimenena tai lampaiden porttina ihmisissä halua tutustua uskoon lähemmin? Ehkä paimenen työtä olisi hyvä kuvailla saarnassa tarkemmin ja karistaa pois vanhoja mielikuvia lakanaan pukeutuneesta kaverista lammas kainalossa. Paimenen työ kun ei ollut mitään eteeristä kedolla vaeltelemista. Se oli vaarallista ja aliarvostettua puuhaa. Paimen oli se, joka suojeli laumaansa pedoilta ja varkailta, kaitsi ja ohjasi kulkemaan oikeita reittejä.

Tietenkin on oma kysymyksensä, kokeeko nykyihminen tarvitsevansa paimentamista elämäänsä. Ihmisellä on kova tarve olla itsenäinen ja vapaa erilaisista kontrolloivista ismeistä, kahleista, jotka vangitsevat. Siksi puheet ohjauksesta ja paimentamisesta voivat ärsyttää. Mutta totuus on kuitenkin se, ettei ihminen koskaan voi olla täysin vapaa ja itsenäinen, vaikka kuinka toista väittäisi. Aina sitä seuraa jo-

takin aatetta. Joten miksei sitten jotain hyvää, sellaista mikä antaa elämälle sisältöä. Sitä paitsi tässä maailmassa on liikaa tuuliajolla, irrallaan eläviä ihmisiä. Jokainen ihminen tarvitsee elämää kannattelevia arvoja, ja niitä meidän tehtävämme kirkon työntekijöinä on markkinoida.

Paimen-vertauksen viesti on edelleen ajankohtainen myös siksi, että se puhuu turvasta ja huolenpidosta. Lampaiden portti Jeesus, pitää huolen laumansa jäsenistä. Niin paljon ei ihminen ole vuosisatojen saatossa muuttunut, etteikö sanoma huolenpidosta edelleen uppoaisi. Tämä maailma on toisinaan pelottava paikka elää ja kasvattaa omat lapsensa. Lammastarha kun pitää aina sisällään myös varkaita ja rosvoja. Paha vaanii nurkan takana ja pahan pauloihin on niin helppo eksyä.

Mistä sitä sitten tunnistaisi väärän paimenen? Siitä että hän hajottaa lauman. Hyvän paimenen taas tunnistaa siitä, että hän kokoa lauman yhteen. Hyvä paimen pitää myös huolta siitä, että lauman keskellä säilyy sopu ja järjestys. ”Minä olen tullut antamaan elämän, yltäkyläisen elämän”, sanoo Jeesus. Tähän on hyvä lopettaa. ■

”Hyvän paimenen tunnistaa siitä, että hän kokoa lauman yhteen.”

29.4.

JUMALAN KANSAN KOTI-ikäVÄ

3. SUNN. PÄÄSIÄISESTÄ

Liturginen väri: valkoinen

Jh. 14:1-7

Virret: 105, 131, 621: 1, 4, 5, 365, 623 tai 230, 622: 3

Muuta musiikkia: Pyöriä: Älköön sydämenne olko levoton (EP), Madetoja: Kotihin mielin op. 71a nro 1. (HH nro 58), (EX 22), Soinne: Tuonne, tuonne kaipaapaan (HH 32), trad: Matkalla (ML 119), trad. Taiwan: Laula kaunein hymysi (YS 23), Kuusisto: Iltavirsi (HH 77), Suom. heng. säv.: Kaanaanmaa (YH 38)

Tunteita ja preesens

NIKO HUTTUNEN

Tämän sunnuntain tunteet ovat sekaisin. Sunnuntain latinankielinen nimi jubilate eli ”juhlikaa” on varsin toisensävyinen kuin käsikirjan antama sunnuntain otsikko. Koti-ikävä on taas aika lailla eri tunne kuin evankeliumin levottomuus tai järkytys, joka opetuslapsilla on nähtävästi Jeesuksen kuoleman takia.

Järkytys ja juhlimisen ilo liittyvät yllättäviin tapahtumiin, Jeesuksen kuolemaan ja ylösnousemukseen. Näissä tunteissa on enemmän dramatiikkaa kuin koti-ikävässä, joka on kestävämpi tila – jos päivän virthä 622 on uskominen: kaipuuta riittää yhden elämän ajaksi, mutta ”ilo häipyy vain hetkisen kestätyään”. Loppumatonta iloa virsi tohtii toivoa vain taivaassa.

Tunteiden lisäksi teksti johtaa kristillisen eskatologian hämärille vesille. Eskatologian perusmallihan on se, että kuolleet herätetään viimeisenä päivänä ruumiillisessa muodossa ja sitten alkaa ikuinen elämä. Kansankristillisyydessä asia on kuitenkin aina ymmärretty toisin: ruumis maatuu ja sielu menee heti kuoleman jälkeen taivaaseen (tai helvettiin).

Ja eräällä tavalla kansankristillinen on vahvistettu vaikkapa hyväksymällä virsikirjaan edellä mainittu virsi. Eikä sitä voi sanoa aivan epäamatulliseksi. Muutamista kohdista niille löytyy tukea (esimerkiksi Lk. 23:43). Myös tämän sunnuntain evankeliumi on helppo ymmärtää näin ja epäilemättä ymmärretäänkin etenkin hautajaisissa, jonka tekstivalikoimaan se kuuluu.

Jeesuksen takaisin tulemisessa ja Jumalan luokse nou-tamisessa näyttää kuitenkin pohjimmiltaan olevan kysymys yhteydestä Jumalaan ja Jeesukseen. Tähän tapaan Jeesuksen tuleminen selitetään muutamaa jaetta myöhemmin (jakeet 14:18–20, 23–24). Kyseessä on Johanneksen evankeliumille tyypillinen presenttinen eskatologia, josta joku kenties muistaa kuulleensa eksegetiikan peruskurssilla.

Kristillisen eskatologian eri linjojen seuraaminen voi tuntua turhanaikaiselta saivartelulta. Kirkonpenkissä on kuitenkin aina (ja joskus myös saarnatuolissa) niitä tuomaita, jotka käsittävät asiat konkreettisen tai arkipäiväisen johdonmukaisuuden valossa – Johanneksen Tuomashahmohan on juuri tällainen – joten pieni ekskurssi näihin teemoihin saattaa selvittää asiaa.

Loppujen lopuksi lienee kuitenkin oleellista vain se, että Jumala hoitaa tämänkin asian, vaikka sitä odotellessa mieli on levoton monestakin syystä. Toivon aspekti on kiistatta ainakin lohdullinen ja tarpeellinen. Sitä kautta se ei anna ihmisen vaipua passiiviseen epätoivoon, vaan pitää hänet kiinni elämässä – olisiko tässä presenttistä eskatologiaa aivan elämänläheisellä tavalla? Todistaisiko uskon tuoma elämänhalu uskon totuudesta enemmän kuin sata apologettis-filosofista julistajaa, joiden mielestä tämä tai tuo luonnontieteellinen seikka osoittaa Jumalan olemassaolon?

Toivon aspekti lähestyy pyhän otsikossa olevaa koti-ikävää. Molemmissa kurottaudutaan tulevaan pitkäkestoisella tavalla. Ja kas: sunnuntain evankeliumissakin on keston ajatus. Jakeen 1 kehotukset uskoa ovat kreikan preesensissä eivätkä aoristissa. Aoristista poiketen preesensissä on keston ajatus: pysyäkää uskovina.

Käyköön tämä todisteeksi siitä, että saarnaajan ei kannata halveksua Pyhän kirjan alkukielä. Niistä löytää arvokkaita näkökulmia, joista voi jalostaa saarnan ilman ensimmäistäkään viitettä alkukielen sanoihin. ■

”Toivon aspekti on lohdullinen ja tarpeellinen.”

KIRJOITTAJAT

KATI ELORANTA

Seurakuntapastori, Tampereen Kalevan seurakunta

NIKO HUTTUNEN

Uuden testamentin eksegetiikan dosentti, Helsingin yliopisto

KATI KEMPPAINEN

TT, Kasvatussihteeri, Suomen Lähetyseura

ARI OINAS

Kappalainen, Salon seurakunta

SATU SAARINEN

TT, Kappalainen, Karjasillan seurakunta

VIRRET JA MUSIIKKI

NINA TILLI

A-kanttori, Meilahden seurakunta

LAULUJEN LÄHTEITÄ

AD = Antonin Dvorak: Biblical Songs, op 99.

AH = Arthur Honegger: Trois Psaumes. Editions Salabert. E.A.S. 13889. Sibelius-Akatemian kirjasto, Fc 6.3., nro 69.254 [http://imslp.org/wiki/3_Psaumes_\(Honegger,_Arthur\)](http://imslp.org/wiki/3_Psaumes_(Honegger,_Arthur))

AV = Jaakko Löytty: Arkivirsiä. Warner/Chappell Music, Finland Oy 2002.
Gummerus Kirjapaino Oy, Jyväskylä 2002.

EE = Eero Erkkilä. Ylistäkää Herraa – Kotimaisia hartaita lauluja. Wsoy 1994.
Suomalaisen musiikin tiedotuskeskus.

EP = Esa Pyöriä, Savonlinna-Säämingin kanttori, esa.pyoria@evl.fi tai 050 567 2005 tai 044 776 8040

ET = Edition Tilli, johann.tilli@kolumbus.fi tai 0400 459 357

EV = Eero Väätäinen, Sibelius-Akatemian tuntiopettaja, vaatainen123@gmail.com tai 044 200 0047

EX = Excelsior I. 32 hengellistä yksinlaulua pianon tai urkujen (harmonin) säestyksellä. Oy.
R. E. Westerlund Ab.

HH = Hartaisiin hetkiin, hengellisiä yksinlauluja korkealle äänelle / keskiäänelle / matalle äänelle.
Bells Publishing Oy 2007.

IT = Ihmeellisesti tehty, Psalmimessu nuotteineen, Jari Kekäle – Tommi Kalenius.
Perussanoma Oy 2008.

KV = Kirkkovuoden virsiä, Ruotsin kirkon virsiä kuorosovituksina. Yhteiskustannus 116, 2003.

Mal = Matkalauluja. Kirjapaja Oy 2001.

ML = Messulauluja. Kirjapaja Oy 1997.

OS = Othmar Schoeck: Psalmi 23, op. 11/2.
http://www.othmar-schoeck.ch/archive/arch_forschungsarchiv.html

UML = Uusia messulauluja. Kirjapaja Oy 2007.

VE = Vesa Erkkilä, Askolan seurakunnan kanttori. www.finnartes.com tai 050 587 3040

Tunnettu mestarijuoksija Juha Väätäinen oli 90-luvun alussa puhujana urheiluväen kirkkopyhässä Orimattilassa. Kirkkokahvilla kysyin häneltä, eikö häntä harmita, kun hän ei koskaan menestynyt olympiakisoissa (oli mm. vuoden 1972 kisojen 5000 metrin finaalin viimeinen), johon Väätäinen vastasi: ”Ei harmita, mieluummin olen kaksinkertainen euroopan mestari kuin yksinkertainen olympia-voittaja.”

TIMO HUUHTANEN
KAPPALAINEN, TUUSULA

Sattumuksia voi lähettää osoitteella
merja.laaksamo@akiliitot.fi.

PAPPSLIITTO PRÄSTFÖRBUND

**SUOMEN KIRKON PAPPSLIITTO
FINLANDS KYRKAS PRÄSTFÖRBUND R.Y.**

www.pappisliitto.fi, pappisliitto@akiliitot.fi
Perustettu 14.1.1918

Puheenjohtaja, Pappisliitto

Eija Nivala
Alavieskan seurakunnan
kirkkoherra, TM
Puh. (08) 4309 602
GSM 050 5762 110
eija.nivala@evl.fi

**SUOMEN KANTTORI-URKURIITTO
FINLANDS KANTOR-ORGANISTFÖRBUND R.Y.**

www.skul.fi
kanttori-urkuriitto@akiliitot.fi
Perustettu 15.6.1907

Puheenjohtaja, Kanttori-urkuriitto

Mikael Helenelund
Kantor i Borgå svenska domkyrko-
församling, FM
Puh. 040 584 9952
mikael.helenelund@evl.fi

**AKAVAN KIRKOLLISET AMMATTILIITOT —
KYRKLIGA FACKFÖRBUND INOM AKAVA AKI R.Y.**

Perustettu 25.1.2001

Puheenjohtaja, AKI

Jukka Huttunen
Espoon seurakuntayhtymän
yhteisen seurakuntatyön päällikkö,
TM
Puh. (09) 8050 2330
GSM 040 544 1695
jukka.huttunen@evl.fi

AKIN TOIMISTO

Akavatalo, Rautatienkatu 6,
00520 Helsinki
Avoimma arkisin klo 9-15
Puh. (09) 150 2453, faksi (09) 148 5875
toimisto@akiliitot.fi
Edunvalvontaan ja työsuhteeseen liittyvät
kysymykset osoitteeseen edunvalvonta@akiliitot.fi

**LAKIMIESPALVELUT AKIN JÄSENIÄ
Puhelinpalvelu työhön ja virkaan liittyvissä
lakiasioissa:**

ma-pe klo 9–15 lakimies Heidi Halonen
ja varatuomari Anna-Maria Numminen
Puh. 050 463 8699, lakimies@akiliitot.fi

Puhelinpalvelu yksityiselämän oikeusasioissa:

arkisin klo 10–16 Asianajotoimisto Bützow
Puh. (09) 431 531
Mainitse minkä liiton jäsen olet.

**ERITYISKOULUTETTujen
TYÖTTÖMYSKASSA**

Asemamiehenkatu 2 C,
00520 Helsinki
Puh. (09) 7206 4343 ma–to klo 12–15
Faksi (09) 272 1212
erityiskoulutettujen.tk@erko.fi
www.erko.fi

Toiminnanjohtaja

Esko Jossas, TT
Puh. (09) 150 2467
GSM 050 511 6683
esko.jossas@akiliitot.fi

Apulaistoiminnanjohtajat

Annamari Jokinen, VTM
Puh. (09) 150 2445
GSM 040 865 6630
annamari.jokinen@akiliitot.fi

AKIn neuvottelu- ja
luottamusmiestoiminta, AKIn
alaosastotoiminta, Kanttori-urkuriiton
hallinto, kanttorien ammatilliset asiat,
palvelussuhdeneuvonta

Merja Laaksamo, pastori, TM
Puh. (09) 150 2466
GSM 050 542 3664
merja.laaksamo@akiliitot.fi

Cruxin päätoimittaja, AKIn viestintä,
Pappisliiton hallinto, opintomatkat,
pappien ammatilliset asiat,
palvelussuhdeneuvonta

Opiskelija-asiamiehet

Annukka Ruusula, kanttori, Mum
GSM 050 518 4038
annukka.ruusula@akiliitot.fi
Kanttori-urkuriiton opiskelijatoiminta,
neuvonta opiskelijoiden
harjoittelu- ja työllistymiskysymyksissä

Vesa Engström, teol.yo
GSM 050 597 5231
vesa.engstrom@akiliitot.fi
Pappisliiton opiskelijatyö, neuvonta
opiskelijoiden harjoittelu-, mentointi-
ja työllistymiskysymyksissä

Johdon assistentti

Tuula Anttonen, HSO-sihteri
Puh. (09) 150 2446
tuula.anttonen@akiliitot.fi

AKI-hallinnon ja johdon assistentti,
Pappisliiton hallintoelinten
pöytäkirjanpitäjä, matka- ja
kokousjärjestelyt, Internet-kotisivut

Toimistosihteerit

Tuija Kukkonen, yo-merkonomi
Puh. (09) 150 2453
tuija.kukkonen@akiliitot.fi
Jäsenyysasiat, alaosastot,
luottamusmiesskurssit

Heli Meinola
Puh. (09) 150 2653
heli.meinola@akiliitot.fi
Cruxin toimitussihteri, jäsenyys-
asiat, opintomatkat

Anne Taanila
Puh. (09) 150 2657
anne.taanila@akiliitot.fi
Kirjanpito ja maksuliikenne

Anna palautetta
lehestä ja voita
MacBook Air!

Arvottava palkinto
on n. 1 000
euron arvoinen
MacBook Air.

Samalla voit antaa aihe-ehdotuksia ja
vaikuttaa lehden sisältöön. Vastaa heti
lyhyeen kyselyyn osoitteessa
www.mcipress.fi/lukijakyselyt

Vastaaminen on helppoa.

1. Kirjautu osoitteeseen www.mcipress.fi/crux
2. Merkitse numerosarja 0248
3. Tämän jälkeen pääset lukijakyselyyn
klikkaamalla Lähetä-painiketta.

Ja sitten vain onnea arvontaan!

Lukijakyselyyn voi vastata kahden viikon sisällä lehden ilmestymisestä. Kyselyyn
voivat osallistua kaikki MCI Press o:n tuottamien lehtien lukijat. Voit osallistua
kyselyyn jokaisen ilmestyvän numeron yhteydessä, mutta vain yhdellä vastauk-
sella lehden numeroa kohtain. Kysely ja arvonta koskevat lehtiä, jotka ilmestyvät
kevätkaudella 2012. Palkinnon arvontaan osallistuvat kaikki vastanneet. Palkinto
arvotaan 31.7.2012. Voittajalle ilmoitetaan sähköpostitse tai kirjeitse. Syksyn luki-
japalkinnon, Jura-kahvautomaatin voitti TEK-lehden lukija Esko Rantila Vaskuusta.

Mannaa taivaasta.

Kirjautumalla seurakunta-asiakkaaksi saat heti näkyviin seurakuntien omat tuoteryhmät ja seurakuntahinnat. Seurakunnan työntekijänä saat myös omat ostoksesi seurakuntahinnoin.

39,⁵⁰

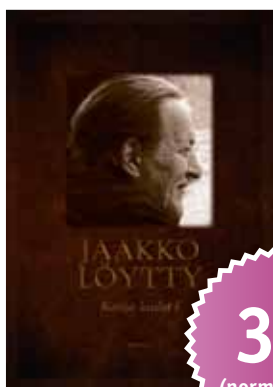
Pauli M. K. Niemelä
Mannaa taivaasta
Evangeliumikirjan Vanhan testamentin lukukappaleiden kommentaari, 3. vuosikerta
Työkalu saarnaajalle.

17,
(norm. 18,90)

Marjukka Laiho, Paavo Ranta, Pekka Tuveva, Ilkka Sipiläinen, Timo-Matti Haapiainen, Marjaana Kanerva
Onneksi on pyhä
Noin 52 tapaa viettää sunnuntai
Viikkoon tarvitaan päivä, jolloin levätään, ladataan akkuja, vietetään pyhää. Kirja kannustaa erottamaan arjen ja sunnuntain toisistaan.

Vähintään 20 kpl 14,90
Vähintään 50 kpl 12,50

31,⁴⁰
(norm. 39,90)

Jaakko Löytty
Kootut laulut 1
Löytty laulaa todeksi luvattunmaan. 150 Löytyn laulua uran eri vaiheilta. Nuotit ja sointumerkit.
Vähintään 20 kpl 24,40

UUTUUS!

18,
(norm. 19,90)

Uusia virsiä 2011

40 uutta, ennen julkaisematonta kotimaista virttä.
Vähintään 20 kpl 16,90

KIRJAPAJA

kotimaakauppa.fi

KAIKKEA MAAN JA TAIVAN VÄLILTÄ.

Ilmoituksen hinnat ovat seurakuntahintoja.

* . MK8 1 *

Yours Truly

PAPPI PALVELUKSESSA

HELSINKI CONGRESS PAASITORNI 2.-3.10.2012

Papiston päivät 2012

KYMMENENNET valtakunnalliset Papiston päivät järjestetään 2. – 3.10.2012 Helsinki Congress Paasitornissa. Päivien teemana on spiritualiteetti ja jumalanpalvelus. Aiheeseen paneudutaan luentoja, keskustelun, musiikin, taiteen ja hiljentymisen keinoin.

Vierailevana luennoitsija on mm. ELCA Metropolitan New York Synodin piispa Robert Rimbo, joka on pohtinut jumalanpalveluselämää kirjassaan *Why Worship Matters*.

Osallistujahinnat (edullisempi hinta 30.6.2012 saakka):

- Työelämäjäsenet 190 € / 230 €
- Työelämän ulkopuolella olevat jäsenet 90 € / 130 €
- Opiskelijajäsenet 30 € + illalliskortti 20 €
- Ei-jäsenet 250 €
- Työelämän ulkopuolella olevat ei-jäsenet 150 €

Hinta sisältää osallistumismaksun, materiaalin ja ruokailut. Osallistuja maksaa itse matkat ja majoituksen. Ilmoittautuminen päville alkaa huhtikuussa.

Opintomatka suomalais-ugrilaiseen pappeinkokoukseen

PERINTEINEN, neljän vuoden välein järjestettävä suomalais-ugrilainen pappeinkokous järjestetään Virossa, Tartossa 26.–30.9.12. Teemana on Jeesus Kristus on sama eilen, tänään ja ikuisesti: Kirkon missio muuttuvassa maailmassa. Kyseessä on 75-vuotisjuhlakokous. Ensimmäinen kokous järjestettiin vuonna 1397 Budapestissa.

Pappisliitto tekee opintomatkan kokoukseen, liiton jäsenille on varattu 15 paikkaa. Matkanjohtajana toimii pappisliiton puheenjohtaja Eija Nivala. Ilmoittautumiset heli.meinola@akiliitot.fi tai 09 1502 653.